

17298

T.C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

T. C.
Yükseköğretim Kurulu
Dokümantasyon Merkezi

TÜRK HALK OYUNLARI EĞİTİCİ VE
ÖĞRENCİLERİNİN
TÜRK HALK OYUNLARINI NASIL
ALGILADIKLARINA İLİŞKİN
BİR ARAŞTIRMA
(İzmir İli Örneği)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Aydın ÇELEBİ

Spor Eğitimi Anabilim Dalı

17298

Danışman: Prof. Dr. M. Asım KABUKÇU

KONYA — 1991

Ö N S Ö Z

Bu çalışmada, Türk Halk Oyunları faaliyetlerinin öneme dikkat çekilerek, tarihi gelişim içerisinde dün ve bugünkü durumu araştırılmış, Halk Oyunlarıyla aktif olarak uğraşan eğitici ve öğrencilerin konuyu algılama biçimleri tesbit edilerek beklentilerinin açığa çıkması sağlanmıştır.

Halk Oyunlarıyla uğraşan eğitici ve öğrencilerin beklentilerinin bilinmesi, yapılacak uygulamaların doğru ve gerçekçi, beklentilere göre yapılmasında etkili olacağı kuşkusuzdur. Bu düşünceden hareketle, İzmir ilindeki Halk Oyunları eğitici ve öğrencilerine bir anket uygulanmıştır. Anketin uygulanışında araştırmanın kendine özgü güçlükleriyle karşılaşmıştır. Buna rağmen sonuçların sağlıklı alınması çekilen güçlükleri unutturmuştur.

Yapılan bu çalışmamızda bir çok kişi ve kuruluşun emeği geçmiştir. Tüm Yüksek Lisans öğrenciliği ile tezin oluşması döneminde iyi niyet ve anlayışlı yaklaşımıyla çalışmamı sabırla izleyen, katkıları ile sonuçlandırmamı sağlayan sayın hocam Prof. Dr. Asım Kabukçu'ya, tezimi kendi tezi gibi kabul ederek hiçbir yardımını esirgemeyen arkadaşım Kenan Tozak'a ve sabırla destekleyip, teşvik ederek yazıma döken eşime, ayrıca araştırmamda kaynak sağlayarak uygulanmasında yardımcı olan tüm Halk Oyunları elemanlarına teşekkürü bir borç bilirim.

AYDIN ÇELEBİ

1991

İ Ç İ N D E K İ L E R

ÖNSÖZ	I
TABLOLAR LİSTESİ	IV
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

ARAŞTIRMA İLE İLGİLİ KURAMSAL BİLGİLER

(Araştırmanın Kuramsal Çerçevesi)

1- FOLKLORUN TANIMI ve TARİHÇESİ	4
a) Folklorun Tanımı	4
b) Folklorun Tarihçesi	5
2- TÜRK HALK OYUNLARININ TANIMI ve TARİHÇESİ	6
a) Türk Halk Oyunlarının Tanımı	6
b) Türk Halk Oyunlarının Tarihçesi	7
3- TÜRK HALK OYUNLARININ DOĞUŞUNU ETKİLEYEN ETKENLER .	13
4- TÜRK HALK OYUNLARININ ADLANDIRILMASI ve BÖLGELERE GÖRE SINIFLANDIRILMASI	15
5- TÜRK HALK OYUNLARINDA SAHNELENME	18
a) Türk Halk Oyunlarında Sahne Düzenlemesi	18
b) Türk Halk Oyunlarında Müzik	23
c) Türk Halk Oyunlarında Giysi	27
6- TÜRK HALK OYUNLARININ BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR İLE İLİŞKİSİ	29
7- TÜRK HALK OYUNLARININ TOPLUM HAYATINDAKİ YERİ VE ÖNEMİ	33
8- SOSYAL PSİKOLOJİNİN FOLKLOR İLE İLİŞKİSİ	37

9- PSİKOLOJİK BİR KAVRAM OLARAK ALGI	38
a) Zaman Algısı	41
b) Hareket Algısı	41
c) Kinestetik-Kas Algısı	41
d) Sosyal Algı	42
10-İNSANLARIN İNANÇ ve TUTUMLARI	42
a) İnanç ve Tutumların Doğuşu	43
b) İnanç ve Tutumların Değişimi	46

İKİNCİ BÖLÜM

1- MATERYAL ve METOD	49
2- BULGULAR	53
3- TARTIŞMA ve SONUÇ	82
TÜRKÇE ÖZET	98
YABANCI DİL ÖZET	100
KAYNAKLAR	102
EK (Bilgi Toplama Formu)	107
ÖZGEÇMİŞ	113

TABLULARIN LİSTESİ

TABLO NO:

SAYFA NO:

TABLO 1- Türk Halk Oyunlarının Nasıl Algılandığının Cinsiyete Göre Dağılımı	53
TABLO 2- Eğiticilerin Türk Halk Oyunlarını Algılama Biçimleri	54
TABLO 3- Öğrenim Durumlarına Göre Yöre Oyunlarının Bilinip Bilinmediğinin Dağılımı	55
TABLO 4- Eğiticilerin Kendi Yöre Oyunlarını Bilip Bilmediklerinin Dağılımı	55
TABLO 5- Deneklerin Oynadıkları Oyunların Hareket ve Figürlerinin Anlamını Bilip Bilmediklerinin Öğrenim Durumuna Göre Dağılımı	56
TABLO 6- Eğiticilerin Oynadıkları Oyunların Hareket ve Figürlerinin Anlamını Bilip Bilmediklerinin Dağılımı	57
TABLO 7- Ailesinde Halk Oyunları Çalışmış Olanların olup olmadığının Cinsiyete Göre Dağılımı ..	58
TABLO 8- Türkiye'de Türk Halk Oyunlarının Yaygınlaştırılabilmesi İçin Neler Yapılabileceğinin Cinsiyete Göre Dağılımı	59
TABLO 9- Türkiye'de Türk Halk Oyunlarının Yaygınlaştırılabilmesi İçin Neler Yapılabileceğinin Eğiticilere Göre Dağılımı	60
TABLO 10- Türk Halk Oyunlarıyla İlgili Yayın ve Faaliyetlerin Takip Edilip Edilmediğinin Cinsiyete Göre Dağılımı	61

TABLO 11- Kitle İletişim Araçlarının Türk Halk Oyunlarına Katkısının Nasıl Arttırılabileceğinin Cinsiyete Göre Dağılımı	62
TABLO 12- Türk Halk Oyunlarıyla İlgili Bilimsel Toplantılara Katılımın Meslek Gruplarına Göre Dağılımı	63
TABLO 13- Türk Halk Oyunlarıyla İlgili Bilimsel Toplantılara Eğitimcilerin Katılım Durumu	64
TABLO 14- Deneklerin Türk Halk Oyunlarına İlk Kez Nerede Başladıklarının Cinsiyete göre dağılımı	65
TABLO 15- Türkiye'de Düzenlenen Türk Halk Oyunlarıyla İlgili Bilimsel Toplantıların Yeterli Olup Olmadığının Meslek Gruplarına Göre Dağılımı	66
TABLO 16- Türk Halk Oyunları Eğitimcilerinin Nerelerde Yetiştirilmesi Gerektiğinin Cinsiyete Göre Dağılımı	66
TABLO 17- Türk Halk Oyunları Eğitimcilerinin Nerelerde Yetiştirilmesi Gerektiğinin Eğitimcilerle Göre Dağılımı	67
TABLO 18- Deneklerin Boş Zaman Uğraşmalarının Ne Olduğunun Yaş Gruplarına Göre Dağılımı	68
TABLO 19- Türk Halk Oyunlarının Zamanla Özünden Uzaklaştırılıp Uzaklaştırılmadığının Yaş Gruplarına Göre Dağılımı	68
TABLO 20- Müzik Bilgisi Eğitimine Halk Oyunlarında Ne Zaman Başlanması Gerektiğinin Meslek Gruplarına Göre Dağılımı	69

TABLO 21- Müzik Bilgisi Eğitimine Halk Oyunlarında Ne Zaman Başlanılması Gerektiğinin Eğiticilere Göre Dağılımı	70
TABLO 22- Halk Oyunları Çalışmalarına Başlamadan Önce Isınma Hareketlerinin Gerekli Olup Olmadığının Öğrenim Durumuna Göre Dağılımı	71
TABLO 23- Halk Oyunları Çalışmalarına Başlamadan Önce Isınma Hareketlerinin Gerekli Olup Olmadığının Eğiticilere Göre Dağılımı	71
TABLO 24- Sahne Düzenlemelerinin Oyunların Yöresinde Oynanış Biçimini Bozup Bozmadığının Eğiticilere Göre Dağılımı	72
TABLO 25- Sahne Düzenlemelerinin Oyunların Yöresinde Oynanış Biçimini Bozup Bozmadığının Öğrenim Durumuna Göre Dağılımı	73
TABLO 26- Düzenlenen Yarışmaların Türk Halk Oyunlarına Katkısının Olup Olmadığının Meslek Gruplarına Göre Dağılımı	73
TABLO 27- Düzenlenen Yarışmaların Türk Halk Oyunlarına Katkısının Olup Olmadığının Eğiticilere Göre Dağılımı	74
TABLO 28- Halk Oyunları Çalışmalarına Müziğin Eşlik Edip Etmediğinin Öğrenim Durumuna Göre Dağılımı	75
TABLO 29- Halk Oyunlarına Kaç Yılında Başlanıldığının Cinsiyete Göre Dağılımı	76
TABLO 30- Eğiticilerin Düzenlenen Bilimsel Toplantılardaki Görevlerinin Ne Olduğunun dağılımı..	77
TABLO 31- Öğrencilerin Halk Oyunlarına Katılmadaki En Çok Etkili Olan Nedenin Yaş Gruplarına Göre Dağılımı	78

TABLO 32- Eğitcilerin Türk Halk Oyunlarına Katılım Nedenlerinin Dağılımı	79
TABLO 33- Eğitcilerin Ne Tür Bir Eğitim Sonucu Eğitici Olduklarının Cinsiyete Göre Dağılımı...	80
TABLO 34- Eğitcilerin Meslek Gruplarına Göre Dağılımı	81

G İ R İ Ő

Toplumların ayakta durmasını sağlayan sosyo-psikolojik temelleri, ancak o toplumun sahip olduğu kültür yapılarıyla tesbit edebiliriz. Anahatları çizilmiş belli kültür yapısına sahip olmayan toplulukların varlıklarını sürdürebilmeleri mümkün değildir. Türk milleti de varlığını bugüne kadar sürdürebilmesini sahip olduğu zengin ve köklü kültür yapısına borçludur. Toplumumuzun kültür yapısı içinde yer alan folklorun en önemli birimlerinden birini oluşturan Halk Oyunları, nesillerin geleceğinde köŐetaŐı sayılabilecek bir unsurdur.

Bu kadar önemli bir konu olmasına rağmen, lkemizde Türk Halk Oyunlarının geliştirilip yaygınlaştırılabilmesi için konu sistemli bir Şekilde belli amaç doğrultusunda ele alınamamıŐ, devlet desteğini yeterince görememiŐ ve eğitim sistemimiz içinde istenilen Şekilde yer alamamıŐtır. Bu nedenle bilimsel ve akademik çalışmanın gereği olan derleme-araştırma-arŐivleme yeterince yapılamadığından, oyunlarımız literatüre geirilememiŐtır. Bunun sonucu olarak da oyunlarımız yozlaşma ve kaybolma tehlikesiyle karşı karşıya kalmıŐtır.

Halk Oyunları sanat değeri bakımından, özel yetenek ve bilgi gerektirdiğinden, eğitim ve öğretiminin ele alınması, sistemlerin, metodların ve kuralların oluŐturulması Şarttır. Bunların oluŐturulabilmesi için de Türk Halk Oyunlarıyla aktif olarak ilgilenen kişilerin Halk Oyunlarını nasıl algıladıkları ve beklentilerinin neler olduğunun bilinmesi

gerekir. Yapılacak uygulamalar beklenti ve algılama biçimleri göz önüne alınarak programlandığında başarıya ulaşabilir.

Toplumumuzun yararı ve mutluluğu adına yapılan bir girişimin öncelikle ilgili insanlarca doğru anlaşılıp, algılanması gerekmektedir. Herşeyden önce bir faaliyetin neden yapıldığı ve yapılması gerektiği kısa ve uzun sürede kimler için ve hangi yararları sağlayacağıının bilinmesi, bu konuda anahtar rolü oynamaktadır. Bu açıdan herhangi bir toplumsal olayda doğrudan rol alanlar ile görev rollerini dağıtan kişiler arasında sağlıklı bir bilgi akışının sağlanması son derece önem taşımaktadır.

Halk Oyunları olgusunun içinde doğrudan yer alan kişilerin faaliyetleri nasıl algılayıp değerlendirdiklerinin öğrenilmesi bir çok bakımdan önemli ve yararlıdır. Bu düşünceyle, Türk Halk Oyunlarının önemi ve faydaları doğrultusunda geliştirilip yaygınlaştırılabilmesi amacıyla konunun içinde olan İzmir ilindeki eğitici ve öğrencilerin yaş, cinsiyet, öğrenim ve mesleki durumlarına göre Halk Oyunlarını nasıl algıladıkları, görüş ve beklentilerinin neler olduğunun belirlenebilmesi için bir araştırma yapılması planlanmıştır. Konu ile ilgili algılama ve beklentilerin tesbiti için de anket uygulamasına gidilmiştir. Anket Türk Halk Oyunlarıyla aktif olarak ilgilenen 75 eğitici, 435 öğrenci olmak üzere toplam 510 kişiye uygulanmıştır. Yöntem olarak araştırma bir "kesit araştırması" niteliğindedir.

Araştırma sonunda elde edilen verilerin gelecekte yapılacak Türk Halk Oyunları faaliyetlerinin doğru, verimli, metodolojik ve daha yaygın bir biçimde uygulanabilmesinde yardımcı olacağı umulmaktadır. Böylece Halk Oyunları faaliyetlerinin organizasyon ve uygulamalarından sorumlu olan ki-

şı ve kuruluşların, amaca uygun düşen seçeneklerle daha idealist ve doğru kararlar alabilecekleri düşünülmektedir.

Araştırma iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde, araştırmanın kuramsal çerçevesi adı altında folklorun, Türk Halk Oyunlarının tanımı ve tarihçesi anlatılmış, Türk Halk Oyunlarının isimlendirilmesi ve o bölgelere göre sınıflandırılması yapılmış, Türk Halk Oyunlarının sahnelenmesine değinilmiş, Beden Eğitimi ve Spor ile ilişkisi ve toplum hayatındaki yeri ve önemi anlatılmış, sosyal psikolojinin folklor ile ilişkisinden sonra ele alınan konuyla doğrudan bağıntılı algılama, tutum ve inançlar konusunda yazılı kaynaklara dayanan bilgiler verilmiştir.

İkinci bölümde ise; materyal, metod ve uygulanan anketlerden elde edilen verilerin değerlendirilmesi yapılmış, bulguların hipotezleri doğrulayıp doğrulamadığı belirtilmiş, tartışma ve sonuçla araştırma bitirilmiştir.

B İ R İ N C İ B Ö L Ü M

ARAŞTIRMA İLE İLGİLİ KURAMSAL BİLGİLER

(Araştırmanın Kuramsal Çerçevesi)

1- FOLKLOR'UN TANIMI ve TARİHÇESİ

a) Folklorun Tanımı: Foklor çeşitli kaynaklarda değişik biçimlerde tanımlanmıştır:

Meydan Larousse Ansiklopedisi'nde Folklor, "Halk geleneklerini, âdetlerini, inançlarını, efsanelerini, türkülerini, edebiyatlarını inceleyen bilim ve bir bölgedeki geleneklerin, efsanelerin, türkülerin, dansların vb. bütünü" olarak açıklanmaktadır(39) Tan(50) ve Şenol(49) ise Folkloru, "Halkın geleneğe bağlı maddi ve manevi kültürünü kendine özgü metodlarla derleyen, araştıran, sınıflandıran, çözümleyen, halk kültürü üzerinde değerlendirmeler yapan ve bir bütüne varmayı amaçlayan bilim" olarak tanımlamışlardır. Eroğlu(26), Folklorun, "En az herhangi bir ortak faktörü paylaşan herhangi bir insan grubunun sahip olduğu kültürü inceleyen ilim" olarak vurgularken Albayrak(3), Folklorun "Bir milletin manevi medeniyetini meydana getiren, halkın duygu ve düşüncelerini konuları içine alan manevi bir ilim" olduğunu ileri sürmektedir. Propp(44), eserinde Folkloru, "ideolojik bir disiplin ve gelişmişlik dereceleri hesaba katılmaksızın varolan bütün halkların alt toplumsal tabakalarının sanatı" olarak yorumlamaktadır. Aydın(12), Folkloru, "Ulusal kalıntıların saklandığı bir depo" olarak görürken, Akar(1) ise Folkloru, "Bir ulus ya da belirli bir bölge halkının maddi ve manevi alanlardaki

kültürel ürünlerini konu edinen bunları kendine özgü metodlarla derleyip sınıflandıran, çözümleyen, yorumlayan ve bir bütünlüğe vordırmayı amaçlayan bir bilim dalı" olarak ifade etmektedir.

Literatürlerde bunlara benzeyen daha bir çok değişik tanımlamalara rastlamamız mümkündür.

Folklor'la ilgili bütün bu kavramlar incelendiğinde kültür ortak görüş olarak görölmektedir. Bir milletin millet olabilmesi için belli bir kültür yapısına sahip olması gerekmektedir. Folklor da zaten sahip olunan bu kültür yapısını inceler. Bu alan içinde incelenmesi ve derlenip değerlendirilmesi gereken (destanlar,masallar, atasözleri,deyimler, türküler, ağıtlar, maniler,bilmeceler,efsaneler,halk hikayeleri,fıkralar, tekerlemeler, ninniler, doğumdan ölüme kadar olan her türlü tören, gelenek ve görenekler, inançlar, halk giyim kuşanı, süs eşyaları,çanak,çömlek,bakraç,güğüm,kaşık, halı,kilim,oya,halk tiyatrosundan kış geceleri ile ev eğlencelerine kadar varan **halk oyunları,halk dansları, halk müziği, müzik aletleri**) gibi zengin folklor çeşitleri vardır.

b) Folklorun Tarihçesi: Folklor sözcüğünü İngilizce'de ilk kullanan W.J.Thoms olmuştur. Thoms, 1846 Ağustos'unda bir Fen ve Edebiyat Dergisi olan "Athenaem"da Ambrose Merton takma adıyla yazdığı makalesinde: Eski halk uygarlıkları ve halk edebiyatı konu edinildiğinde folklore bileşik sözcüğünün kullanılmasının çok daha uygun olacağını söylemiştir.Bu öneri kısa zamanda benimsenmiş, zamanla bu bilimin önemle üzerinde durulduğu bütün Avrupa, hatta Atlantik Aşırı (Amerika Kıtası) ülkelerinin dillerinde, folklore'un yazılışındaki tire de kalkarak,"**Folklore**" şekline dönüşmüştür(15).

Türkiye'de folklor konuları 1890'dan itibaren ele alınmağa başlanmıştır. Daha önceleri bazı yazarların farkına varmadan Türk folklorunun derlenmesinde faydalı çalışmaları olmuştur. Bunların en eskisi Kaşgarlı Mahmud'un (XI. yüzyıl) Divanü Lûgat-it Türk'ü, Evliya Çelebi'nin (XVII. yüzyılın ikinci yarısı) Seyehatnamesi'dir. Tanzimat'tan sonra da bazı derlemeler yapılmıştır.

Folklor konularının ele alındığı ilk yıllarda; halk müziği ve halk oyunları ile ilgili bir çok derleme ve araştırma niteliğinde çalışmalar da yapılmıştır. Folklor için değişik çevre ve kişiler değişik zamanlarda ayrı ayrı terimler kullanmışlardır.

Rıza Tefvik'in 1913'de "folklor" şeklinde kullandığı terim yerine, Ziya Gökalp 1923'de "Halkiyat" sözünü kullanmış, 1927'de Halk Bilgisi Derneği'nce de "Halk Bilgisi" denmiştir, bu arada 1935'de Hamit Zübeyir Koşay "Budun Bilgisi" denilmesi gerektiğini ileri sürmüş, ancak 1939'dan sonra "folklor" ve "Halkbilim" terimleri birlikte kullanılmıştır(39).

Türk'ün tarihi gelişimi incelendiğinde Türk toplumunun göçer bir yapıya sahip olması veya savaşlar sonucu coğrafi konumunun sık sık değişmesi nedeniyle folklor, toplumun yapısında yaşamış, edebiyat alanı dışında kaynaklara pek dökülmemiştir. Bu nedenle Türk toplumunda folklorun anonim bir yapıya sahip olduğu görülmektedir.

2- TÜRK HALK OYUNLARININ TANIMI ve TARİHÇESİ

a) Türk Halk Oyunlarının Tanımı: Türkiye'de Türk Halk Oyunları anlayışı ile ilgili görüşleri değişik kişiler değişik şekillerde tanımlamışlardır.

Coşkun(19), "Türk Halk Oyunları ait olduğu yörenin tarihini, coğrafya ve iklim yapısını, müzik geleneğini, giysi takı, kullanılan araçlarını ve yöre insanının yaşam biçimini bünyesinde taşıyan, bu öğelerle bağlantılı olarak yöre insanının karakteristik yapısı, davranışları, duyguları ve inançlarını kendine özgü bir biçimde hareket ve figürlerle yansıttığı birer halk kültürü ürünleri" şeklinde tanımlarken; Eroğlu(27) ise, Türk Halk Oyunlarını, "Halk kültürünün önemli bir yanını ifade eden bir olayı bir sevinci, bir hüznü yansıtan kökeni din ve büyü ile ilgili olan, müzikli ya da müziksiz olarak, tek kişi ya da gruplar halinde icra edilen, ölçülü, düzenli hareketler" olarak ifade etmektedir.

İlkel toplumlardan bu yana insanlar, hayat biçimlerini, duygu ve düşüncelerini, bir çalgı ya da çalgılardan çıkan seslerle yaptıkları hareketleri uyumlu bir şekilde birleştirerek anlatmışlardır. Modern toplumlarda ise Halk Oyunları, geçmişe özgü kültür değerleri olarak görülmektedir(10).

Yukarıdaki tanımlardan da anlaşılacağı üzere, Türk Halk Oyunlarında kültür ile birlikte giysi, müzik, yöre özellikleri ve figür yapısı gibi unsurlar ortak özellik olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu tanımların ışığında Türk Halk Oyunlarının ortak tanımı, tarihi bir kültür birikiminin yöre yöre, nesillerden nesillere taşınarak, örf adet ve geleneklerin müzik eşliğinde figür ve hareketlerle anlatılmak istenen olayın, belli bir mizansenle ifadelendirilmesi biçiminde yapılabilir. Bir milletin var olabilmesi için Halk Oyunları gibi köklü kültür hazinelerinin yaşatılması şarttır.

b) Türk Halk Oyunlarının Tarihçesi: Çok zengin olan folklorumuzun birimlerinden birini Türk Halk Oyunları oluş-

turmaktadır. Halk oyunlarımızın çok eski ve güçlü bir tarihî geçmişi vardır. Türk milleti, halk sanatlarının zenginliği ve çeşitliliği bakımından tükenmez bir hazinedir. Asya Türklerini; birlikte yaşamaya önemli ölçüde değer veren, örf, adet ve törelerine bağlı ve yaratıcı karakteristik özelliğe sahip insanlar olarak görüyoruz. Tarihte ilk Türk uygarlıklarından; Şamanlar'ın, Hunlular'ın, Oğuzlar'ın günümüze değin uzanan belgelerinden, geleneklerine bağlı yapılan törenlerinin en önemli yerini, Halk Oyunlarının oluşturduğunu anlamaktayız.

Davulun halay gibi sıra oyunlarında coşturuculuğuna dair yazı, Asya'dan Hunlular için yazılmıştır. Çinli bir şair hanım, Hun Beyine gelin gelmiş ve memleketine gönderdiği mektupta Hunlular'ın adetlerinden manzum şekilde şöyle söz etmiştir.

**"Davulu her gece durmaz döverler,
Ta güneşler doğana dek dönerler"(30).**

Bu mektup Türkler'in sıra oyunlarını, davul eşliğinde kendi çevrelerinde dönerek güneşin doğuşuna kadar durmadan oynadıklarını açıklayan bir belgedir. Ayrıca, Hunlular'ın ateş etrafında halkalanarak oynadıkları da bilinmektedir(31).

Büyük Selçuklu Sultanı Tuğrul Bey, 1063 yılında 70 yaşında iken Halife el-Kâim Biemrillâh'ın kızı ile evlendiği zaman bir odada kürsü üzerinde oturan gelini ziyaret ettikten sonra avluya çıkıp, orada beyleri ile birlikte sevinç içinde Türkçe şarkılar söylemiş ve oturup kalkarak oynamıştır. Ayrıca, Ebûl Ferec vasıtası ile bu bilgiden haberdar olan Barthold, Ruslar'da 'Pliaska Prisiadki denilen raksın Türkler'den alınmış olabileceği ihtimalini ileri sürmüştür. Tuğrul Bey'in oynadığı bu oyun, bugün Anadolu'da toplu bir halde oynanan ve adına halay denilen oyundur(46).

Bir başka kaynakta da, Osmanlı şenliklerinden bahsedilirken; Üçüncü Ahmet'in 1720 yılında düzenlediği bir şenlikte Mimar İbrahim Efendi'nin buluşu olan üç çifte bir piyade uzunluğunda, ağzını açıp kapatan ve yarım saat su üstünde dolaştıktan sonra suya dalıp bir saat su altında kalarak tekrar su üstüne çıkabilen, ağzını açtığı anda içinden alacalı kılıklarda beş dansçının çıkarak üstünde oynadığı timsah örneği olarak gösterilmektedir(4).

Anadolu'da yaşayan Türk uygarlıklarında ise; Asya'dan getirdikleri geniş kültür birikimleri ve eski Anadolu uygarlıklarının kültür ürünlerinin sentezi ile oluşan Halk Oyunlarına rastlanmaktadır. Türkler'de oyunlar savaş araçlarıyla, kılıçlarla, mızraklarla, kutsal sayılan araçlar ile kutsal amaçlar için yapılırdı. Uğur getirmesi için veya moral kazanmak için yapılan Halk Oyunlarına da sıkça rastlanmakta ve günümüz Halk Oyunlarında da bunların kalıntıları bulunmaktadır. Ancak, bu arada Anadolu'da ölüm dansının (ölen kişi için yapılan) hiç yapılmadığı da görülmekte olup, oyunların kutsal amaçlarının zamanla ortadan kalkarak eğlence için yapıldığı gözlenmektedir(5).

Anadolu'da yaşayanlar dil, din, tarih, yerleşik alan ve ekonomik ilişkiler bakımından çeşitli kültürlerle bağlıydılar. Türkler, Orta Asya'dan getirdiklerini; Hititlilerin, Frigya, İyon, Bizanslıların kültür birikimleri üzerinde Selçuklular ve Osmanlılar'la sürdürerek yüceltmişlerdir(13). Arkeolojik kazılar sonucu ortaya çıkan Hitit kabartmalarında bir müzik aleti vardır ki tıpkı bizim üç telli sazımızın aynısıdır. Bu kabartmalardaki minyatürlerin başında bulunan külahlar ise bizim Anadolu'nun bir çok mahallî kıyafetlerimizde giyilen külahlardır olup, yine Hitit kabartmalarındaki bazı

oyun figürleri de bizim Halk Oyunlarımızdaki figürlere benzemektedir.

Yukarıda da görüldüğü gibi Türk Halk Oyunları, Türk tarihi kadar köklü bir maziye sahiptir. Asil ve güzel duyguların mertlik ve yiğitlik heyecanlarının hareketlerle ifadelendirilmesi Türk Boylarında vücut bulmuştur. Bugün pek az değişikliğe uğredığı tahmin edilen oyunlarımız, görüldüğü gibi Asya'daki Atalarımıza kadar dayanan bir tarih damgasını taşımaktadır. Türk akıncıları tarafından, varlıklarını sürdürebilmek için üç kıtanın çiğnendiği tarihlerden beri, Türkler'in sosyal bünyelerindeki mevcut değerler diğer toplumlar tarafından da benimsenmiştir. Bu konuda Hitit örneğinde görüldüğü gibi Halk Oyunları ve halk müziği önemli bir yer tutar. Bu gün dahi bilhassa komşu devletlerin oyun ve müziklerinde Türk ritmini görmek ve melodilerini hissetmek mümkündür.

Halk Oyunları, Anadolu'ya gelenekler içinde ve törenlerde yaşatılarak bütün çeşitleriyle Selçuklu Türkler'i tarafından getirilmişlerdir(20).

Bu kadar engin tarihî delili olan Türk Halk Oyunları, bilimsel bir konu olarak görülmemesi nedeniyle 1920 tarihlerine kadar kendi mahallî dışına çıkamamıştır. Buna ulaşım ve iletişim araçlarının kısıtlı olması gibi nedenler de eklenecek yöreler diğer yörelerin Halk Oyunları hakkında bilgi sahibi olamamış ve sadece kendi yörelerinin oyunlarını oynamakla yetinmişlerdir.

1923'de Cumhuriyetin ilânından sonra Halk Bilimlerine ve oyunlarına ilgi gösterilmeğe başlanmıştır. Cumhuriyetin ilânından sonra Folklor ile ilgili ilk resmi kuruluş olarak İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesine bağlı "Türkiyat

Enstitüsü"nü görmekteyiz. Enstitü, Fuat Köprülü'nün başkanlığında kurulmuş, ancak 1926 yılından sonra sağlıklı bir biçimde faaliyetlerine başlayarak, Folklor araştırmalarına temel oluşturmuştur.

1927 yılından sonra kurulan İstanbul Belediye Konservatuvarı özellikle müzik dalında çalışmalar yapmıştır. Aynı zamanda yaptığı araştırma gezilerinde çeşitli yörelerin müziklerini ve oyun havalarını notaya almıştır. Bu araştırma gezilerinde halk oyunlarının derlenmesine de yer verilmiştir.

1929 yılına kadar "Anadolu Halk Bilgisi Derneği" gibi dernekler kurulmuşsa da buralarda kayda değer çalışmalar yapılamamıştır. Aynı yıl İstanbul Belediye Konservatuvarınca görevlendirilen bir ekip çeşitli yörelerdeki halk oyunlarımızı filme alma çalışması yapmıştır.

Halk oyunlarımızın yaygınlaşmasında en önemli rolü 19 Şubat 1932'de kurulan Halk Evleri oynamıştır. Halk evlerinin bulunduğu yörelerde Halk Oyunları ekipleri kurulmuş, bu ekipler çeşitli yerlerde düzenlenen festivallere ve gösterilere katılarak, oyunlarımızı sergilemiştir. Bu arada ilk Uluslararası Halk Oyunları Festivali 1935 yılı Eylül ayında Beylerbeyi Sarayı'nda Balkan Ülkeleri Halk Oyunları Toplulukları'nın iştirakiyle yapılmıştır(50).

Halk Evleri çalışmalarını sürdürürken, 1939 yılından sonra Halk Bilimi çalışmaları üniversitelerimize de girmiş, Dil Tarih ve Coğrafya Fakültesinde "Halk Edebiyatı ve Folklor" adı altında Pertev Naili Boratav tarafından okutulan dersin 1949 yılında kürsüsü açılmıştır. 1940 yılında Muzaffer Sarısözen'in yönetimini yaptığı Halk Oyunları Topluluğu (mahallî) ilk olarak yurt dışına (İtalya ve İspanya'ya) çıkmış-

tır(17). Yine 1944 yılında Köy Enstitüleri ve Öğretmen Okulları, Halk Oyunları ile ilgili çalışmalara başlamış, düzenlenen törenlerde oyunlarımızı sergilemişlerdir. Bu arada Halk Evleri 8 Ağustos 1951'de 5830 sayılı Kanunla kapatılarak, bütün malları hazineye devredilmiştir. Kapatıldığı zaman Halk Evleri'nin sayısı 251'i bulmuştu. O yıllarda aktif faaliyet gösteren Halk Evleri ve Köy Enstitüleri gibi kuruluşların Türk Halk Oyunlarına neler kazandırdıkları tartışma konusudur.

1955 yılında Yapı ve Kredi Bankası tarafından Türk Halk Oyunlarını Yaşatma ve Yayma tesisi kurulmuş, bu tesis çeşitli girişimlerde bulunarak, bölgesel ve uluslararası düzeyde Festival ve Şenlikler düzenlemiştir. Yine aynı tesis, Milli Eğitim Bakanlığı ve T.R.T ile işbirliği yaparak birçok yörenin Halk Oyunlarını filme almıştır.

27 Mayıs 1960'dan sonra Türk Kültür Dernekleri kurulmuş, 21 Nisan 1963 tarihinde başlayan bir Kurultay'da Türk Kültür Dernekleri'nin adı oy birliğiyle tekrar "Halk Evi" olarak değiştirilmiştir,

1946 yılında İstanbul'da Yüksek Tahsil Gençliği Türk Folklor Enstitüsü Kurma Derneği adıyla bir birim kurulmuştur. Bu derneğin amacı Folklor Enstitüsü kurmaktır. Milli Eğitim Bakanlığı ile yapılan temaslar sonucunda "Milli Folklor Enstitüsü" kurulunca derneğin adı da "Türk Folklor Kurumu" olarak değiştirilmiştir.

1966'da kurulan Türk Folklor Kurumu İstanbul'da Halk Oyunları okulu açmıştır. Burada okuyan gençler, ilk, Orta, Lise ve dengi okullarda Halk Oyunlarının öğretimi ile ilgili çalışmalar yapmışlardır. 1966'da kurulan "Milli Folklor Enstitüsü" daha sonra Kültür Bakanlığına bağlı "Milli Folklor Araş-

tırma Dairesi (M.F.A.D)"ne dönüştürülmüştür.

Turizm Bakanlığı bünyesinde "Devlet Halk Dansları Topluluğu" oluşturulmuş, Gençlik ve Spor Bakanlığı'na bağlı İzcilik ve Boş Zamanları Değerlendirme Genel Müdürlüğü de Halk Oyunları Şubesi kurmuştur.

Bu arada Türkiye'nin hemen hemen bütün il, ilçe ve hatta köylerinde bile değişik isimlerde Halk oyunları ve müzik konusunda dernekler ile, Üniversitelerde, Yüksekokullarda, orta dereceli okul ve İlkokullarda Halk Oyunlarımıza önem verilerek, Halk Oyunları ekipleri kurulmuştur.

Buraya kadar incelendiğinde Halk oyunları faaliyetlerinin eğitim kurumlarında ve kuruluşlarda bilimsel bir temele dayandırılmadan, eğitim formasyonuna sahip olmayan kişilerce usta çırak ilişkisiyle sürdürüldüğü anlaşılmaktadır. Bu eksiklikten yola çıkılarak 1984 yılında İstanbul Teknik Üniversitesi Türk Musikisi Devlet Konservatuvarı'nda Türk Halk Oyunları Bölümü'nün kurulması ve bunu takiben Ege Üniversitesi Konservatuvarı'nda Halk Oyunları Bölümü'nün açılması da bu konuda önemli bir gelişmedir.

3- TÜRK HALK OYUNLARININ DOĞUŞUNU ETKİLEYEN ETKENLER

Türk Halk Oyunlarının doğmasına neden olan bir çok etken bulunmaktadır. Bunlardan bazıları şunlardır:

1- Tabiatın Etkisi: Türk Halk Oyunlarının doğmasında kişiler tabiatın etkisinde kalmışlardır. Oyunlarda ve türkülerde açık olarak bu etki görülmektedir. Örneğin, yıldırım düşmesi, toprak kayması, sel baskını, yağmur ve kar yağması, kuraklık gibi tabiat olayları, Halk Oyunları ve türkülerde

ortaya çıkmıştır. Hatta bazı oyunlar tabiat olaylarına göre isimlendirilmişlerdir. Örneğin; Yağmur Duası (Adıyaman), Garabat (Kars Mahallî).

2- Yöre Niteliklerinin Etkisi: Yörelerin coğrafi konumu, yüzey şekilleri, bitki örtüsü, su ile çevrili olması vb, o yöre insanını direkt olarak etkilemiş, bu etki kendini oyunlarda ve türkülerde de hissettirmiştir. Dağların sıralanış şekilleri, denizin dalgalanması, nehirlerin coşkun akması, hep oyunların şekillenmesinde rol oynamıştır. Örneğin; Erzurum Bar'ı dağların sıra sıra dizilmesinden esinlenilmiş bir dizi şeklidir, Artvin ilinin çukurda olması ve etrafının dağlarla çevrilmesi, horonlarına yansımıştır. Zeybeklerin dağınık oynamaları arazi örtüsünün dağınık olmasından kaynaklanmıştır.

3- Hayvan-İnsan İlişkisinin Etkisi: İnsanlar, yiyecek, içecek, giyecek ve buna benzer ihtiyaçlarını karşılayabilmek için hayvanlarla beraber yaşamak zorunda kalmışlardır. Dolayısıyla hayvanları evcilleştirme yollarına başvurmuş, bu nedenle iki varlık arasında sevgi bağı kurulmuştur. Hayvancılıkla uğraşan insanlarda hayvan sevgisi çok fazladır. Bu yakın ilişkilerin önemi kendini oyunlarda göstermiştir. Örneğin; Tavukbarı (Erzincan), Teke Zortlatması (Silifke-Anamur), Kartal (Bingöl)

4- İnsanın-İnsanla İlişkisinin Etkisi: İnsanlar küçük ve büyük topluluklar halinde yaşamış ve yaşamaktadırlar. İnsanların sosyal ilişkilerinden doğan bir takım kurallar, kavramlar, anlayış ve davranış biçimleri oluşmuştur. Mert, cesur, sözünün eri, yetenekli, terbiyeli, utangaç, hırçın ve saygılı gibi kavramlar hep insanların yapısında bulunan mizaç türleridir. Bu gibi yaratılış ve mizaç türlerini insanlar oyunlarına da yansıtmışlardır. Örneğin; Kıskaç (Kafkas yöre-

si) Oyunu, bir kızı seven iki delikanlının birbirlerini kıskanarak kıza kendilerini beğendirme mücadelesini anlatır.

5- Güncel Hayat Mücadelesinin Etkisi: Gün boyu yapılan işlerin oynanan oyunlara yansıma şeklidir. Eğer yöre insanı güncel hayatında madımak topluyorsa, ot biçiyorsa, derede çamaşır yıkıyorsa, bu yaptığı aktiviteleri oyunlarına da yansıtacaktır. Örneğin; Yayık (Kars), Madımak (Sivas), Türkmen Kızı (Silifke).

6- Din Etkisi: Oyunların şekillenmesinde büyük rolü olan etkenlerden biri de dindir. Yeri gelmiş günah düşünceyle oynanmamış, yeri gelmiş yaratıcısına oyun içinde yalvarmıştır. Bazen ritmle yapılan hareketli zikirlerinde yaranına yaklaşabilmenin çabasıyla dönmüş veya belli figürleri tekrar etmiştir. Örneğin, oyunlarımız içinde yaratıcısına bolluk ve bereket ihsan etsin diye oynanan Adıyaman veya Şamil (Kafkas) oyununda kızların dua etmesi, Sabah Namazı (İzmir) vb.

7- Askerlik ve Eğitimin Etkisi: Askerlik ve eğitimlerdeki kılıç ve kalkan kullanma, bıçak atma, yay germe, silah atma gibi hüneler oyunlara konu olmuş veya bu talimler oyunların karakteristik yapısını oluşturmuştur. Örneğin; Kılıç Kalkan (Bursa), Kılıç Dansı (Kafkas), Çadır Tüfek Oyunu (Giresun), Asker (İstanbul).

4- TÜRK HALK OYUNLARININ ADLANDIRILMASI ve BÖLGELERE GÖRE SINIFLANDIRILMASI

Türk Halk Oyunlarının adlandırılması ve sınıflandırılmasında değişik kriterler dikkate alınmaktadır. Bunlardan önemli görülenler aşağıda belirtilmektedir.

a) Türk Halk Oyunlarının Adlandırılması:

- **İl, İlçe, Mahalle ve Semtlere Göre:** Oyunların başına ilin adı eklenerek adlandırılır. Örneğin; Ankara Zeybeği, Tavvas Zeybeği, Elazığ Halayı, Kordon Zeybeği, Kemeraltı, Konyalı.

- **Bölgelere Göre:** Aynı yörede yaygın olup, bir çok ilde oynanan oyunlara o bölgenin adı verilir. Örneğin; Trakya Karşılması, Ege Zeybeği.

- **Oyuncu Sayısına Göre:** Oyunu oynayan kişilerin sayısı oyuna ad olarak verilir. Örneğin; Dörtlü Lezginka, Dokuzlu Zeybeği gibi.

- **Hızına Göre:** Oyunların hızlı veya yavaş oynanması da oyunu isimlendirmiştir. Örneğin; Ağırlama (Gaziantep), Ağır Dans (Kafkas), Ağır Zeybek (Aydın).

- **Kullanılan Eşyaya Göre:** Oyunlar, içinde oynanan eşyaya göre de adlandırılmıştır. Örneğin; Çayda Çıra (Elazığ), Hançer Barı (Erzurum), Kılıç Kalkan (Bursa).

- **Kişi Adlarına Göre:** Ünlü kişilerin adlarına oynanan veya o oyunu ilk oynayan kişilerin adlarının verildiği oyunlar vardır. Örneğin; Atabarı (Artvin), Şeyh Şamil (Kafkas), Canbaz Ali, İnce Mehmet (İzmir).

- **Hayvan Adlarına Göre:** Oyun içinde taklit edilen hayvanın veya hayvan insan ilişkisini içeren oyunlara konu edilen hayvanın adı verilir. Örneğin; Kartal (Bingöl), Turnalar (Konya), Güvercin (Elazığ).

- **Ayak Hareketlerine Göre:** Oyunda yapılan ayak hareketlerine veya yürüyüş şekline göre yapılan adlandırmalar. Örneğin; Dört Ayak (Siirt), Dokuzlu (Gaziantep).

- **Kişi Ünvanlarına Göre:** Oyuna konu edilen kişilerin adlarının oyuna verilmesi. Örneğin; Yörük Ali (İzmir), Atabarı (Artvin), Göle Beyi (Kars).

- **Oyuncuların Cinsiyetine Göre:** Oyun oynayan kişilerin cinsiyetleri oyuna ad olarak verilir. Örneğin; Kızların Ağır Dansı (Kafkas), Ayoğlan (Konya), Hanım Kızlar (Tokat).

- **Boy ve Aşiret Adlarına Göre:** O yöredeki Aşiret ve Boy'ların oynadıkları oyunlara adlarının verilmesi. Örneğin; Türkmen Kızı (içel).

- **Bitki Adlarına Göre:** Oynadıkları oyunun sözünde veya oyun içinde o bitkinin özelliklerini anlatan oyunlara verilen adlar. Örneğin; Dut ağacı (Erzincan), Büyükceviz (Elazığ), Sümbül- bahçesi (İzmir).

b) Türk Halk Oyunlarının Bölgelere Göre Sınıflandırılması

- **Halay Oyunları Bölgesi:** Güney Doğu ve Doğu illerimizde oynanan oyunlardır.

- **Karşılama Türü Oyun Bölgesi:** Trakya Bölgesi'nde oynanan oyunlardır.

- **Zeybek Oyunları Bölgesi:** Akdeniz ve Ege Bölgesi'nde sıkça rastlayacağımız bir oyun formudur.

- **Kaşıklı Oyunlar Bölgesi:** Konya İli bu bölgenin merkezi sayılır. Kırşehir'den Silifke'ye kadar bu oyunlara rastlanır.

- **Bar Oyunları Bölgesi:** Erzurum, Kars, Ağrı illeri ve çevresindeki illerde oynanan oyun türüdür.

- **Horon ya da Horan Oyunları Bölgesi:** Artvin, Rize, Giresun ve çevre illerinde oynanır.

5- TÜRK HALK OYUNLARINDA SAHNELEME

a) Türk Halk Oyunlarında Sahne Düzenlemesi:

Kır insanımızın, hayat tarzını ve biçimini bize yansıtan Halk Oyunlarımız, köklü geçmişimizin zengin ürünleridir. İnsanımız karşılaştığı tüm olayları, duygu, düşünce sevinç ve özlemlerini oyunlarıyla anlatmıştır. Bu oyunlarımız doğum, düğün, askere ve gurbete uğurlamalarda, yaylaya göçlerde, bolluk törenlerinde, hasat mevsimlerinde, imecelerde, özel günlerde vb. gibi eğlence ve toplantılarda oynandığı gibi, Cumhuriyetin kurulmasından sonra, ilk zamanlar Halk evleri çalışmalarında, sonraları tüm eğitim kurumlarında, Belediyelerde, özel kuruluşlarda, derneklerde, Halk Eğitim Merkezleri'nde bunun gibi kurum ve kuruluşlarda oynanmaya ve sahnelenmeye başlamıştır.

Halk Oyunlarımızın en büyük özelliği, "Kişinin kendisi için" oynamasıdır. Yani oyunlarda kişilerin tatmini ön plandadır. İnsanımız oynarken kendi iç dünyasında kaybolmuş, bundan da çok büyük haz duymuştur. Fakat günümüzde amaç değişikliği olmuş, kişiler oyunu öğrenmenin yanı sıra öğrendikleri oyunları seyirciye sunma isteğini duymuş, kendi için oynamayı, yerini seyirci için oynamaya bırakmıştır.

Belli yöre insanların duygu ve düşüncelerini kendine özgü bir biçimde yansıtan Halk Oyunları, o yörenin tavır, üslûp ve estetik beğenisine göre tabii olarak oynanırlar. Bu oyunlarımız zamanla kendi yöresinde tabii olarak değişikliğe uğramışsa da özünden bir şey yitirmemek için adeta direnmiştir. Ancak, kendi yöresinin dışına taştağında daha geniş kitlelere sunulduğundan, o kitlelerin estetik beğenisine uygun değişiklikler yapılmıştır. Yapılan değişiklik tabii ortamında

ve sürecinde olmadığından yapay bir biçimde gerçekleştirilmeye çalışılmıştır. Yani tabii ortamından alınıp, suni sahneye getirilen oyunlarımız kaynağından koptuğu için çeşitli etkenlerin tesiri ile ister istemez değişikliğe uğrayacaktır.

Rıza Tefvik'le başlayan sahneleme çalışmalarlarıyla birlikte Halk Oyunlarımız, hızla ilerleyerek günümüzde Devlet Halk Dansları Topluluğu'nun kurulmasına kadar gelmiştir. Artık bu safhaya gelen Halk Oyunlarımızın kendi yöreleri içinde sınırlandırılması mümkün değildir. Seyircinin beğenisinin ön plana çıkması oyunlarımızın popülerliğini arttırmış, onun bir çok insan tarafından sahiplenilmesine sebep olmuştur. Konu ile ilgili eğitim yapan kurumun olmayışı, eğitimsiz kişilerce boşluğun doldurulmasına neden olmuş, Halk Oyunlarımız formasyondan uzak kişilerce günümüze kadar gelmiştir.

Bu kişiler yörelerin figür yapısının karakteristik özelliklerini bozarak, seyircinin gözüne hoş görünecek düşüncesiyle şekiller oluşturacağım diye sahneleme yapmış, oyunlarımızın yozlaşmasına neden olmuştur. Oyunlarımıza sahne düzeyini uygulamak çağın gereğidir, ancak bu gereklilik yukarıda belirtilen yanlış uygulamaları gerektirmez. Sahnelemede amaç, yeni adımlar, yeni hareketler icad etmek değil, mevcut olan malzemeyi bilinçli bir şekilde kompozisyon anlayışı ile değerlendirmek, gereksiz tekrarlardan arındırarak, dengeli ve uyumlu bir bütün oluşturmaktır.

Yörelerimizimizin adım yapısını, oyunun geleneksel formunu, müziğinin özünü ve giysiyi dejenere etmeden, ilmi sahne teknikleriyle oyunların sahnelenmesi gerekmektedir. Bugün ihtiyacımız olan en önemli konu, Halk Oyunlarımızı geleneksel yapısı içerisinde, ihtiyaç duyulan biçimde sergilemek ve sah-

neye uygulamaktır. Sahne düzenlemesi ile ilgili konudan önce toplumumuzda kavram kargaşasına neden olan ve bu nedenle çoğunlukla yanlış kullanılan **koreografi** ve **sahne düzeni** kavramları üzerinde kısaca durmak gerekir.

Kore, eski Yunanca olup, horeo'dan gelir ve dans demektir; **grafi**, yazı-çizgi demektir.**Koreografi**, kısaca kelime anlamı dans yaratma sanatıdır(47). Yani, yeni müziklerle ve yeni adımlarla kişinin (Koreografin) kendi teknik bilgisi ve yaratıcı gücüyle yeni bir dans yaratmasıdır. O halde Şenel'in de (48) dediği gibi "Yıllar önce koreografisi yapılmış, o bölgenin kültürünü, hareket, mimik ve figürlerle ifade eden yerleşmiş oyunlarımızın üzerine koreograf yapmak yanlış olur. Bugün Halk Oyunlarımızda yapılan koreografi değil, sahne düzenlemesidir.

Yine Şenel'e(48) göre sahne düzenlemesi "Halk Oyunlarımızın ana yapısı içinde seyirlik hale gelebilmesi için seyircinin konumuna göre sahneye giriş, diziliş, yerleşme, oyun ve çıkış kuralları"dır. Diğer bir anlam da, geçmişten günümüze kadar oynanıp gelen oyunların, sergileneceği sahneye, sahne konumu ve tekniklerine göre aslının bozulmadan, kurallara uygun bir biçimde düzenlenmesidir.

Yaşadığımız çağda, bilim ve teknolojinin hızlı gelişimi, kitle iletişim araçlarının yaygınlaşması, toplumların kültür düzeylerinin giderek yükselmesini etkilemekte, tabii olarak Halk Oyunlarımız da bu gelişimden etkilenmektedir. İzleyici her geçen gün daha güzel, daha çarpıcı sunuş biçimlerini istemektedir. Bu istek doğrultusunda hareket ederken de oyunlarımızın karakteristik özelliklerini bozmadan sahneleme tekniklerinden yararlanarak çalışma yapmalıyız.

Sahne düzenlemesi yapmadan önce, oyunun sergilenece-

gi sahnenin konumunu belirlemek gerekir.Sahne ve alan kullanımı son derece önemli bir konudur. Her oyun her sahnede oynanmaz. Büyük, küçük, ince, uzun, kare vs. sahnelerde sahne dengesini kurmak, duruma göre oyuncuyu yaymak,daraltmak veya uzaltıp, çoğaltmak gerekir.Sahnenin her alanını dengeli olarak değerlendirmek şarttır. Seyircinin görüş açısı ve sahnenin konumuna göre sahne dengesi önemli olan unsurdur.Oyunları, seyircilerin tümünün en iyi şekilde izleyebileceği bir biçimde ve tekniğe uygun sahne dengesi kurarak,görüş açısına bilinçli bir estetik kazandırarak sergilemeliyiz.

Oyunlar sahneye uygulanırken, görüş açısı seyircinin diziliş şekline göre yön sistemi ile yapılmalıdır. Ayrıca, oyunda önemli olan ayak figürleriye, bunun daha önceki çalışmalarda hesaplanıp, o oyunun çizgi formlarını seyircinin rahatlıkla ve en güzel açıdan görebileceği çizgiye getirilmesi gerekir. Eğer oyunda solo var ise, solo yapan oyuncu veya oyuncularla arka grubun dengeli sahne yerleşimi şarttır.Oyunlar mümkün olduğunca seyirciye arkası dönük oynanmalıdır.Bunlar göz önüne alınarak, sahnenin konumu ve seyircinin durumu (dizilişi) daha önceden tesbit edilip oynanacak oyunun seçimi de buna göre yapılmalıdır. Kasetsiz oynanan oyunlarımızda, genellikle müzisyenler oyuncularla birlikte sahnede yer alırlar. Müzisyen sayılarının tesbit edilerek sahne konumuna göre uygun bir yerde müziklerini icra etmeleri sağlanmalıdır.

Ülkemizde, oyunlarımızın öğretiminden, müzisyenlerin organizesinden ve sahnede icrasından sadece eğitici sorumlu tutulmaktadır. Oysa bu bir ekip çalışmasıdır. Oyunların sahnelenmesine kadar geçirdiği her evre bir uzmanlık alanıdır.

Oyunlarımızın orjinalitasini yitirmeden sahlenebilmesi için;

- Oyunlarımız bilimsel metodla derlenmelidir.

- Derlenen oyunların video çekimleri yapıлып,hareket ve müzik notaları yazılmalıdır.

- Yöre giysilerinin video çekimleri yapılmalı, kıyafetler teknik çizimlerle tesbit edilmeli, kumaş özellikleri ve renk tonları belirtilerek,mümkünse orjinallerinden örnekler bulundurulmalıdır.

- Eğiticiler sadece kendi yöre oyunlarını öğretmeli, bunların başka yöre oyunlarını öğretilmelerine izin verilmemelidir.

- Eğitimci,sahne düzenleyici ile birlikte oyunun adım karakterlerinin, geleneksel formlarının bozulmamasına dikkat ederek,sahne düzenlemesinin yapılmasını gerçekleştirmelidir.

Bu çalışmaların sağlıklı yapılabilmesi için aşağıdaki uzman grubun bir ekip halinde çalışması gerekir.

- **Araştırmacı**,araştırma,metod ve tekniklerini bilen antropoloji, etnoloji ya da folklor formasyonuna sahip olmalıdır.

- **Eğitmen**, pedagojik formasyona sahip,eğitim psikolojisi ve öğretmenlik lisansı olmalıdır.

- **Sahne düzenleyici**,gerekli eğitimi almış olmalıdır

- **Müzik direktörü (Kompozitör)**,yörenin müzik karakterini çok iyi etüd eden, müzik otoritesi olmalıdır.

- **Kostümcü, dekorcu, makyajcı**

- **Teknik elemanlar**, elektronik ışık ve ses düzenlemesi yapabilen teknisyenler olmalıdır.

- **Oyuncu grubu**, Ruhen ve bedenen oyuna yatkın yetenekli bayan ve erkek oyuncuların oluşması gerekir.

Oyunlarımızın dejenerasyonu üzerinde defalarca ve ısrarla durulmasındaki gaye kültür değerlerimizin değerlendirilmeden kaybolmasını engellemektir. Bugün bir çok dünya ülkesi, geleneksel oyunlarını korumaya yönelik çalışmalar yapmaktadırlar.UNESCO,1985 yılında bu konuyla ilgili"Asya Danslarının Korunması" adlı bir sempozyum düzenlemiştir.Ne yazık ki ülkemizde halâ Türk Halk Oyunlarımızın aslının bozulmaması için herhangi bir çalışma yapılmamaktadır.

b) Türk Halk Oyunlarında Müzik:

Halk Oyunları, insanların günlük yaptıkları işlerin tekrarını müzikle birleştirerek seyirlik duruma getirmesi sonucu doğmuştur.İlk önceleri çalıştıkları işte kullandıkları aletlerin veya o iş türünün çıkardığı seslerden etkilenmiş, daha sonra hareketleri bu seslerle yoğurarak Halk Oyunlarına başlamışlardır.

Çalgı olarak başlangıçta el çırpma,bir zemin üzerinde ayakların yere vurulması, iki sopanın birbirine vurulması veya sert cisimlerin başka yüzeylere vurulması,buradan günümüze sını-tepsi çalmaya,oradan da def ve davula kadar gelinmiştir.Sadece ritm yetmemiş, olaya ses de ilave edilmiş, yine yetmeyince tını veren aletler icad edilmiştir.

Bugün ana sazımız olan bağlamanın ilkel yapısını incelediğimizde(Kopuz)perdesiz bir sap üzerine takılmış bağır-sak telini görmekteyiz(23).Atalarımız ezgilerini bu tel üzerinde çalmışlardır.Gelişme gösteren insanımız tek bir bağlamayla yetinmemiş,bir anda üç bağlamayı üst üste monte ederek çalmıştır. Çünkü o dönemlerde bu bağlamayı kullananlar bağlamaya perde bağlayarak ses boylarının kısaltılabileceğinin henüz farkında değillerdi. Geçen yüzyıllar ve gelişen toplum

içinde insanoğlu, üç bağlamayı birbirine monte edip çaldığı halde doymamış, olayın içine elektronik yapıyı da sokmuştur.

Bugün, bağlama üç değişik tel takılarak çalınmakta iken dördüncü telin takılması imkanını araştıranlar da vardır. Ayrıca bağlamayı gitar gibi kullanmak isteyenler olduğu gibi, bağlamaya 30-40 perde bağlayanlar da bulunmaktadır. Bağlama örneğinde görülen bu değişiklik ve gelişmeler, diğer bütün kabak kemane, tar, zurna, sipsi, ud, cümbüş, klarnet, akardeon, davul, kemençe, tulum gibi çalgı aletlerinde de söz konusudur.

Zamanla birbirinden etkilenen toplumlar birbirlerinin kullandığı çalgı aletlerini ve müziğini toplumdaki topluma taşımışlar, kendi müziklerini başka toplumların çalgı aletleriyle icra eder olmuşlardır. Bu arada müzikle söz belli güzellik anlayışlarına göre birleştirilerek beraber seslendirilmiştir. Bu güzellik anlayışları ülkeden ülkeye, çağdan çağa ve yöreden yöreye değiştiği için bazen çok beğenilip ilgi görmüş, bazen de beğenilmemiştir. Söz gelimi, bir zeybek havası Trabzonlu'yu, bir horon havası da Aydınlı'yı coşturmayaacağı gibi, bu havaları bir İngiliz ya da Çinli düpedüz acayip bulur ve yadırgar. Türk insanı için de bunun tersi söz konusudur. Folklorun bir dalı olan halk müziği kendi toprağına özgü sazlarla icra edilir. Bu sazlar o kültürün gereğı olarak kendi benliğini bulmaktadır. Başka bir deyimle o kültürün icabı olarak ses ve saz yapısı kişiliğine kavuşmuştur.

Folklorumuzun iki ayrı dalı olan Halk Müziğı ve Halk Oyunları her ne kadar ayrı dalları oluşturuyorlarsa da bunlar kullanım alanları itibarıyla birbirlerine çok yakındır. Bu nedenle Halk Oyunlarının seyirlik hale getirilmesinde, bir

başka deyişle sahnelenmesinde müzik ve oyun bir arada oynanıp, sergilendiğinden her ikisinin de birlikte düşünülmesi gerekir. Halk Oyunlarında müzik oyunla bütünleşen bir unsur olmaktadır.

Müziğin en güzel tanımlarından birini Arseven(6) şöyle yapmıştır."Bir sanat endişesi olmadan halkın duygu ve düşüncelerini, sevinç ve acılarını, yiğitlik, göç, sevgi, sıla özlemi ve daha nice güncel hayatın toplum olaylarını, sade fakat içten gelen ezgilerle anlatan ve halkın ortak yaratma gücünün bir ürünüdür". Bu ürünlerin hamuru bir ferdin veya bir zümrenin eliyle değil, toplumu oluşturanların elleriyle yoğrulmuştur.

Halk Oyunlarında müzik, sözlü ve sözsüz olarak iki şekilde kendini gösterir. Sözlü halk müziği bütün türleriyle halk türkülerini, sözsüz halk müziği de tüm Halk Oyunlarının ezgilerini kapsamaktadır. Ancak, çalgısız olarak sadece sözlü oynanan bazı yöre Halk Oyunlarımız ile sözsüz oynanan oyunlarımız istisnadır.

Örneğin, Kılıç Kalkan oyunumuz yukarıda bahsedilen "Müziksiz Halk Oyunları Olmaz" tezimizle çelişki doğuruyor gibi görünse de, Kılıç Kalkan oyunu oynanırken bildiğimiz halk çalgılarıyla çalınan ve söylenen bir ezgi olmamasına karşın, 2+3 kümelenişinde 5/8'lik, 3+2+3 kümelenişinde 8/8'lik 2+2+2+3 kümelenişinde 9/8'lik gibi çeşitli ölçü kalıpları kullanılır. Oynanırken birbirine çarpılan kılıç ve kalkanlardan çıkan sesler bir yandan düzümü verirken, öte yandan da ezginin yerini tutar(19). Halk Oyunlarında Müzik ve onun en önemli öğelerinden biri olan düzüm olmaksızın oyunu oynamak mümkün değildir.

Sözlü oyunlarımızda; sözlerle anlatılmak istenen ko-

nular hareket, mimik ve figürlerle ifadelendirilir.Oyunlarımızın müziğinde sadelik,içtenlik,gösterişsizlik,alçak gönüllülük gibi nitelikler kendini gösterir. Ayrıca gerçekçi bir renk ve özellik taşırlar.Hiç bir halk türküsünün sözünde ve halk oyununun havasında yapmacık iki yüzlülük ve kabalık görülmez. Oyunlarımızın sözlü veya sözsüz hepsinde sıcak bir hava vardır.

Türk Halk Müziğinin tek sesli olarak icra edilmesinin doyurucu olmadığı ve halk müziğimizin bünyesinde bir çok seslilik temelinin var olduğu düşüncesiyle,son yıllarda toplu çalma ve söyleme,amatör topluluklar tarafından Halk Oyunlarımıza uygulanır olmuştur.

Halk müziğimizdeki bu çok seslilik uygulamaları pek çok yanlışlıklara neden olabilmıştır. Bu hızlı değişim "Halk müziği asla değiştirilemez" görüşüyle de çözümlenemez.Bu tezi günümüz şartlarında muhafaza edip korumamız mümkün değildir. O halde,Halk müziğimizin ana formunu bozmadan birbirleriyle uyum sağlayabilen çalgıların biraraya gelmesiyle müziğimiz icra edilebilir. Fakat bunda da bir çok problemler ortaya çıkabilecektir.Şöyle ki; ses rengine,tınısına, yöre özelliğine ve teknik özelliklerine bakılmaksızın pek çok çalgı biraraya getirilerek müziğimiz icra edilmeye çalışılacaktır. Her müzisyen ezgiyi dilediği ezgisel gidişle çalacak, çalgıların teknik özellikleri, tınıları ve akortları birbirleriyle uyum içinde olamayabilecektir. Söz gelimi akardeon Batı müziği çalgısı olmasına rağmen bizim bir kaç yöremizde (Kars Artvin) Halk Oyunlarımıza eşlik eder durumdadır.

Akardeon, en küçük ses değeri yarım ses (4,5 koma) olan bir yapıya sahiptir.Kamalı sisteme dayalı,yani en küçük ses değerini de dörde bölebilen ses sistemine dayalı çalgı-

larla(bağlama vb.)akardeonu yan yana çalabilmek ve Türk ezgilerini icra edebilmek mümkün değildir(23). Aksi takdirde teknik zorlanmış olur.

Doğru çalgılarla en doğru biçimde seslendirilen, yorumlanan müziğin, Halk Oyunlarının çok güzel ve doğru oynanmasında rolü büyüktür.Halk Oyunlarımızın en önemli öğelerinden biri olan müzik bugüne dek daima en son sırada düşünülmüş ve bu konuya gereken önem verilmemiştir.

c) Türk Halk Oyunlarında Giysi:

İnsanlık tarihi kadar eskiye dayanan giyim ve süslenme, insanların yer yüzünde var oldukları günden itibaren korunmak ve örtünmek ihtiyacıyla ortaya çıkmıştır. Giyim ve süslenmeler, tarih boyunca insanların gelenekleri, mensup oldukları milletleri ve fertlerin zevklerine göre şekillenmiş ve farklılaşmıştır(33).

"Divan-ü Lügât-it Türk" isimli ansiklopedik sözlükte olduğu gibi en eski yazılı kaynaklarda, geçmiş yüzyıllarda bile Türk toplumunun giyinmeye ayrı bir önem verdiği ifade edilmektedir. Müzelerimiz atalarımızın göz kamaştırarak kadar güzel giysileriyle doludur.

Atalarımızın giydiği (kadın-erkek) giysiler zamanın şartlarına göre (inkılâp, din, moda vb.) değişikliğe uğramış olsalar bile,Türk giysisi karakteristik işleme ve yapısından dolayı diğer milletlerin giysilerinden hemen ayırt edilebilir özelliktedir. Öncelikle Halk Oyunları kıyafeti diye özel bir kıyafetin olmadığı bilinmelidir.Yörelerde giyilen en eski geleneksel halk giysileri, bugünkü yöre Halk Oyunları ekiplerinin özel kıyafetleri durumuna gelmiştir.

Türk toplumu, ilk önce üzerindeki giysilerle oyunla-

rını oynar durumdayken, sahnelenmeyle birlikte, uyumun sağlanabilmesi için mümkün olduğunca benzer giysilerin giyilmesine özen göstermiştir. Daha sonra o yörenin özelliğini taşıyan, bulunabilen mevcut kıyafet parçaları birleştirilip bir takım haline getirilerek, oyunculara giydirilmiştir. Bu çalışma yeterli araştırma ve derleme çalışması yapılmadan gerçekleştirilmiştir. Araştırma yapılmadan diyoruz; çünkü, kıyafetler bütün bölgelerde kişilerin mensup olduğu çevreye, cinsiyetine, yaşına (çocuk, genç, yaşlı), sosyal durumuna (bekâr, evli, dul), mevsime, günlük ve geçiş dönemlerine (doğum, evlenme, ölüm), eğlence törenlerine (düğün, bayram) vb. durumlara göre ayrıcalık oluşturmaktadır.

Bu değişiklikler göz önüne alınmadan, bazen yaşlı giysisi üzerine gelinbaşı yapılmış, bazen de günlük giysi üzerine düğün ve törenlerde giyilen cepkenler giydirilmiştir. Bu yanlışlıklar halen günümüzde uygulanan yanlışlıklardır. Sandıklardan çıkan giysiler artık ihtiyacı karşılayamaz duruma gelmiştir. Zaten etnografik değeri olan bu otantik giysilerin korunabilmesi için, sandıklardan çıkartılması telafisi zor bir yanlışlıktır.

Takılarda da aynı şartlar söz konusu olup, herhangi bir araştırma yapılmadan o yörede kullanılmış düşüncesiyle rastgele takıp takıştırılmıştır. Bazen oyuncuya kat kat giysiler giydirilmiş, takılar takılmış, 50 kg. gelen bir oyuncumuz 60 kg. gelebilmiştir. Hele kadın başları apayrı bir problem olarak karşımıza çıkmakta, kilolarca ağırlıktaki başlıkları takan genç kızlarımız bunları taşımakta zorluk çektiği gibi, başında tutabilmek için de ayrı bir gayret sarfetmektedir.

Sonuç olarak, vakit geçirmeden yapılması gereken en

önemli unsur renk,motif,işleme ve model olarak karakteristik yapısından suistimalle bir şey kaybettirmeden bu giysilerin günümüz şartlarında benzerlerini yapmak ve oyuncularımıza giydirmek gerekir. Çünkü bu gidişle gün gelecek tarihi bir zenginlik fışkıran sandıklarımız bitip tükenmek zorunda kalacaktır.

6- TÜRK HALK OYUNLARININ BEDEN EĞİTİMİ ve SPOR İLE İLİŞKİSİ

Araştırılan konunun daha iyi anlaşılabilmesi için Beden Eğitimi ve Sporla ilgili kavramların açıklanması gerekmektedir.

Elde edilen kaynaklarda Uçan(53), Beden Eğitimi; kas çalışmaları yolu ile bireyin bedensel ruhsal toplumsal bütünlüğünü zedelemeyen, kişinin toplum yararına en iyi gelişimini gerçekleştirme eğitimi ve sağlıklı, güçlü, mutlu olma, kişilik,karakter ve ahlakî değerler kazanma eğitimi olarak tanımlamaktadır. Reijdsdorp(45) Beden Eğitimi, "hareketler yoluyla beden eğitimi" şeklinde açıklarken, Günışık(34) ise,"Büyük kas etkinlikleri aracılığıyla bireyin bedensel,ruhsal ve toplumsal bütünlüğünü zedelemeyen,kişinin kendisi ve toplumun yararına optimal gelişimini gerçekleştirme eğitimi" olarak Beden eğitimi tarif etmektedir.

Spor ile ilgili tanımlar da şunlardır;

Gillet(32), "Kişiye,oyun,eğlence ve serbest zamanlarını değerlendirme, belirli teknik kurallara dayalı bir yarışma ortamında kişinin kendi gücünü kanıtlama olanağı sağlayan, yoğun kas çalışması gerektiren etkinlik türü"nü spor

olarak görürken, Ersoy(28), sporu "bütünüyle hareket ve mücadele esasına dayanan bir takım alışılmış antrenman ve yarışmalar" olarak görmektedir.

Ayrıca, Fişek(29), sporu "İnsanın doğayla ilk ya da toplumla işbirliği-işbölümüne dayalı ileri ilişkilerinin bir benzetim modeli olarak doğayla savaşım sırasında edinilen bedensel beceri ve geliştirilen araçlı-araçsız yöntemleri, sonuçları açısından barışçıl,yapan açısından tam güncü, izleyen açısından eğlendirici biçimde bireysel ya da toplu boş zamana uygulayan;oyun,oyalanma ve işten uzaklaşmanın araçlarını giderek'işin kendisi' yaparken kendi bağımsız ekonomik aygıtını da geliştiren estetik, teknik, fizik, yarışmacı, mesleki ve toplumsal bir süreç" şeklinde tanımlamaktadır. Erkal'a(25) göre ise,spor "Yarışma ve rekabet üzerine kurulmuş, savaşçı güçleri olgunlaştıran,disiplinli bir kolektif oyun tarzıdır".

Tanımlardan da anlaşılacağı gibi sporu Beden Eğitimi- minden ayıran önemli unsur,sporda yarışmanın söz konusu olmasıdır. İki kavram da birbirini tamamlar durumdadır. Beden Eğitimi ve sporu sadece fizyolojik gelişim aktivitesi olarak kabul etmek yanlıştır.

Spor, Kişinin; fizyolojik,psikolojik ve sosyolojik açılardan motorsal, zihinsel ve davranışsal gelişimini bir bütünlük ve uygunluk içinde sağlayan en önemli araçtır(11).

Halk Oyunlarının temelinde hayatla mücadele yatmaktadır. Yani kişinin günlük mücadelesinin ifadeli bir şekilde dışa yansımalarıdır. İnsanlar hayatlarını sürdürebilmek için üretime yönelik iş yapmak veya korunabilmek için savaşmak zorundadırlar. Üretmek ve korunmak için yapılan hareketler Halk Oyunları ve Beden Eğitiminin temelini oluşturmaktadır.

Tarihi gelişim içerisinde savaşlarda rakibi öldürmeye yarayan kılıç, savaşa hazırlık safhasında spor aracı olarak kullanılmış,Halk Oyunlarında olaya ritm katılarak, aksesuar durumuna düşmüştür.Barişçıl ortamda ise üretime yönelik faaliyetlerden arta kalan boş zamanlarında üretim anında ve savaş zamanında yaptığı hareketleri bir bütün içinde ritmle birlikte tekrar etmiş, zamanla bunu eğlence aracı olarak kullanmaya başlamıştır.

Halk Oyunları da Beden eğitimi ve spor gibi enerji birikimiyle ortaya çıkan kas gücü sonucu yapılan hareketler bütününden ibarettir. Halk Oyunlarının sahnelenmesiyle birlikte ekiplerin belli kriterler esasına göre yarışdırılması gündeme gelmiş, olay kişinin kendi kendisiyle mücadelesinin yanında, rakiple mücadele durumuna getirilmiştir. Spordaki gibi ortaya konan ödülde daha fazla pay alabilmek için yapılan mücadele Halk Oyunları ekipleri arasında da oluşmuştur. Zamanla bu yarışmalar uluslararası olarak düzenlenip daha da önem kazanmıştır. Halk Oyunları ekiplerinin mücadeleye girebilmeleri için sportif karşılaşmalarda olduğu gibi bir hazırlık dönemi geçirmesi söz konusudur.

Yukarıda Beden Eğitimi ve sporun tanımlarında geçen fizyolojik, psikolojik, sosyolojik, motorsal, zihinsel ve davranışsal gelişim belli zaman diliminde efor sarfeden Halk Oyunları ekipleri için de geçerlidir.Hareketlerin icrasında, bilimsel sportif esaslar üzerinden hareket etmek mecburiyeti vardır. Zira belli bir ritmle çalınan müziğe oyuncuların sınırlı zaman diliminde ayak uydurması zorlaşacak veya tempoyu düşüren oyunculara müziğin uyabilmesi için ritm bozulacaktır

Bazı oyunlarımız sözlü olduğu için oyuncular,hem oyunları arka arkaya oynamakta, hem de türkünün sözlerini söyle-

mektedirler. Programlanmış zaman içinde, bu enerji isteyen işi yapabilmek için yüksek düzeyde bir kondüsyon gerekmektedir. Hazırlık döneminde bir cimnastik ekibinin çalışıp yarışmaya hazırlanması ile, Halk Oyunları ekiplerinin yarışmaya hazırlanması arasında pek fark yoktur. Halk oyuncularının performanslarının yüksek olabilmesi için hazırlık safhasında üzerinde dikkatle durularak çalışılması gerekli hususlar şunlardır:

1- Bedensel hazırlık (Dayanıklılık, kuvvet, sürat ve hareketlilik gibi).

2- Teknik-Taktik Hazırlık.

3- Psikolojik-Zihinsel Hazırlık.

4- Eğitim.

Ayrıca gerek oyuna hazırlık safhasında, gerekse oyun anında sakatlıklara sebebiyet vermemek için ısınmaya gerek vardır. Bunun için Beden Eğitimi, Spor ve Halk Oyunlarındaki bedensel etkinliklerde ısınmanın önemi büyüktür.

Isınma, herhangi bir spor dalının uygulanmasından evvel sporcuyu hem mental, hem fizik yönden hazır hale getirmek için yapılan hazırlık hareketleridir(2). Isınma sonucu kılcıl damarlar genişlediği için, dokulara kan ve öz sıvı akımı hızlanır. Kaslar, kirişler, eklem bağları ve kıkırdak doku ısınma yoluyla daha fazla esneklik kazanır. Böylece hazırlık döneminde, gösteri ve yarışmalarda olabilecek kas yırtılmaları, kiriş kopmaları, burkulmalar gibi sakatlanmalar önlenmiş olur. Ayrıca ısınmanın performansı arttırıcı bir özelliği olduğu da gerçektir.

Isınma genel ve özel olmak üzere iki aşamada yapılır. Genel ısınmada yapılacak hareketler, vücudun bütün kas ve eklem gruplarını kapsar. Bu hareketler hızlı yürüyüş, koşu, cim-

nastik, esnetme vb. hareketlerdir. Özel ısınmada yapılacak hareketler ise, çalışmanın ilgilendirdiği kas ve eklem gruplarına yöneliktir.

Isınma hareketlerini yaptıran kişinin, oynanacak oyunların hangi kas ve eklem grubuna hitap ettiğini bilmesi gerekmektedir. Hareketlerin, bu bilgi ışığında yaptırılması doğru olacaktır.

Yukarıda da görüldüğü gibi Halk Oyunlarının, gösteri ve yarışma öncesi yapılması gereken aktiviteler sonucu icrasında, Beden Eğitimi ve Sporla ortak özellikleri bulunması zihinlerde "Halk Oyunları bir spordur" düşüncesini oluşturmaya rağmen bu, bir tartışma konusudur.

7- TÜRK HALK OYUNLARININ TOPLUM HAYATINDAKİ YERİ ve ÖNEMİ

Toplumumuzu köy, kasaba (Kır insanı) ve şehir insanı olarak ele almak durumundayız.

Kır insanı (Köy ve Kasaba) bir önceki günün yorgunluğu bitmeden, daha gün doğarken başladığı yorucu işleriyle verdiği mücadeleyi, gün batımına kadar sürdürdüğü için, bir başka uğraşa zaman ayıramamakta, her gün aynı işi bozulmayan tempo ve ritm içinde tekrar etmektedir. Çileli günlük hayatının tekrarı olan ve ilk başladığında gelişigüzel yaptığı bu tempolu çalışmasını, zaman gelmiş önemli günlerinde ve törenlerinde hayat tarzının tüm ilişkilerini, kültürel değerlerini ifadelendirerek sergilemiştir. Halk Oyunları da; bu sergileme içinde en çok yer alan, ilgi çeken ve o toplumun insanını kendine bağlayan belirgin bir bölümü oluşturmuştur.

Kır toplumunun tabii davranışlarının bir göstergesi olan Halk Oyunlarının; figür yapısına, müziğine, hareket zenginliğine ve iletmek istediği mesaja etki eden konuların başında; inanç, tabiat, iklim, buldukları yerin coğrafî konumu, gerçek veya gerçek olmayan efsanevi olaylar, yaşamak için verdikleri savaş, insanlar ve hayvanlar arası ilişkiler gibi konular yer alabilmektedir. Bu olaylar ve sonuçları söz, müzik, giysi, tavır, üslûp ve hareket bütünlüğü içinde anlatılmaktadır.

Halk Oyunlarının oluşumunda belli başlı etkenler olan üretim araçları, üretim biçimi, üretim çeşidi, meslek türlerinin oluşumu, önemli ölçüde iklime bağımlıdır. Toplumlar, hayat tarzlarını, ritm eşliğinde oyunlarına yansıtıktıklarına göre, oynadıkları oyunlarında günlük iş ve uğraşlarını görmek tabii bir sonuçtur.

İnsanların birbirleriyle ilişkilerini konu olarak işleyen oyunlar da ayrı bir bölümü oluşturmaktadır. Sevgiyi, kıskançlığı, nazı, kaçma ve anlaşma gibi konuları ifade eden oyunlarda da toplumun bir başka hayat tarzı yansıtılmaktadır

Kır insanı Halk Oyunlarını kendisi için oynar. Coşku, sevinç, üzüntü ve dertlerini dile getirir. Ritmin işle uyuşumunu sağlayarak kendi iş veriminin yükselmesine neden olur. Yaptığı işin tüm zorluklarına göğüs gerebilmenin hazzıyla güvenle oynadığı oyunun figürünü tayin eder. Oyunlarındaki hareket, bolluk, kötülüklerden uzaklaşma, güç kazanma gibi hayatının özünü taklit eden yönüyle, kendi çevresinde belli bir statü kazanır. Eğer oynanan oyunda birliktelik söz konusu ise dayanışmadan güç alıp uyumlu davranışa yönelir.

Oyunlar, köy ve kasabalardan, geniş yerleşim alanı olan şehirlere taşındıkça oynayanın kendisi için oynamasın-

dan uzaklaşmış,kitlelerin hoşça vakit geçirdiği eğlence aracı olmuştur. Köy ve kasabalarda oynayan insanla, şehirde oynayan insan arasında durum farklılaşmıştır. Şehirlerde oynunculuk adeta meslek haline gelebilmiştir.

Kır insanının sadece hayat tarzını ifade eden,günlük işlerinin bir parçası olan ve gelenekleri çerçevesi içinde törenlerde sürdürdüğü oyunlar, şehirlerde meslekleşme, kümeleşme, yardımlaşma dayanışma,ve zaman zaman da çatışmalarla sürüp gitmektedir. Kır kesiminde boş zaman belirli bir dağılım göstermez.Gelişigüzel doğan artık zamanlarda bu insanların coşku ve sevinçlerini dile getirebilmeleri için eğlenmeye ihtiyaçları vardır. Bu durum ihtiyaçtan doğar.

Toplu eğlence yerlerinin olmadığı bu yöre insanların ortaya koyabildikleriyle eğlenmesi tabii bir olaydır. Bundan dolayı kır insanı Halk Oyunlarına önce kendi ocağında başlar. Bu oyunları kendi evlerinde oynarken kaşığı, sinisi, tefi ile tempo tutar,varsa kavalı,bağlaması, kemençesi tulumu ve sipsisi ile ezgisini çalar, türküleri ile eşlik eder. Bu insanlar, kendi icad ettikleri aletler ile becerisini ortaya koyar.Burada, öğreticisinden oyuncusuna,giysisinden müzik aletine ve türküsüne kadar her şey kendisidir. Özetle kendi kendini oynar.

Şehir toplumunda ise Halk Oyunlarının yeri köy ve kasabalardan farklı bir yapı arz etmektedir.Şehir insanı da çalışmaktadır, fakat bu çalışma köylerde ve kasabalarda olduğu gibi tabiatla değil,kamu kuruluşlarında, özel kuruluşlarda veya kendi işyerlerinde olmaktadır.Dolayısıyla şehir insanının boş zamanı belirli bir dağılım göstermektedir.Bunlar, ya iş çıkış saatlerinden sonra arta kalan zamandır, ya da hafta sonu tatillerinde oluşan zamanlardır. Şehir insanının da ta-

bi olarak eğlenmeye ihtiyacı olduğundan, eğlencelerini genellikle boş zamanlarında dile getirmektedir.

Toplu eğlence yerlerinin çok olması, iletişim araçlarının çokluğu, köy ve kasaba insanı ile şehir insanı arasındaki farkı ortaya çıkarmaktadır. Şehir insanı televizyon seyrederek veya bir eğlence yerine giderek eğlenebilir. Böyle durumlarda Halk Oyunlarının onların eğlenmelerinde önemli bir yeri olmayabilir. Fakat bu arada Halk Oyunları seyrederek de eğlenebilir. Yani şehir insanı için Halk Oyunları seyirlik bir olgunun dışına çıkamamaktadır.

Halk Oyunlarına katılım şehirlerde eğitim kurumları, dernekler, ve özel çalışmalar aracılığıyla olmaktadır. Çalışmalara katılan kişilerin katılımdaki amaçları değişiktir. Oyuncular Halk Oyunları aracılığıyla eğlendikleri gibi, boş zamanlarını değerlendirme, arkadaş edinme, yurtdışı ve yurtiçi şenliklere katılma veya belli bir statü kazanma gibi amaçlar için çalışırlar. Seyirci açısından da göze hitabeden düzgün ve ritmik hareketlerin uyumlu bir biçimde sıralanmasıyla oluşan estetik görünümler hayranlıkla izlenebilir. Kır insanının hayatı şehire aktarılarak şehir insanına eğlence aracı olarak sunulmuştur. Halk Oyunları ister seyredilsin, ister oynansın, toplum üzerinde etkili olan en güçlü etkinliklerden biridir.

Halk Oyunları, yücelme, toplumda beğeni kazanma ve çevreyle bütünleşip, yardımcı olabilme verimli ve başarılı bir kişi olma özelliğini insanlara pekala kazandırabilir. O sınıfın temsilcisi olabilme (sosyalleşme) ve gereğinde yönetici rolünü yüklenme Halk Oyunlarının yerine getirdiği görevler arasındadır. Geleneklere uygun hareket etme ve oyunun kurallarına mutlak uyum gösterme kişilere çok şeyler

kazandırabilecektir.

Bu kadar önemli işlevleri üstlenebilen Halk Oyunlarını ilişkileri bozulmakta olan şehir toplumu üzerinde yararlarla yararlanılan araç olarak ele almak zorundayız. Değişen çağdaş toplumlarda hareketsiz, tek düzeleşmiş hayatı canlı, işten artan boş zamanı yararlı ve bozulan ilişkileri dengeli duruma getirmek açısından Halk Oyunları büyük önem kazanmaktadır.

8- SOSYAL PSİKOLOJİNİN FOLKLOR İLE İLİŞKİSİ

Bir milletin kültür yapısı içinde yer alan folklorun en önemli birimlerinden birini oluşturan Halk Oyunları, nesillerin geleceğinde köşe taşı sayılabilecek bir unsurdur. Maziyi bugünle birleştiren halk kültürü, toplumu meydana getiren fertler arasında duygu, düşünce ve davranışta birliği sağlamak konusunda da başvurulacak bir etkidir.

Toplumumuzun ayakta durmasını sağlayan sosyo-psikolojik temelleri ancak günümüze sağlıklı bir şekilde gelmeyi başaran Türk kültürünün yardımıyla tesbit edebiliriz. Fertlerin şahsiyet yapılarını kavramalarına yardımcı olabilmek için, içinde bulunduğu toplumun sosyo-psikolojik temel çizgilerini çizmek zorundayız. Sonuçta fert ve millet kendilerine "ben kimim-neyim, biz kimiz-neyiz?" sorularını sorup cevaplayarak, gelecekte "ne olacağız?" sorusuna rahatlıkla cevap verecek duruma gelebilecektir.

Sosyal psikolojinin desteğiyle, toplum fertlerinin davranışlarını sevk ve idare eden örf ve adetleri dikkatle inceleyerek, bir yandan kendi toplumumuzun yapısını, diğer

tarafından da toplumun istenilen, arzu edilen modele göre şekillendirilmesini sağlayabiliriz(24). Çerçevesi ve hedefi tesbit edilmiş bir kültür yapısının insana rehberlik ettiği, sosyal şahsiyetlerin teşekkülünde önemli rol oynadığı bir gerçektir. Kişi, içinde yaşadığı toplumdan bir takım değerleri alır, onları önce algılayarak taklit eder ve sosyalleşme süreci içinde bu değerleri kendisine mal eder. Yaşanan zaman içinde algılanan değerlerin sağlıklı ve ileriye dönük olabilmesi için, ilmî eğitim yöntemlerinin geliştirilerek uygulanması gerekir.

9- PSİKOLOJİK BİR KAVRAM OLARAK ALGI

Bireyler her an çeşitli uyarıcıların etkisi altındadır. Haliyle, gelen bu uyarıcılara tepkilerde bulunurlar. Yalnız, kişilerin gösterdiği tepki, uyarıcılar aynı olsa bile birbirinden farklıdır. Kişiler uyarıcıları değişik olarak anlar, yorumlar ve organize ederler. Her bireyin, her uyarıcıya tepki göstermesi söz konusu olmayabilir. Bazısı için önemli olan uyarıcı, bir başkası için önemli olmayabilir. Kişi ancak kendisi için önemli olan uyarıcıya tepki gösterir.

Birey, tepki göstermek istediği uyarıcıya tepkisini duyu organları aracılığıyla yapar. Fakat, dış dünyada olup biten herşeyi duyu organlarıyla anlaması mümkün olmayabilir. Duyu organlarının duyarlı olmadığı, farkına varılmayan pek çok olay vardır. Örneğin, insan kulağı, genel olarak saniyede 2'den az, 20.000'den çok olan titreşimleri ses olarak duyamaktadır. İnsan gözü ancak boyları 390 ile 760 milimikron arasında olan ışınları görebilmekte, bunun üstündeki (mor

üstü)ve altındaki(kırmızı altı)ışınlarını görememektedir(18)

Duyu organlarına gelen uyarılar arasından,organizma bir seçim yapmak durumundadır. Eğer herhangi bir olay,düşünce ya da nesne dikkati çekiyorsa,onun anlaşılıp öğrenilmesi de kolaylaşmaktadır. Örneğin, Halk Oyunları öğreniminde eğitici,öğrettiği oyunun figürlerinin ne anlama geldiğini anlatırken, dikkatimizi eğiticinin sözleri ve mimikleri üzerinde yoğunlaştırmamıza rağmen; zaman zaman dikkatimiz iç dünyamıza da kayar.Yani dikkatimiz atlayıcıdır, sürekli değişik konu, olay ve nesnelere üzerine kayar. Eğer dikkatimizi çeken şeyler ilgilerimizle desteklenirse,dikkatimiz daha uzun süre ilgilendiğimiz konu, olay ve obje üzerinde toplanabilir.

Dikkat etme ile algılama arasında yakın ilişki vardır. Aslında psikolojik olayların temelini algılar oluşturmaktadır. Çevreden ve bünyeden gelen etkiler (uyarılar),duyu organlarını uyarak ortaya çıkan sinir akımı beyine ulaştığı zaman "duyum" ve algılama meydana gelmektedir. Sözlük anlamıyla algılama; Duyu organlarını uyaran nesnelere, niteliklerin veya olayların farkında olunmasıyla ilgili genel bir terimdir. Ayrıca, kişinin çevresine ilişkin yaşantılarını da ifade etmektedir(40). Psikoloji sözlüğünde algılama ise,bir kimsenin duyularının organize edilmesi sonucu gerçeğe karşı karşıya gelme ve onu anlama manasına gelmektedir.

Algılama konusunda, araştırma çerçevesinde bilgi verdikten sonra, sosyal algı, tutum ve davranışların oluşumuna ilişkin konuya ağırlık verilmesi daha yararlı olacaktır. Temel ilke olarak algılamada beyine gelen uyarımlar önce gruplar halinde örgütlenir, sonra da bu uyarımların ne anlama geldiği anlaşılır. Çoğu kez hayatımızda ilk gördüğümüz bir

nesneyi daha önce gördüklerimizle açıklamaya çalışırız.Organizma bir uyarana değil, genellikle uyaran gruplarına tepkide bulunmaktadır.Baktığımız bir nesnenin biçimi rengi,büyüklüğü, uzaklığı ve kokusuyla ilgili uyarılar alırız. Bu uyarılar, beyinde anlam kazanır ve birbirleriyle ilişkileri içinde örgütlenir. Daha önce gördüğümüz her hangibir yörenin halk oyunu, farklı yerlerde değişik düzenlemelerle, değişik açılardan görsek bile o ilk gördüğümüz düzenlemesi zihnimizden silinmez. Bu duruma algılamada değişmezlik adı verilir.

Algılamada dış çevreden gelen uyarıcıların örgütlenerek anlamlı bütünler halinde kavrandığı daha önce belirtilmişti. Dış çevredeki uyarıcılar arasında benzerlikleri, birbirlerine yakınlıkları ve süreklilikleri ölçüsünde gruplandırmalar zihinde daha kolay yapılabilmektedir. Ayrıca zihin, tam olmayan şekilleri bütünleme-tamamlama görevini de yapmaktadır.

Nesneler kendi buldukları ortamın bir parçası olarak algılanırlar.Bir başka deyişle, aynı yerde bulunan ya da birbirlerine yakın olan hemen her şey birbirini şu ya da bu yönde etkilemektedir. Günlük hayatımızda aynı anda veya peş peşe algıladığımız olaylar, psikolojik olarak farklı duygular edinmemize yol açmaktadır. Geçmişte edindiğimiz gözlem ve izlenimler yeni algılarımızı da etkilemektedir. Uyarıcılar benzer olsa da, bunların kişide bırakacağı izlenim farklı olabilir.Aynı oyunu oynayan iki zeybeğin oyunu ve yorumu, tavır ve estetik bakımından farklı olabilmektedir. Duygular, tavırlar ve kuvvetli güdülenme durumu,algılanmayı etkiler. Bu nedenle yöreler arasındaki farklılıklar dolayısıyla Ege insanı zeybek seyrederken büyük haz ve keyif duyarken, aynı hazzı ve keyfi Karadeniz insanı duyamayabilmektedir.

Belli başlı algı türlerinin anlamı ve önemi şöyle açıklanabilir:

a) Zaman Algısı: Belirli bir zaman içinde yaşamamıza karşın, herbirimiz yaşadığımız zamanı algılarız. Zaman algısını etkileyen pek çok faktör vardır. "İyi" diyebileceğimiz zamanın çabucak geçtiğini "kötü" olarak niteleyebileceğimiz zamanın ise bitmek bilmediğini hepimiz biliriz. Halk Oyunları eğiticilerinin yetiştirdikleri ekibin oyununu sahnede istenildiği gibi sergileyememesi veya hata yapması, eğiticinin bir an önce oyunun bitmesini istemesine rağmen gerçekte değişmeyen zamanın uzaması "kötü" olarak nitelenen zamana örnek olabilmektedir.

b) Hareket Algısı: Bir nesnenin konumunda zaman içinde görülen değişmelerin algılanması anlamına gelmektedir. Gözler hareket eden nesnenin her anını izleyememekte, aradaki boşluklar zihinde tamamlanmaktadır. Sinema perdesi üzerinde gerçekte bir hareket olmamasına karşın, saniyede 20'den fazla resim peşpeşe hızla perdeye yansıtıldığı zaman, biz yansıtılan resimleri hareketli olarak algılarız.

c) Kinestetik-Kas Algısı: Kaslarımızda ve tendonlarımızda bulunan duyum organlarının faaliyete geçmesi, kinestetik duyumunu (kas duyumunu) meydana getirir(30). Kol ve bacaklarımızı değişik şekillerde hareket ettirebiliriz. Cisimleri kaldırarak, ağırlıklarını ayırd edebiliriz. Vücuttaki kinestetik aktiviteleri genellikle pek az duyarız. Ancak kaslarımızı sıkıp gevşetmekle bunu kendimiz de hissedebiliriz. Kinestetik alıcılar bir bakıma kas, kiriş ve eklemlerde bulunup, kol ve bacaklar ile gövdenin mekandaki pozisyonu hakkında bilgi veren duyu organlarıdır(40).

d) **Sosyal Algı:** İnsanın, toplum ve içinde bulunduğu çevresini algılamasıdır(16). Sosyal algı küçük yaşlarda gelişmeye başlar, olgunluk çağına kadar devam eder. Çocuklukta sosyal algının gelişmeye başlaması, kendi varlığını ve yakın çevresini tanımayla oluşur. İlerleyen yaşlarla birlikte sorumluluklar ortaya çıkar. Sorumlulukları anlamayla sosyal algı belli bir kalıba girer. Toplumun ve sosyal çevrenin kuralları da işin içine girerek etkili olabilmektedir. Sosyal algı, toplumu yöneten, idare eden kanun ve yasaların kişi tarafından anlaşılmasıyla son şeklini alır.

10- İNSANLARIN İNANÇ ve TUTUMLARI

İnsanlar, hareket ve faaliyetlerini kendi inançları ve tutumlarına göre yönetirler(38). İnanç ve tutumlar ister dini merasimler, ister hayatı kazanma yolları, isterse Halk Oyunları gibi faaliyetlere katılım olsun, bu gibi aktivitelerin yönlendirilmesinde rol oynar. Herhangi bir şeye ilişkin olumsuz bir tutumumuz varsa, o şey hakkındaki olumsuz inançlarımız da olabilecektir.

Farklı şeyler olmalarına karşın, tutumlarla inançlar daima birlikte bulunurlar(40). Çocuğunun zihni ve fiziki gelişiminde Halk Oyunlarının olumlu etkisi olacağına inanan bir veli çocuğunun Halk Oyunları faaliyetlerine katılabilmesi için yönlendirici bir tutum içine girecektir. Yani inançlar tutumları, tutumlar da inançları etkileyebilmektedir.

İnançlar:

Bir düşünceye bağlı bulunma diye tarif edebildiğimiz gibi, inanç,ferdin dünyasının bir yönüne ait idrak ve bilgilerin devamlı bir organizasyonudur. Bir inanç,bir şeyin ifade ettiği manâlar bütünüdür, ferdin eşya hakkındaki bilgisinin toplamıdır. Bir idrak veya bilgi bizatihi bir organizasyon olduğu nisbette, inanç da bir organizasyonlar organizasyonudur. Dolayısıyla tamamlanmış ve yapılanmıştır(38).

Bir ferdin herhangi birşeye inandım demesi veya inanması, o şeyle alakalı bir çok şey bildiğini gösterir. Sadece varolduğu bilinen şeylere inanmanın dışında varolmadığı bilinen şeylere de inanma söz konusudur.

Tutumlar:

Belirli şeyler veya kişilere karşı şu veya bu tarzda hareket etmede kazanılmış eğilim veya yatkınlık olarak tanımlanmaktadır(54). Bu terim,bir bireye atfedilen ve onun psikolojik bir nesneye ilişkin düşünce,duygu ve muhtemelen davranışlarını organize eden bir eğilime işaret etmek için kullanılmaktadır(42).

Yukarıdaki tanımlardan da anlaşılacağı gibi,tutumlar bireyle ilgilidir. Kişilerin herhangi bir şey hakkındaki tutumu hareket ve davranışları gözlenerek ortaya konulabilir. Yani tutum,kısaca fertlerin düşünce ve hareketlerinde bütünlük ve tutarlılık sağlar diyebiliriz.

a) İnanç ve Tutumların Doğuşu:: İnanç ve tutumların özelliklerini ve bunların insan şahsiyetinde oynadığı rolü bilmek çok şey ifade eder.Bu bilgi sayesinde insanın cemiyet içindeki faaliyetlerini anlayabiliriz(38). Bu da yeterli ol-

mayabilir. Uzun zaman sürecinde insanların davranışlarının önceden tahmin edilmesi ve faaliyetleri denetim altına alınması istenebilir. Bu durumda, inanç ve tutumların ortaya çıkışı ve tutum değişmelerinin nasıl bir süreç izlediğinin bilinmesi gerekir. Tutumlar doğuştan gelmemekte, öğrenme yoluyla sonradan kazanılmaktadır. Tutumlar zaman içinde yaşla birlikte gelişim ve hatta değişim gösterebilir.

Tutumlarımızın önemli bir bölümü hayatın ilk yirmiyirmibeş yılı içinde oluşmakla birlikte, tutum oluşması hayat boyunca devam eden bir süreçtir(42). Küçük yaşlardaki tutumlarla ileri yaşlardaki tutumlar arasında farklılıklar bulunmaktadır. Tutumların gelişimi yalnız kabiliyet, alâka ve heyecanlardaki basit bir gelişme işi değildir. Ev, çevre, sosyal ve ekonomik şartlar ve topyekün kültürden gelen etkiler birbirine geçmiş kompleks bir rol oynamaktadır(43). Yaşanılan süre içinde nelere ilişkin, ne tür inanç ve tutumlar oluşturacağımız çeşitli faktörlere bağlıdır. Bu faktörlerden bazıları kısaca aşağıda açıklanmıştır.

Ana-Baba Etkisi: Doğumdan ergenlik dönemine kadar inanç ve tutumların biçimlenmesinde ana-baba etkili olmaktadır. Özellikle ilkokul öncesi inanç ve tutumların oluşum ve biçimlenmesinde ana-babanın etkinliği gözardı edilemez. Çocuk ilk duyum ve algılarını aile çevresinde kazandığı gibi, ilk alışkanlıklarını ve ruhsal hayatının bütün temellerini de burada kazanır(36). Çocukların bu çağlarda ana-babalarını taklit ettiğini söylemek mümkündür. Ebeveynlerin tutumları geniş kültürel tesirlerin bir parçasını temsil eder ve bu tutumlara şekil veren de kültürel tesirlerdir. Ebeveyn, tutumların ve sosyal davranış örneklerinin doğrudan doğruya bir kaynağı olmakla beraber, bir bütün olarak kültürdeki

kiymetlerin de taşıyıcısıdır(38).

Okul dönemine kadar ana-babanın etkisinde kalan çocuk okula başladığında eğiticinin etkisi altında kalmaktadır. Bir bireyin tutumlarının büyük bir kısmı 12 ile 30 yaş arasındaki dönemde son şeklini alır ve daha sonra çok az değişir. Tutumların kristalleştiği 12-30 yaşlar arasındaki kritik dönem olarak adlandırılır(40). Bu kritik dönemde, çocuğun inanç ve tutumlarının olumlu yönlendirilebilmesi için ana-baba ile eğiticinin dengeli diyalog içerisinde bulunması gerekmektedir.

Akranlar: Kişinin ait olduğu aile, arkadaş ve bunun gibi gruplar tarafından kabul edilmesi için o grupların değer verdiği tutumları kabullenmesi gerekir. Böylece kişinin tutumları, onun sosyal ilişkilerini sağlamlaştırır(35).

Çocuğun ilerleyen yaşı ile birlikte sosyal çevresi de gelişmeye başlamaktadır. Sosyal çevreye alışmaya başlayan çocuğun ilk etkileneceği gruplar, arkadaşlarıdır. İlkokul çağındaki arkadaşlığın yüzeysel olduğu ve daha çok oyun ilişkileriyle sınırlı kaldığı söylenebilir. İyi anlaşan arkadaş grubu içindeki kişilerin, inanç ve tutumlarında da benzerliklerin olabileceği düşünülür.

Akranların tutumları şekillendiren önemli bir etken olmasının nedeni, insanların sevdikleri ve kolay ilişki kurdukları kişileri -otorite- görme eğiliminde olmalarıdır(40). Arkadaş grubu üyeleri arasındaki inanç ve tutum benzerliklerine karşı çıkan diğer bireyin o grup içinde fazla barınamayacağı veya dışlanacağı söylenebilir. Grup onu dışlamasa bile kendisi bir çok konuda ters düşmeye başlayınca o gruptan kendiliğinden ayrılmaya karar verecektir.

Kümeler, gençlerin rastgele biraraya geldikleri top-

luluklar değildir. Onları birarada tutan ortak özellikler vardır. Her genç istediği kümeye kolayca giremez, çünkü kümelerin yazılı olmayan yasaları vardır(55).Arkadaş çevresinin, inanç ve tutumların gelişmesi, hatta değişmesinde büyük önemi vardır. Arkadaş grubu üyelerinin benzer tutumlara sahip olmaları ve benzer tutumlara sahip olan bireylerin birbirlerini arkadaş olarak seçmeleri tabiidir.

Kitle İletişim Araçları: İnsanların gerek yakın, gerekse uzak çevrelerinde olup bitenler hakkında bilgi sahibi olmaları günümüzde geliştirilmiş ve uzmanlaşmış araçlarla sağlanmaktadır. Kısaca bu araçlara kitle haberleşme araçları denir(22). Günümüz. teknolojisinin haberleşme ve ulaştırma alanında gelişme göstermesiyle dünyamız hızla küçülmektedir. Dolayısıyla fertler ve sosyal gruplar dışa açılabilen, sahip oldukları inanç ve tutumlarında etkilenme sonucu değişme söz konusu olabilmektedir.

Değişik nesnelere ilişkin tutumlarımızın oluşmasında, şekillenmesinde ve değişmesinde rol oynayan önemli faktör kitle iletişim araçlarıdır(42). Kitle iletişim araçlarının (TV, radyo, basın vb.) yaygın biçimde kullanılması nedeniyle, dünyada olup biten herşeyi öğrenebiliyoruz. Bu araçlar; yayın ve reklam aracılığıyla insanların inanç ve tutumlarında rahatlıkla değişiklik yaratabilmektedirler. Yayınların asıl amacı hedef tuttuğu kitlelerdeki fertlerin görüş ve düşüncelerinde yönlendirici bir rol almaktır.

b) İnanç ve Tutumların Değişimi: Dünyaya gelen bir bebek başlangıçta hiç bir şeyin farkında değildir. Zaman içinde yaşadığı toplumdaki geçerli değer yargılarını (yapılması gereken ve gerekmeyenler)yaşayarak öğrenir.Öğrendikleri

arasında bilgi, beceri, tutum, davranışlar ve bunun gibi değerler yer alır. Bütün insanlar kendilerinin dışında hareket halinde olan bir dünyada etraflarındaki değişikliklere karşı muhtelif derecelerde reaksiyonlarda bulunurlar. Değişen dünyaya ayak uydurmaya gayret eden insanlar, bu arada tutumlarının da değiştiğini görürler(52). İnsanlar zamanla isteyerek ya da farkında olmadan pek çok konuda tutumlarını değiştirmektedirler. Tutum değişmelerinin kültürle yakın ilgisi bulunmaktadır. Örneğin, rekabetçi Batı toplumlarında kişinin herhangi bir hususda kendi yararını gözetmesi ve bu tür bir tutum takınması yadırganmaz. Böylesi bir tutum çoğu kez takdir de edilebilir. Oysa ülkemizde kendi menfaatini ön planda tutan kişi genellikle sevilmez ve bu tutumu egoistçe bir davranış olarak değerlendirilip, hoş karşılanmaz.

Daha genel bir anlatımla başka bir ülkenin insanının doğru, iyi, yararlı ve güzel bulduğu herhangi bir şey, ülkemiz insanı için hiç de öyle olmayabilir. Bu durum, tutum ve davranışların değişik toplumlarda farklı anlama geldiği, kuşkusuz tutum değişmesinin de farklılıklar göstereceğini ortaya koymaktadır. İnsanların tutumlarını değiştirmek kolay bir iş olmasa gerek ki, ünlü fizik bilgini Einstein bile atomu parçalamanın, insanların kafalarındaki değer yargılarını değiştirmekten çok daha kolay olduğunu söyler. Yıllar boyu inatla sürdürdüğümüz hiç de yararı olmayan alışkanlıklarımızı, nasıl olduğu ve kimin etkisiyle yaptığımızı bilmeden, değiştirdiğimiz bir çok tutumlarımız vardır. Bu demek oluyor ki tutumlar bilerek veya bilmeyerek değiştirilebilmektedir

Buraya kadar daha çok algılama ve tutumların nasıl gerçekleştiği üzerinde duruldu. Araştırmamızın özünü, Türk

Halk Oyunları faaliyetlerine katılan eğitici ve öğrencilerin bu konuda neler düşündükleri,yapılan çalışmalarını nasıl algıladıkları ve değerlendirdikleri oluşturmaktadır. Bu amaçla; farklı yaş,değişik cinsiyet,meslek ve öğrenim durumunda bulunan gruplara:

- Türk Halk Oyunları konusunda ne düşünüldüğü,
- Oynanan oyunların ne anlatmak istediği,
- Bu tür faaliyetlere katılma nedenleri,
- Kitle iletişim araçlarının, bu faaliyetlerin yaygınlaşması ve benimsenmesindeki etkisi,
- Türk Halk Oyunları eğitimcilerinin eğitim düzeyleri
- Bu konuda başarılı olabilmek için görüş ve önerileri,

gibi sorular sorularak, onların ele alınan konuda neler düşündüklerinin tesbitine gidilmiştir.

Temelde yapılan iş,Türk Halk Oyunları adına uygulanan tüm faaliyetlerin ne ölçüde gerçekçi, tutarlı ve yararlı olduğunu çalışmalara katılan örneklem grubunun görüşleri çerçevesinde ortaya koymaktır.Çalışmanın bundan sonraki kısmında konu; Materyal, metod, bulgular, tartışma ve sonuç olarak ele alınıp, değerlendirilmeye çalışılacaktır.

İ K İ N C İ B Ö L Ü M

MATERYAL ve METOD

Araştırmanın Amacı ve Hipotezleri: Bu araştırmanın amacı, Türk Halk Oyunlarının geliştirilip yaygınlaştırılabilmesi için konu ile ilgili İzmir ilindeki eğitici ve öğrencilerin, Türk Halk Oyunlarını nasıl algıladıklarını, konu ile ilgili görüş ve beklentilerinin neler olduğunu, ortaya koymaktır. Amaçları daha açık bir şekilde ortaya koyabilmek için bunları hipotezler şeklinde şöyle düzenleyebiliriz:

- Türk Halk Oyunları, Milli Kültürümüzün bir parçası olmasına rağmen, halkımız tarafından yeterince idrak edilememektedir.

- Geniş katılımlı bir teşkilatlanma ve organizasyon modelimiz olmadığı için, Türk Halk Oyunları'nın gelişimi konusunda, halkımızın görüş, istek ve beklentileri son derece sınırlı kalmaktadır.

- Türk Halk Oyunları, kurum ve kuruluşlarımız tarafından yeterli önemi ve desteği görememektedir.

- Teknolojik gelişimle birlikte Türk Halk Oyunları'nın otantik yapısında ve fertlerin Türk Halk Oyunları hakkındaki düşüncelerinde de değişmeler söz konusu olmaktadır.

- Türk Halk Oyunları, eğitim sistemimiz içinde yer edemediğinden dolayı, Türk Halk Oyunları eğiticileri ve öğrencileri yetişmemekte, dolayısıyla yeterli olmamaktadır.

Araştırmada, yukarıdaki hipotezlerin doğrulanıp doğrulanmadığının tesbiti için 26 soruluk bir anket hazırlanmış, Türk Halk Oyunları eğitici ve öğrencilerinin üzerinde uygu-

lanarak elde edilen verilerin değerlendirilmesiyle sonuçlandırılmıştır.

Varsayımlar:

- Seçilen deneklerin İzmir ilini temsil edebileceği varsayılmıştır.

- Araştırmada kullanılan veri toplama araçlarının hazırlanmasında uzmanların görüşlerinin yeterli olduğu kabul edilmiştir.

- Araştırmaya katılan deneklerin veri toplama aracı olan ankete verdikleri cevapların doğru olduğu varsayılmıştır.

- Eğitici grubunu, sertifikalarını resmi kurumlardan alan veya almayan kurum, kuruluş ve özel yerlerde eğitimcilik yapanların temsil edeceği varsayılmıştır.

- Öğrenci grubunu, yaygın eğitim veren derneklerde, Halk Eğitim Merkezlerinde, Belediyelerde ve örgün eğitim veren ilk öğretim, orta öğretim ve üniversitelerde Türk Halk Oyunlarını oynayanlar ile öğrenmeye çalışanların temsil edebileceği varsayılmıştır.

Sınırlılıklar: Araştırma, İzmir ilindeki 1989-1990 yılı içinde Halk Oyunları ile uğraşan eğitici ve öğrencilerle sınırlıdır. Araştırma verilerinin analizinden çıkacak sonuçlar üzerinde yorumlara gidilirken, istatistiki metod olarak "Yüzdeler" ile yetinilecek daha değişik metodlar kullanılmayacaktır.

Araştırmanın Yöntemi: Araştırmanın amaçları doğrultusunda hazırlanan anket soruları, tablolarda da görüleceği gibi öncelikle Türk Halk Oyunlarının anlamı, uygulanış biçimi

mi ve değerlerdirilmesine ilişkin düzenlenmiştir. Cinsiyet, yaş, öğrenim durumu, uğraşılan mesleklerin türü bağımsız değişken olarak ele alınmiş, bu değişkenler açısından deneklerin kendilerine sorulan sorulara verdikleri cevaplar ise bağımlı değişken olarak düşünülmüştür. Aşağıda da belirtilmiş gibi n görülen sorular bağımlı-bağımsız ilişkisini daha iyi ortaya koyacaktır. Örneğin, Türk Halk Oyunlarına başlama nedenleri, Türk Halk Oyunlarının eğitimi, eğitim içindeki problemleri, kitle iletişim araçlarının Türk Halk Oyunları faaliyetleri yönünden önemi, eğiticilerin eğitim düzeyleri ve yeterlilikleri gibi benzer soruların, araştırmanın amacı ve kurulan hipotezlerin gerçekleştirilmesinde yeterli olacağı düşünülmüştür.

Evren ve rneklem: Araştırmanın evreni sınırlı bir evrendir. Araştırma, Türkiye genelindeki Türk Halk Oyunlarının alışmaları ve bugünkü durumu hakkında yeterli bilgi vereceği düşüncesiyle İzmir ili baz alınarak uygulanmıştır. Örneklem grubuna; İzmir Valiliğinden alınan 8.6.1990 tarih ve 35.Eğm.Öğr.Hz.řb.600.1/46501 sayılı izin onayı doğrultusunda, ilk ğretim, orta ğretim (ortaokul, lise, meslek liseleri) iki niversite (Dokuz Eylül ve Ege Üniversitesi), Dernekler, Halk Eğitim Merkezleri ve İzmir Belediyesi gibi 24 kurum, kuruluş ve özel olarak alışan Türk Halk Oyunları eğitici ve öğrencileri dahil edilmiştir.

Veri Toplama Aracı: Anket sorularının belirlenmesinde araştırmanın amacı ve hipotezleri göz önünde tutulmuştur. Veriler iki yoldan elde edilmiştir. İlk olarak konu ile ilgili literatür taranmış, ikinci olarak Türk Halk Oyunları

eğitici ve 6đrencilerine uygulanacak anket geliştirilmiştir. Anketteki sorular açık uçlu,kapalı uçlu ve bir derecelendirme ye uygun biçimde hazırlanmıştır. Anketin geliştirilmesinde bu alanda uzman kişilerin g6r6şune baş vurulmuştur.

Verilerin Toplanması ve Analizi: Hazırlanan anketlere 435 6đrenci 75 eğitici olmak 6zere 510 kişi katılmıştır. 6đrenci grubunun % 65.98 oranını 287 kişiyle bayanlar, % 34.02 oranını ise 148 kişiyle baylar oluşturmuştur. Eğitcilerin ise % 40.00 oranını 30 kişi ile bayanlar, % 60.00 oranını 45 kişiyle baylar oluşturmuştur. Anketlerin uygulanmasında kurum ve kuruluş yetkililerinin yakın ilgi ve katkıları olmuştur.Anketlerin geniş denek kitlesine ulaşması için Halk Oyunları alışma saatleri g6z 6n6nde tutulmuştur.Anketler dağıtıldıktan sonra araştırmanın amacı ve anket soruları hakkında denekler aydınlatılmış daha sonra da cevaplandırılmaları istenerek veriler toplanmıştır. Anketlerin uygulanması tamamlandıktan sonra elde edilen bilgiler "Veri Kodlama Formu"na işlenerek,araştırmaya ilişkin veriler Dokuz Eyl6l 6niversitesi Bilgi Işlem Merkezi'nde Bilgisayar M6hendislerince değerlendirilmiştir.Araştırmanın bundan sonraki kısımlarında da g6r6leceği gibi bulgular çapraz tablolar şeklinde d6zenlenerek araştırma, tartışma ve sonuç olarak bitirilmiştir.

B U L G U L A R

Türk Halk Oyunları eğitici ve öğrencilerinin düzenlenen anket sorularına verdikleri cevapların değerlendirmesi sonucunda ortaya çıkan bulgular aşağıdaki tablolarda sunulmuştur.

TABLO 1- Türk Halk Oyunlarının Nasıl Algılandığının cinsiyete göre dağılımı.

	Bayan		Bay		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Türk örf, adet ve yöre özelliklerinin müzik eşliğinde belli bir mizansen içinde oyun olarak sunulması	52	18.12	41	27.70	93	21.38
Gelenek ve göreneklerin yaşatılması	39	13.60	21	14.19	60	13.79
Türk folklorunun bir parçasıdır	42	14.63	22	14.87	64	14.71
Millî kültürün yaşatılması	61	21.25	16	10.81	77	17.70
Herhangi bir fikrim yok	93	32.40	48	32.43	141	32.42
Genel Toplam	287	100.00	148	100.00	435	100.00

Tablo 1'de, deneklerin toplam % 32.42 oranı Türk Halk Oyunları denildiğinde herhangi bir fikirlerinin olmadığını, % 21.38 oranının ise Türk örf, adet ve yöre özelliklerinin müzik eşliğinde belli bir mizansen içinde oyun olarak sunulması şeklinde algıladıklarını belirtmişlerdir. Halk Oyunlarının Türk folklorunun bir parçası olarak görenlerin toplam oranı % 14.71 olup, millî kültürün yaşatılması görüşünde

olanların oranı ise bayanlar % 21.25, baylar % 10.81 olarak gözlenmiştir.

TABLO 2- Eğiticilerin Türk Halk Oyunlarını Algılama Biçimleri.

	Spor Akademisi Halk Oyunları uzmanlık ve Yrd.Uzmanlık öğrenimi veya mezun		Beden Eğitimi ve Spor Bölümünde ders olarak okuyan öğrenci veya mezun		KÜLTÜR Bakanlığının açtığı kurslardan ser-tifika alan		Kurum ve Kuruluşlarda halk oyunları öğrenip eğiticilik yapan		Herhangi bir eğitim görmeden eğiticilik yapan		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Türk örf, adet ve yöre özelliklerinin müzik eşliğinde belli bir mizansen içinde oyun olarak sunulması	4	66.67	1	33.33	-	-	17	36.96	5	27.78	27	36.00
Gelenek ve göreneklerin yaşatılması	-	-	1	33.33	-	-	8	17.39	2	11.11	11	14.67
Türk folklorunun bir parçasıdır	1	16.66	-	-	-	-	6	13.04	3	16.67	10	13.33
Millî kültürün yaşatılması	-	-	1	33.34	1	50.00	3	6.52	1	5.55	6	8.00
Herhangi bir fikrim yok	1	16.67	-	-	1	50.00	12	26.09	7	38.89	21	28.00
Genel Toplam	6	100.00	3	100.00	2	100.00	46	100.00	18	100.00	75	100.00

Tablo 2'de, elde edilen bulgularda eğiticilerin toplam % 36.00'lık oranı Türk Halk Oyunlarını Türk, örf adet ve yöre özelliklerinin müzik eşliğinde belli bir mizansen içinde oyun olarak sunulması şeklinde algıladıklarını, %28.00'i ise konu ile ilgili herhangi bir fikirlerinin olmadığını belirtmişlerdir. % 8.00 oranı da milli kültürün yaşatılması olarak değerlendirmiştir.

TABLO 3- Öğrenim Durumuna Göre Yöre Oyunlarının Bilinip Bilinmediğinin Dağılımı.

	İlkokulda okuyorum		İlkokulu bitirdim		Ortaokulda okuyorum		Ortaokulu bitirdim		Lisede okuyorum		Liseyi bitirdim		Yüksek öğrenimde okuyorum		Yüksek öğrenimi bitirdim		TOPLAM	
	SAYI	%	SAYI	%	SAYI	%	SAYI	%	SAYI	%	SAYI	%	SAYI	%	SAYI	%	SAYI	%
EVET	-	-	3	50.0	23	92.0	4	80.00	127	67.55	28	77.78	93	65.49	24	80.0	302	69.43
HAYIR	3	100.0	3	50.0	2	8.0	1	20.00	61	32.45	8	22.22	49	34.51	6	20.0	133	30.57
Genel TOPLAM	3	100.0	6	100.0	25	100.0	5	100.0	188	100.0	36	100.0	142	100.0	30	100.0	435	100.0

Tablo 3'de, ilk okulda okuyan deneklerin % 100.00'ü kendi yöre oyunlarını bilmemekte, diğer eğitim durumlarında ise yüksek oranının kendi yöre oyunlarını bilmekte olduğu gözlenmektedir. Bu da toplam oranın % 69.43'ünü oluşturmaktadır. Kendi yöre oyunlarını bilmeyenlerin oranı ise toplam %30.57'dir

TABLO 4- Eğitimcilerin Kendi Yöre Oyunlarını Bilip Bilmediklerinin Dağılımı.

	Spor Akademisi Halk Oyunları uzmanlık ve Yrd.Uzmanlık öğrencisi veya mezun		Beden Eğitimi ve Spor Bölümünde ders olarak okuyan öğrenci veya mezun		Kültür Bakanlığının açtığı kurslardan sertifika alan		Kurum ve Kuruluşlarda halk oyunları öğrenip eğiticilik yapan		Herhangi bir eğitim görmeden eğiticilik yapan		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Evet	5	83.33	3	100.00	1	50.00	40	86.96	12	66.66	61	81.33
Hayır	1	16.67	-	-	1	50.00	6	13.04	6	33.34	14	18.67
Genel Toplam	6	100.00	3	100.00	2	100.00	46	100.00	18	100.00	75	100.00

Tablo 4'de, kendi yöre oyunlarını bilenlerin oranının % 81.33 olduğu, bilmeyenlerin ise % 18.67 olduğu görülmektedir.

TABLO 5- Deneklerin Oynadıkları Oyunların Hareket ve Figürlerinin Anlamını Bilip Bilmediklerinin Öğrenim Durumuna Göre Dağılımı.

	İlkokulda okuyorum		İlkokulu bitirdim		Ortaokulda okuyorum		Ortaokulu bitirdim		Lisede okuyorum		Liseyi bitirdim		Yüksek öğrenimde okuyorum		Yüksek öğrenimi bitirdim		TOPLAM	
	SAYI	%	SAYI	%	SAYI	%	SAYI	%	SAYI	%	SAYI	%	SAYI	%	SAYI	%	SAYI	%
Biliyorum	1	33.33	1	16.66	15	60.0	1	20.0	55	29.25	9	25.0	32	22.54	16	53.33	130	29.88
Yeterince bilmiyorum	2	66.67	3	50.0	5	20.0	4	80.0	93	49.47	22	61.11	91	64.06	12	40.0	232	53.33
Bilmiyorum	-	-	1	16.67	4	16.0	-	-	20	10.64	2	5.56	8	5.64	2	6.67	37	8.51
Öğretilmedi	-	-	1	16.67	1	4.0	-	-	19	10.11	3	8.33	10	7.04	-	-	34	7.82
Öğretilmesine gerek yoktur	-	-	-	-	-	-	-	-	1	0.53	-	-	1	0.70	-	-	2	0.46
Genel TOPLAM	3	100.0	6	100.0	25	100.0	5	100.0	188	100.0	36	100.0	142	100.0	30	100.0	435	100.0

Tablo 5'de, % 53.33'lük oran oynadıkları oyunların hareket ve figürlerinin ne anlamda olduğunu yeterince bilmediklerini, % 29.88'i ise bildiğini belirtmektedir. Tablodaki verilere bakıldığında orta okulda okuyanların oynadıkları oyunların hareket ve figürlerinin anlamını bilenlerin oranı % 60.00 iken, mezun olup okumayanların oranı % 20.00 olarak gözlenmektedir. Yani tablo incelendiğinde hangi öğrenim düzeyinde olursa olsun okuyup da bilenlerin oranı okumayanlara oranla hep yüksek görülmektedir. Öğretilmedi veya öğretilmesine gerek yok diyenlerin oranları düşüktür.

TABLO 6- Eğiticilerin Oynadıkları Oyunların Hareket ve Figürlerinin Anlamını Bilip Bilmediklerinin Dağılımı.

	Spor Akademisi Halk Oyunları uzmanlık ve Yrd.Uzmanlık öğrenimi veya mezun		Beden Eğitimi ve Spor Bölümünde ders olarak okuyan öğrenci veya mezun		Kültür Bakanlığının açtığı kurslardan sertifika alan		Kurum ve Kuruluşlarda halk oyunları öğrenip eğitcilik yapan		Herhangi bir eğitim görmeden eğitcilik yapan		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Biliyorum	2	33.33	3	100.00	1	50.00	20	43.48	7	38.89	33	44.00
Yeterince bilmiyorum	4	66.67	-	-	1	50.00	24	52.17	8	44.44	37	49.33
Bilmiyorum	-	-	-	-	-	-	1	2.17	1	5.56	2	2.67
Öğretilmedi	-	-	-	-	-	-	1	2.18	1	5.56	2	2.67
Öğretilmesine gerek yoktur	-	-	-	-	-	-	-	-	1	5.55	1	1.33
Genel Toplam	6	100.00	3	100.00	2	100.00	46	100.00	18	100.00	75	100.00

Tablo 6'da, Türk Halk Oyunları eğiticilerinin %44.00'ü oynadıkları oyunların hareket figürlerinin ne anlama geldiğini bildiğini, % 49.33'ünün ise yeterince bilmediğini belirtmektedir. Bilmiyorum veya öğretilmedi diyenlerin oranları %2.67 olup, birbirine benzer oranlardır. Oyunların hareket ve figürlerinin öğretilmesine gerek görmeyen eğitici deneklerin oranını da % 1.33 ile en düşük oran olarak gözlenmektedir.

TABLO 7- Ailesinde Halk Oyunları Çalışmış Olanların Olup Olmadığının Cinsiyete Göre Dağılımı.

	Bayan		Bay		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Babam	6	2.09	1	0.68	7	1.61
Annem	12	4.18	4	2.70	16	3.68
Kardeşim	79	27.53	46	31.08	125	28.73
Hiçbiri	176	61.32	91	61.49	267	61.38
Diğer belirtiniz	14	4.88	6	4.05	20	4.60
Genel Toplam	287	100.00	148	100.00	435	100.00

Tablo 7'de ailesinde hiç kimsenin halk oyunları çalışmadığını belirten deneklerin oranı % 61.38'dir. % 28.73'lük oranı ise kardeşim halk oyunları çalışmıştır diye belirtmektedir. Annem çalışmıştır diyenlerin oranı % 3.68, babam çalışmıştır diyenlerin oranı ise % 1.61 olup oldukça düşük bir orandır. Cinsiyete göre incelendiğinde bayan ve bayların bağımlı değişkenlerinin benzer oranlarda olduğu görülmektedir.

Buraya kadar sıralanan tablolar daha önce düzenlenen "Türk Halk Oyunlarının Türk milli kültürümüzün bir parçası olmasına rağmen halkımız tarafından yeterince anlaşılammaktadır" şeklindeki hipotezimizi kapsamaktadır.

TABLO 8- Türkiye'de Türk Halk Oyunlarının Yaygınlaştırılabilmesi İçin Neler Yapılabileceğinin Cinsiyete Göre Dağılımı.

	BAYAN		BAY		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
İlkokul düzeyinde başlanarak teşvik edici eğitim öğretim yapılması	57	19.86	34	22.97	91	20.92
T.H.O ile ilgili eğitim öğretim veren	60	20.90	25	16.89	85	19.54
Kitle iletişim araçlarınınca özendirici ve eğitici yayınların yapılması	44	15.33	12	8.11	56	12.87
T.H.O ile ilgili faaliyet gösteren kurum ve kuruluşlara dev devlet desteğinin sağlanması	20	6.97	16	10.81	36	8.28
T.H.O ile ilgili yarışma, gösteri, şenlik v.b. sağlanması faaliyetlerin çoğaltılması	27	9.41	7	4.73	34	7.82
Cevap vermeyen	79	27.53	54	36.49	133	30.57
Genel Toplam	287	100.00	148	100.00	435	100.00

Tablo 8'de, deneklerden elde edilen sonuçlara göre % 30.57'lik oranın bu soruya cevap vermediği görülmektedir. İlk okul düzeyinden başlanarak teşvik edici eğitim-öğretimin yapılması düşüncesinde olanlarla, Türk Halk Oyunlarıyla ilgi-

li eğitim-öğretim veren kurum ve kuruluşların yaygınlaştırılması gerektiğini vurgulayan oranlar yaklaşık % 20.00 olarak gözlenmektedir. En düşük olan % 7.82'lik oran konu ile ilgili yarışma, gösteri, şenlik vb. gibi faaliyetlerin çoğaltılmasından yanadır.

TABLO 9- Türkiye'de Türk Halk Oyunlarının Yaygınlaştırılabilmesi İçin Neler Yapılabileceğinin Eğiticilere Göre Dağılımı.

	Spor Akademisi Halk Oyunları uzmanlık ve Yrd.Uzmanlık öğrenici veya mezun		Beden Eğitimi ve Spor Bölümünde ders olarak okuyan öğrenici veya mezun		Kültür Bakanlığının açtığı kurslardan sertifika alan		Kurum ve Kuruluşlarda halk oyunları öğrenip eğitici olarak yapan		Herhangi bir eğitim görmeden eğitici olarak yapan		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
İlkokul düzeyinde başlanarak teşvik edici eğitim öğretim yapılması	5	83.33	2	66.67	-	-	10	21.74	3	16.66	20	26.67
T.H.O ile ilgili eğitim öğretim veren	-	-	-	-	-	-	10	21.74	4	22.22	14	18.67
Kitle iletişimi araçlarının özendirici ve eğitici yayınların yapılması	-	-	1	33.33	1	50.00	4	8.70	3	16.67	9	12.00
T.H.O ile ilgili faaliyet gösteren kurum ve kuruluşlara devlet desteğinin sağlanması	1	16.67	-	-	1	50.00	9	19.56	-	16.67	14	18.67
T.H.O ile ilgili yarışma, gösteri, şenlik v.b. sağlanması faaliyetlerin çoğaltılması	-	-	-	-	-	-	1	2.17	-	-	1	1.33
Cevap vermeyen	-	-	-	-	-	-	12	26.09	5	27.78	17	22.66
Genel Toplam	6	100.00	3	100.00	2	100.00	46	100.00	18	100.00	75	100.00

Tablo 9'daki veriler incelendiğinde % 26.67'lik oran, Türkiye'de ilk okul düzeyinden başlanarak teşvik edici eğitim-öğretim yapılması düşüncesindedir. Yine bağımlı değişkenlerden olan konu ile ilgili eğitim-öğretim veren kurum ve kuruluşların yaygınlaştırılması veya bu kurum ve kuruluşlara devlet desteğinin sağlanması sonucu faaliyetler yaygınlaşabilir diyenlerin oranı % 18.67 olarak benzer bulunmuştur. Bu soruya cevap vermeyen eğitimcilerin oranı ise % 26.66'dır. Ayrıca kitle iletişim araçlarınınca özendirici ve eğitici yayınların yapılması düşüncesinde olanların oranı da % 12.00'dir.

TABLO 10-Türk Halk Oyunlarıyla İlgili Yayın ve Faaliyetlerin Takip Edilip Edilmediğinin Cinsiyete Göre Dağılımı.

	Bayan		Bay		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Hepsini	12	4.18	9	6.08	21	4.83
Bazen	158	55.05	51	34.46	209	48.05
Çok azını	80	27.88	65	43.92	145	33.33
Takip Etmiyorum	37	12.89	23	15.54	60	13.79
Genel Toplam	287	100.00	148	100.00	435	100.00

Tablo 10'da Türk Halk Oyunları ile ilgili yayın ve faaliyetleri bazen takip edebilen bay ve bayanların toplam oranı % 48.05'dir. Bu oranın % 55.05'ini bayanlar, % 34.46'sını baylar oluşturmaktadır. Bu tür faaliyetlerin çok azını

takip edebilen örneklem grubunun oranı ise % 33.33'dür. Hiç takip etmeyenlerin veya takip etme gereğini duymayanların oranı % 13.79 olup, hepsini takip etme imkanı bulabilenlerin oranı da % 4.83 olarak belirtilmiştir. Bu oranın % 6.08'ini baylar, % 4.18'ini bayanlar oluşturmaktadır.

TABLO 11- Kitle İletişim Araçlarının Türk Halk Oyunlarına Katkısının Nasıl Arttırılabileceğinin Cinsiyete Göre Dağılımı.

	Bayan		Bay		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Halk oyunları ile ilgili eğitimci yayınların artırılması.	103	35.89	53	35.81	156	35.86
Şu an yapılanlar yeterlidir.	4	1.39	3	2.03	7	1.61
Öncelikle ilgi, çekici, tanıtıcı yayınlar yapılmalı.	77	26.83	47	31.75	124	28.51
Yayın organlarında Halk oyunlarına da yer verilmelidir.	12	4.18	5	3.38	17	3.91
Kitle iletişim araçlarının ilgili bakanlık tarafından desteklenmesi.	2	0.70	-	-	2	0.46
Cevap Vermeyenler	89	31.01	40	27.03	129	29.65
Genel Toplam	287	100.00	148	100.00	435	100.00

Tablo 11'deki veriler incelendiğinde kitle iletişim araçlarında Halk Oyunlarıyla ilgili eğitimci yayınların artırılmasını isteyenlerin oranının % 35.86 olduğu görülmektedir. % 28.51 oran ise öncelikle ilgi çekici, tanıtıcı yayındır.

lar yapılmalıdır düşüncesindedir. Bu anket sorusuna % 29.65-lik bir oran cevap vermemiştir. Şu an yapılanların yeterli olduğunu belirten deneklerin oranı ise çok düşüktür. Tablo cinsiyete göre değerlendirildiğinde bay ve bayanlardan elde edilen verilerin birbirine yakın olduğu gözlenmektedir.

TABLO 12- Türk Halk Oyunlarıyla İlgili Bilimsel Toplantılara Katılımın Meslek Gruplarına Göre Dağılımı.

	Öğrenci		Memur		İşçi		Çiftçi		S. Meslek		Diğer		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Hepsine katılım	9	2.54	1	4.55	-	-	-	-	3	7.32	1	11.11	14	3.22
Bazen katılım	72	20.34	7	31.82	1	11.11	-	-	16	39.02	3	33.33	99	22.76
Haberim olmuyor	139	39.27	10	45.45	5	55.56	-	-	14	34.15	4	44.45	172	39.54
Katılmıyorum	134	37.85	4	18.18	3	33.33	-	-	8	19.51	1	11.11	150	34.48
Genel Toplam	354	100.00	22	100.00	9	100.00	-	-	41	100.00	9	100.00	435	100.00

Tablo 12'deki verilere göre örneklem grubunun düzenlenen bilimsel toplantılardan haberleri olmadığı için katılmadıklarını belirtenlerin oranı % 39.54'dür. Hiç katılmayanların oranı ise % 34.48'dir. Bu toplantılara bazen katılanların oranı % 22.76 olarak gözlenirken, hepsine katılan deneklerin oranı da % 3.22 ile en düşük veri olarak görülmektedir.

TABLO 13- Türk Halk Oyunları ile ilgili Bilimsel Toplantılara Eğiticilerin Katılım Durumu.

	Spor Akademisi Halk Oyunları uzmanlık ve Yrd.Uzmanlık öğrenimi veya mezun		Beden Eğitimi ve Spor Bölümünde ders olarak okuyan öğrenen veya mezun		Kültür Bakanlığının açtığı kurslardan sertifika alan		Kurum ve Kuruluşlarda halk oyunları öğrenip eğitilik yapan		Herhangi bir eğitim görmeden eğitilik yapan		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Hepsine katılıyorum	-	-	-	-	-	-	3	6.52	2	11.11	5	6.67
Bazılarına katılıyorum	2	33.33	2	66.67	2	100.00	15	32.61	3	16.67	24	3.20
Haberim olmuyor	3	50.00	-	-	-	-	22	47.83	9	50.00	34	45.33
Katılmıyorum	1	16.67	1	33.33	-	-	6	13.04	4	22.22	12	16.00
Genel Toplam	6	100.00	3	100.00	2	100.00	46	100.00	18	100.00	75	100.00

Tablo 13'de, düzenlenen Türk Halk Oyunlarıyla ilgili bilimsel toplantılara haberleri olmadığı için katılmadıklarını belirten eğiticilerin oranı % 45.33'dür. Hiç katılmayanların oranı % 16.00'dır. Bu tür düzenlenen toplantıların hepsine katılan eğitici deneklerin oranı ise % 6.67 olarak gözlenmektedir.

Buraya kadar sıralanan tablolar daha önce düzenlenen "Geniş katılımlı bir teşkilatlanma ve organizasyon modelimiz olmadığı için Türk Halk Oyunlarının gelişim konusunda, halkımızın görüş istek ve beklentileri son derece sınırlı kalmaktadır" şeklindeki hipotezimizi içermektedir.

TABLO 14- Deneklerin Türk Halk Oyunlarına İlk Kez Nerede Başladıklarının Cinsiyete Göre Dağılımı.

	Bayan		Bay		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Ailemde	-	-	3	2.03	3	0.69
İlkokulda	113	39.37	21	14.19	134	30.80
Ortaokulda	38	13.24	15	10.13	53	12.18
Lisede	73	25.43	58	39.19	131	30.12
Yüksekokulda	19	6.62	24	16.22	43	9.89
Dernekte	33	11.50	20	13.51	53	12.18
Halk Eğitim Merkezinde	10	3.49	4	2.70	14	3.22
Diğer	1	0.35	3	2.03	4	0.92
Genel Toplam	287	100.00	148	100.00	435	100.00

Tablo 14'de, Türk Halk Oyunlarına il kez ailesinde başlayanların oranı oldukça düşük çıkmıştır. İlk Kez ilk okulda başlayanların oranı % 30.80, lisede başlayanların ise oranı yaklaşık % 30.12 olarak görülmektedir. Ayrıca orta okul ve derneklerde bu faaliyete başlayanların oranı % 12.18 olup benzerdir. Halk Oyunlarına Yüksekokullarda başlayanların oranı % 9.89, Halk Eğitim Merkezlerinde başlayanların ise % 3.22 olarak belirtilmektedir.

TABLO 15- Türkiye'de düzenlenen Türk Halk Oyunlarıyla İlgili Bilimsel Toplantıların Yeterli Olup Olmadığının Meslek Gruplarına Göre Dağılımı.

	Öğrenci		Memur		İşçi		Çiftçi		S. Meslek		Diğer		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Evet	24	6.78	-	-	-	-	-	-	1	2.44	1	11.11	26	5.98
Hayır	330	93.22	22	100.00	9	100.00	-	-	40	97.56	8	88.89	409	94.02
Genel Toplam	354	100.00	22	100.00	9	100.00	-	-	41	100.00	9	100.00	435	100.00

Tablo 15'de bütün meslek gruplarının konu ile ilgili bilimsel toplantıları % 94.02 oranının yeterli bulmadıkları, % 5.98'inin ise yeterli bulunduğu bulgulardan elde edilmiştir.

TABLO 16- Türk Halk Oyunları Eğiticilerinin Nerelerde Yetiştirilmesi Gerektiğinin Cinsiyete Göre Dağılımı.

	Bayan		Bay		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Derneklere	39	13.59	21	14.19	60	13.79
Halk Eğitim Merkezlerinde	43	14.98	11	7.43	54	12.41
İlgili Bakanlığın Açacağı Kurslarda	29	10.10	17	11.49	46	10.57
Halk Oyunları ile ilgili Yüksek Okullarda	167	58.19	94	63.51	261	60.00
Diğer, Belirtiniz	9	3.14	5	3.38	14	3.23
Genel Toplam	287	100.00	148	100.00	435	100.00

Tablo 16'daki veriler incelendiğinde Halk Oyunları eğitimcilerinin ilgili Yüksekokullarda yetiştirilmesi gerektiğine inanan deneklerin oranı % 60.00'dir. Ayrıca derneklerde % 13.79, Halk Eğitim Merkezlerinde % 12.41, ilgili Bakanlığın açacağı kurslarda ise % 10.57 oranları veri olarak tesbit edilmiştir.

TABLO 17- Türk Halk Oyunları Eğitimcilerinin Nerelerde Yetiştirilmesi Gerektiğinin Eğitimcilere Göre Dağılımı.

	Spor Akademisi Halk Oyunları uzmanlık ve Yrd.Uzmanlık öğrencisi veya mezun		Beden Eğitimi ve Spor Bölümünde ders olarak okuyan öğrenci veya mezun		Kültür Bakanlığının açtığı kurslardan sertifika alan		Kurum ve Kuruluşlarda halk oyunları öğrenip eğitilik yapan		Herhangi bir eğitim görmeden eğitilik yapan		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Derneklerde	-	-	-	-	1	50.00	4	8.69	5	27.78	10	13.33
Halk Eğitim Merkezlerinde	-	-	-	-	1	50.00	5	10.87	4	22.22	10	13.33
İlgili Bakanlığın açacağı kurslarda	1	16.67	1	33.33	-	-	4	8.70	1	5.55	7	9.34
Halk Oyunlarıyla ilgili Yük.Okullarda	5	83.33	2	66.67	-	-	31	67.39	7	38.89	45	60.00
Diğer Belirtilen	-	-	-	-	-	-	2	4.35	1	5.56	3	4.00
Genel Toplam	6	100.00	3	100.00	2	100.00	46	100.00	18	100.00	75	100.00

Tablo 17'deki verilere göre % 60.00'lik oran eğitimcilerinin Halk Oyunlarıyla ilgili Yüksekokullarda yetişmesi gerektiğine inanmaktadır. Ayrıca derneklerde ve Halk Eğitim Merkezlerinde yetişmesini isteyenlerin oranı benzer olup % 13.33'dür.

Buraya kadar sıralanan tablolar daha önce düzenlenen "Türk Halk Oyunları kurum ve kuruluşlarımız tarafından yeterli önemi ve desteği görememektedir" şeklindeki hipotezimizi kapsamaktadır.

TABLO 18- Deneklerin Boş Zaman Uğraşılarının Ne Olduğunun Yaş Gruplarına Göre Dağılımı.

	07-11 Yaş		12-14 Yaş		15-18 Yaş		19-24 Yaş		24 Yaş ve yuk.		Toplam	
	SAYI	%	SAYI	%	SAYI	%	SAYI	%	SAYI	%	SAYI	%
Gezmek	-	-	-	-	38	18.81	39	24.07	9	18.00	86	19.77
Okumak	-	-	8	42.11	20	9.90	21	12.96	5	10.00	54	12.41
Müzik Dinlemek	1	50.00	9	47.37	66	32.67	33	20.38	8	16.00	117	26.90
Spor Yapmak	1	50.00	1	5.26	35	17.33	21	12.96	12	24.00	70	16.09
TV. Seyretmek	-	-	1	5.26	11	5.45	2	1.23	3	6.00	17	3.91
Dostluk Toplantı	-	-	-	-	25	12.38	31	19.14	9	18.00	65	14.94
Diğer Belirtiniz	-	-	-	-	7	3.46	15	9.26	4	8.00	26	5.98
GENEL TOPLAM	2	100.00	19	100.00	202	100.00	162	100.00	50	100.00	435	100.00

Tablo 18'de boş zaman uğraşlarında müzik dinleyenlerin oranı % 26.90, spor yapanların oranı ise % 16.09, olarak görülmektedir. Boş zamanlarında uğraşısının gezmek olduğunu belirtenlerin oranı da % 19.77'dir.

TABLO 19- Türk Halk Oyunlarının Zamanla Özünden Uzaklaştırılıp Uzaklaştırılmadığının Yaş Gruplarına Göre Dağılımı.

	07-11 Yaş		12-14 Yaş		15-18 Yaş		19-24 Yaş		25 Yaş ve yuk.		Toplam	
	SAYI	%	SAYI	%	SAYI	%	SAYI	%	SAYI	%	SAYI	%
EVET	1	50.00	15	78.95	123	60.89	106	65.43	42	84.00	287	65.98
HAYIR	1	50.00	4	21.05	79	39.11	56	34.57	8	16.00	148	34.02
Genel TOPLAM	2	100.00	19	100.00	202	100.00	162	100.00	50	100.00	435	100.00

Tablo 19'da Türk Halk Oyunlarının zamanla özünden uzaklaştırıldığı görüşünde olanların oranı % 65.98'dir. Yaş gruplarına göre incelendiğinde, yaş yükseldikçe oranın da yükseldiği hatta 25 yaş ve yukarısı yaşlarda % 84.00 olduğu gözlenmektedir. Özünden uzaklaştırılmadığını düşünen deneklerin oranı ise % 34.02'dir.

Tablo 20- Müzik Bilgisi Eğitimine Halk Oyunlarında Ne Zaman Başlanılması Gerektiğinin Meslek Gruplarına Göre Dağılımı.

	Öğrenci		Memur		İşçi		Çiftçi		S. Meslek		Diğer		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
H.O öğretimi- ne başla- madan önce	59	16.67	4	18.18	3	33.33	-	-	7	17.07	2	22.22	75	17.24
Öğrenim- le bera- ber	228	64.41	14	63.64	5	55.56	-	-	30	73.17	5	55.56	282	64.83
Oyunlar öğrenil- dikten sonra	61	17.23	4	18.18	1	11.11	-	-	4	9.76	2	22.22	72	16.55
Müzik öğretimi ne gerek- yoktur	6	1.69	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6	1.38
Genel Toplam	354	100.00	22	100.00	9	100.00	-	-	41	100.00	9	100.00	435	100.00

Tablo 20'deki bulgulara göre Halk Oyunları öğreni-
mine başlanıldığında, müzik bilgisi eğitimine de başlanıl-

ması gerektiğini düşünen deneklerin oranı % 64.83'dür. Halk Oyunları Öğretimine başlamadan önce veya Halk Oyunları öğrenildikten sonra müzik bilgisi eğitime başlanmalıdır diye düşünenlerin oranları benzer olup yaklaşık % 17.00'dir.%1.38 oranı da Halk Oyunlarında müzik bilgisi eğitime gerek yoktur demektedirler.

TABLO 21- Müzik Bilgisi Eğitime Halk Oyunlarında Ne Zaman Başlanılması Gerektiğinin Eğitimcilere Göre Dağılımı.

	Spor Akademisi Halk oyunları ve Yardımcı uzmanlık öğrencisi veya mezun		Beden Eğitimi ve Spor Bölümünde ders olarak okuyan öğrenci veya mezun		Kültür Bakanlığının açtığı kurslardan sertifika alan		Kurum ve Kuruluşlarda halk oyunları öğrenip eğitimcilik yapan		Herhangi bir eğitim görmeden eğitimcilik yapan		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
H.O. öğretime başlamadan önce	2	33.33	2	66.67	1	50.00	10	21.74	5	27.78	20	26.67
Öğrenimle beraber	3	50.00	1	33.33	1	50.00	35	76.09	11	61.11	51	68.00
Oyunlar öğrenildikten sonra	1	16.67	-	-	-	-	1	2.17	1	5.55	3	4.00
Müzik öğretime gerek yoktur.	-	-	-	-	-	-	-	-	1	5.56	1	1.33
Genel Toplam	6	100.00	3	100.00	2	100.00	46	100.00	18	100.00	75	100.00

Tablo 21'de elde edilen bulguların % 68.00i Halk Oyunları öğrenimiyle beraber müzik eğitime de başlanmalıdır diye belirtmişlerdir.% 26.67 oranı ise Halk Oyunları öğrenimine başlamadan önce müzik bilgisine sahip olunması gerektiği düşüncesindedirler.

TABLO 22- Halk Oyunları Çalışmalarına Başlamadan Önce Isınma Hareketlerinin Gerekli Olup Olmadığının Öğrenim Durumuna Göre Dağılımı.

	İlkokulda okuyorum		İlkokulu bitirdim		Ortaokulda okuyorum		Ortaokulu bitirdim		Lisede okuyorum		Liseyi bitirdim		Yüksek öğrenimde okuyorum		Yüksek öğrenimi bitirdim		TOPLAM	
	SAYI	%	SAYI	%	SAYI	%	SAYI	%	SAYI	%	SAYI	%	SAYI	%	SAYI	%	SAYI	%
EVET	2	66.67	6	100.0	24	96.0	4	80.00	166	88.30	36	100.0	139	97.89	30	100.0	407	93.56
HAYIR	1	33.33	-	-	1	4.0	1	20.00	22	11.70	-	-	3	2.11	-	-	28	6.44
Genel TOPLAM	3	100.0	6	100.0	25	100.0	5	100.0	188	100.00	36	100.0	142	100.0	30	100.0	435	100.0

Tablo 22'de ankete cevap veren deneklerin öğrenim durumuna göre oranlarının yüksek olanlarının bir paralellik gösterdiği, toplam oranın ise % 93.56 ile ısınmanın gerekli olduğunu düşündüğü, % 6.44 oranın ise gerekli olmadığını düşündüğü görülmektedir.

TABLO 23- Halk Oyunlarına Başlamadan Önce Isınma Hareketlerinin Gerekli Olup Olmadığının Eğitimcilere Göre Dağılımı.

	Spor Akademisi Halk Oyunları uzmanlık ve Yrd.Uzmanlık öğrencisi veya mezun		Beden Eğitimi ve Spor Bölümünde ders olarak okuyan öğrenci veya mezun		Kültür Bakanlığının açtığı kurslardan sertifika alan		Kurum ve Kuruluşlarda halk oyunları öğrenip eğitililik yapan		Herhangi bir eğitim görmeden eğitililik yapan		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Evet	6	100.00	3	100.00	2	100.00	44	95.65	18	100.00	73	97.33
Hayır	-	-	-	-	-	-	2	4.35	-	-	2	2.67
Genel Toplam	6	100.00	3	100.00	2	100.00	46	100.00	18	100.00	75	100.00

Tablo 23'de kurum ve kuruluşlarda Halk Oyunları öğrenip eğiticilik yapanların % 4.35'i hariç tüm eğitici deneklerin % 100.00'ü ısınma hareketlerinin gerekli olduğuna inanmaktadırlar. Yani toplam oranın % 97.33'ü ısınma hareketlerinin yapılması gerektiğini belirtmektedirler.

TABLO 24- Sahne Düzenlemelerinin Oyunların Yöresinde Oynanış Biçimini Bozup Bozmadığının Eğiticilere Göre Dağılımı.

	Spor Akademisi Halk Oyunları uzmanlık ve Yrd.Uzmanlık öğrencisi veya mezun		Beden Eğitimi ve Spor Bölümünde ders olarak okuyan öğrenci veya mezun		Kültür Bakanlığının açtığı kurslardan sertifika alan		Kurum ve Kuruluşlarda halk oyunları öğrenip eğiticilik yapan		Herhangi bir eğitim görmeden eğiticilik yapan		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
EVET	4	66.67	1	33.33	1	50.00	26	56.52	11	61.11	43	57.33
HAYIR	2	33.33	2	66.67	1	50.00	20	43.48	7	38.89	32	42.67
Toplam	6	100.00	3	100.00	2	100.00	46	100.00	18	100.00	75	100.00

Tablo 24 incelendiğinde, Türk Halk Oyunlarında uygulanan sahne düzenlemeleriyle Halk Oyunlarımızın yöre özelliklerini yitirdiğini belirten eğiticilerin oranı % 57.33 olarak tesbit edilmektedir. % 42.67 oranı da sahne düzenlemelerinin yöre özelliklerini yitirmediğini belirtmektedir.

TABLO 25- Sahne Düzenlemelerinin Oyunların Yöresinde Oynanış Biçimini Bozup Bozmadığının Öğrenim Durumuna Göre Dağılımı.

	İlkokulda okuyorum		İlkokulu bitirdim		Ortaokulda okuyorum		Ortaokulu bitirdim		Lisede okuyorum		Liseyi bitirdim		Yüksek öğretimde okuyorum		Yüksek öğrenimi bitirdim		TOPLAM	
	SAYI	%	SAYI	%	SAYI	%	SAYI	%	SAYI	%	SAYI	%	SAYI	%	SAYI	%	SAYI	%
EVET	1	33.33	1	16.67	7	28.0	1	20.0	90	47.87	20	55.56	51	35.92	18	60.0	189	43.45
HAYIR	2	66.67	5	83.33	18	72.0	4	80.0	98	52.13	16	44.44	91	64.08	12	40.0	246	56.55
Genel TOPLAM	3	100.0	6	100.0	25	100.0	5	100.0	188	100.0	36	100.0	142	100.0	30	100.0	435	100.0

Tablo 25'de ankete cevap verenlerin % 56.55 oranın oyunlarımızın sahne düzenlemeleriyle bozulmadığını, % 43.45 oranı ise bozulduğunu belirtmektedirler. Tablo incelendiğinde sahne düzenlemelerinin halk oyunlarını bozduğunu söyleyen örneklem grubunun öğrenim düzeyleri yükseldikçe veri oranlarının da yükseldiği gözlenmektedir.

TABLO 26- Düzenlenen Yarışmaların Türk Halk Oyunlarına Katkısının Olup Olmadığının Meslek Gruplarına Göre Dağılımı.

	Öğrenci		Memur		İşçi		Çiftçi		S. Meslek		Diğer		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Evet	328	92.66	15	68.18	5	55.56	-	-	33	84.62	11	100.00	392	90.11
Hayır	26	7.34	7	31.82	4	44.44	-	-	6	15.38	-	-	43	9.89
Genel Toplam	354	100.00	22	100.00	9	100.00	-	-	39	100.00	11	100.00	435	100.00

Tablo 26'da Türk Halk Oyunlarında ile ilgili düzenlenen yarışmaların olumlu katkısının olduğunu düşünen deneklerin oranı % 90.11 olarak görülmektedir. Ayrıca düzenlenen bu yarışmaların olumlu katkısının olmadığını düşünen deneklerin oranı ise % 9.89 olarak belirtilmektedir.

TABLO 27- Düzenlenen Yarışmaların Türk Halk Oyunlarına Katkısının Olup Olmadığının Eğitimcilere Göre Dağılımı.

	Spor Akademisi Halk oyunları uz.ve Yardımcı uzmanlık öğrencisi veya mezun		Beden Eğitimi ve Spor Bölümünde ders olarak okuyan öğrenci veya mezun		Kültür Bakanlığının açtığı kurslardan sertifika alan		Kurum ve Kuruluşlarda halk oyunları öğrenip eğitcilik yapan		Herhangi bir eğitim görmeden eğitcilik yapan		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
EVET	4	66.67	3	100.00	2	100.00	36	78.26	13	72.22	58	77.33
HAYIR	2	33.33	-	-	-	-	10	21.74	5	27.78	17	22.67
Genel Toplam	6	100.00	3	100.00	2	100.00	46	100.00	18	100.00	75	100.00

Tablo 27'de Türk Halk Oyunları ile ilgili düzenlenen yarışmaların Halk Oyunlarına olumlu katkısının olup olmadığının tablodaki veri sonuçları incelendiğinde, % 77.33'lük oranın olumlu katkısının olduğunu düşündüğü görülmektedir. Düzenlenen bu tür yarışmaların olumsuz katkısı olduğunu düşünen eğitici deneklerin oranı ise % 22.67 olarak gözlenmekte olup, bu oranın % 33.33'ünü Spor Akademisi Halk Oyunları Uzmanlık ve Yardımcı Uzmanlık Branşında Okuyan veya mezun olan eğitimcilerin oluşturduğu görülmektedir.

TABLO 28- Halk Oyunları Çalışmalarına Müziğin Eşlik edip Etmediğinin Öğrenim Durumuna Göre Dağılımı.

	İlkokulda okuyorum		İlkokulu bitirdim		Ortaokulda okuyorum		Ortaokulu bitirdim		Lisede okuyorum		Liseyi bitirdim		Yüksek öğretimde okuyorum		Yüksek öğrenimi bitirdim		TOPLAM	
	SAYI	%	SAYI	%	SAYI	%	SAYI	%	SAYI	%	SAYI	%	SAYI	%	SAYI	%	SAYI	%
Her çalışmada	1	33.33	1	16.67	5	20.0	-	-	47	25.00	2	5.56	13	9.16	3	10.0	72	16.55
Genellikle	2	66.67	1	16.67	8	32.0	-	-	56	29.79	8	22.22	41	28.87	10	33.33	126	28.96
Arasıra	-	-	2	33.33	12	48.0	2	40.0	76	40.42	19	52.78	77	54.22	15	50.0	203	46.67
Hipetmiyor	-	-	2	33.33	-	-	3	60.0	9	4.79	7	19.44	11	7.75	2	6.67	34	7.82
Genel TOPLAM	3	100.0	6	100.0	25	100.0	5	100.0	188	100.0	36	100.0	142	100.0	30	100.0	435	100.0

Tablo 28'deki bulgulara baktığımızda % 46.67'lik bir oran, çalışmalarına müziğin arada sırada eşlik ettiğini belirtmektedir. Genellikle müzikle birlikte çalışabilenlerin oranı % 28.96'dır. Her çalışmada müzikle çalışabilen deneklerin oranı % 16.55 olup, müziksiz çalışma yapanların oranı da % 7.82'dir. Tablo öğrenim durumuna göre incelendiğinde okullarda okuyan deneklerin çalışmaları sırasında müziğin eşlik etme oranının daha yüksek olduğu, okullarını bitirmiş olan deneklerin çalışmalarında ise müziğin daha düşük oranda eşlik ettiği görülmektedir.

Buraya kadar sıralanan tablolar daha önce düzenlenen "Teknolojik gelişimle birlikte Türk Halk Oyunlarının otantik yapısında ve fertlerin Türk Halk Oyunları hakkındaki düşüncelerinde de değişmeler söz konusudur" şeklindeki hipotezimizi içermektedir.

TABLO 29- Halk Oyunlarına Kaç Yılında Başlanıldığı-
nın Cinsiyete Göre Dağılımı

	BAYAN		BAY		TOPLAM	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
1970	6	2.09	3	2.03	9	2.07
1971	-	-	1	0.66	1	0.23
1972	1	0.35	2	1.35	3	0.69
1973	2	0.70	-	-	2	0.46
1974	1	0.35	6	4.05	7	1.61
1975	-	-	4	2.70	4	0.92
1976	4	1.39	-	-	4	0.92
1977	-	-	4	2.70	4	0.92
1978	2	0.70	4	2.70	6	1.38
1979	6	2.09	6	4.05	12	2.76
1980	13	4.53	8	5.41	21	4.83
1981	6	2.09	4	2.70	10	2.30
1982	17	5.92	5	3.38	22	5.06
1983	12	4.18	2	1.35	14	3.22
1984	19	6.62	9	6.08	28	6.43
1985	16	5.57	10	6.76	26	5.98
1986	13	4.53	11	7.44	24	5.52
1987	20	6.97	18	12.16	38	8.73
1988	46	16.03	12	8.11	58	13.33
1989	65	22.65	22	14.86	87	20.00
1990	38	13.24	17	11.49	55	12.64
Genel Toplam	287	100.00	148	100.00	435	100.00

Tablo 29'da, 1970 yılından anketin uygulandığı 1990 yılına kadar elde edilen verilerin oranları görülmektedir. 1989 yılındaki katılımın % 20.00 oranında iken, 1988 yılındaki katılımın % 13.33'e düştüğü ve yıllar geriye doğru incelendiğinde de oranlarda bir düşüşün devam ettiği gözlenmektedir. 1990 yılında ise bu oranın %12.64 olarak belirtildiği ve düşüşün tekrarlandığı görülmektedir.

TABLO 30- Eğiticilerin Düzenlenen Bilimsel Toplantılardaki Görevlerinin Ne Olduğunun Dağılımı.

	Spor Akademisi Halk Oyunları uzmanlık ve Yrd.Uzmanlık öğrenisi veya mezun		Beden Eğitimi ve Spor Bölümünde ders olarak okuyan öğrenci veya mezun		Kültür Bakanlığının açtığı kurslardan sertifika alan		Kurum ve Kuruluşlarda halk oyunları öğrenip eğiticilik yapan		Herhangi bir eğitim görmeden eğiticilik yapan		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Tebliğ sunmak için	-	-	1	33.33	-	-	2	4.35	1	5.56	4	5.33
Organizatör olarak	1	16.67	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1.33
İzleyici olarak	2	33.33	-	-	-	-	23	50.00	9	50.00	34	45.33
Katılmıyorum	3	50.00	1	33.33	2	100.00	18	39.13	8	44.44	32	42.67
Diğer Belirtiniz	-	-	1	33.34	-	-	3	6.52	-	-	4	5.34
Genel Toplam	6	100.00	3	100.00	2	100.00	46	100.00	18	100.00	75	100.00

Tablo 30'da örneklem grubunun % 45.33'ü bilimsel toplantılara izleyici olarak, % 42.67'si ise hiç katılmadıklarını, % 5.33'ünün de tebliğ sunmak için katıldıklarını görmekteyiz.

TABLO 31- Öğrencilerin Halk Oyunlarına Katılmadaki En Çok Etkili Olan Nedeninin Yaş Gruplarına Göre Dağılımı.

	07-11 Yaş		12-14 Yaş		15-18 Yaş		19-24 Yaş		25 Yaş ve yuk.		Toplam	
	SAYI	%	SAYI	%	SAYI	%	SAYI	%	SAYI	%	SAYI	%
Sevdiğim için	2	100.00	14	73.68	118	58.41	87	53.70	18	36.00	239	54.94
Maddi menfaat sağlamak için	-	-	-	-	-	-	1	0.62	1	2.00	2	0.46
Yurt Dışına çıkabilmek için	-	-	1	5.27	7	3.47	5	3.08	1	2.00	14	3.22
Millî kültürümüzün yaşamasına katkıda bulunmak için	-	-	2	10.53	31	15.35	30	18.52	20	40.00	83	19.08
Sosyal çevremi genişletebilmek için	-	-	-	-	24	11.88	27	16.67	6	12.00	57	13.10
Boş zamanlarımı değerlendirebilmek için	-	-	1	5.26	20	9.90	11	6.79	3	6.00	35	8.05
Diğer Belirtiniz	-	-	1	5.26	2	0.99	1	0.62	1	2.00	5	1.15
Genel TOPLAM	2	100.00	19	100.00	202	100.00	162	100.00	50	100.00	435	100.00

Tablo 31'deki bulguların incelenmesi sonucu deneklerin %54.94'ü Türk Halk Oyunlarına sadece sevdiği için katıldığını, millî kültürün yaşamasına katkıda bulunmak için katılanların ise oranının % 19.08 olduğu görülmektedir. Sosyal çevresini genişletebilmek için Halk Oyunlarına katılanların oranının % 13.10 olduğu, boş zamanlarını değerlendirmek için katılanların ise % 8.05 olarak belirlendiği tablodaki verilerden anlaşılmaktadır. Maddî menfaat sağlamak için katılanların oranı da çok düşüktür.

TABLO 32- Eğiticilerin Türk Halk Oyunlarına Katılım Nedenlerinin Dağılımı.

	Spor Akademisi Halk Oyunları uzmanlık ve Yrd.Uzmanlık öğrencisi veya mezun		Beden Eğitimi ve Spor Bölümünde ders olarak okuyan öğrenci veya mezun		Kültür Bakanlığının açtığı kurslardan sertifika alan		Kurum ve Kuruluşlarda halk oyunları öğrenip eğiticiilik yapan		Herhangi bir eğitim görmeden eğiticiilik yapan		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Sevdiğim için	2	33.33	2	66.67	1	50.00	20	43.48	7	38.89	32	42.67
Maddi menfaat sağlamak için	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Yurt dışına çıkmak için	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Millî kültürümüzün yaşamasına katkıda bulunmak için	3	50.00	1	33.33	-	-	11	23.91	6	33.33	21	28.00
Sosyal çevremi genişletmek için	-	-	-	-	1	50.00	8	17.39	3	16.67	12	16.00
Boş zamanlarımı değerlendirebilmek için	1	16.67	-	-	-	-	7	15.22	1	5.56	9	12.00
Diğer belirtiniz	-	-	-	-	-	-	-	-	1	5.55	1	1.33
Genel Toplam	6	100.00	3	100.00	2	100.00	46	100.00	18	100.00	75	100.00

Tablo 32'de verilere bakıldığında sevdiği için Halk Oyunları faaliyetlerine katılan eğiticilerin oranı % 42.67'dir. Millî Kültürümüzün yaşamasına katkıda bulunabilmek için Halk Oyunlarına katılan deneklerin oranı ise % 28.00 olarak görülmektedir.Yurt dışına çıkmak ve maddi menfaat sağlamak için Halk Oyunlarına katılan eğiticilere rastlanmamaktadır.

TABLO 33- Eğiticilerin Ne Tür Bir Eğitim Sonucu Eğitici Olduklarının Cinsiyete Göre Dağılımı.

	BAYAN		BAY		TOPLAM	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Spor Akademisi Halk Oyunları Uzm. ve Yrd. Uzm. öğrencisi veya mezun	4	13.33	2	4.44	6	8.00
Beden Eğt. ve Spor Bölümünde ders olarak okuyan öğrenci veya mezun	2	6.67	1	2.22	3	4.00
Kültür Bakanlığının açtığı kurslardan sertifika alan	2	6.67	-	-	2	2.67
Kurum ve kuruluşlarda Halk oyunlarını öğrenip eğitcilik yapan	17	56.66	29	64.45	46	61.33
Herhangi bir eğitim görmeden eğitcilik yapan	5	16.67	13	28.89	18	24.00
Genel Toplam	30	100.00	45	100.00	75	100.00

Tablo 33'de ankete cevap veren eğiticilerin % 61.33-ünün kurum ve kuruluşlarda Halk Oyunlarını öğrenip eğitcilik yapanlar, % 24.00 oranında herhangi bir eğitim görmeden eğitcilik yapanlar oluşturmaktadır. Spor Akademisi Halk Oyunları Uzm. ve Yard. Uzmanlık öğrencisi veya mezun eğiticilerin oranı % 8.00, Beden Eğt. ve Spor Bölümünde okuyan öğrenci veya mezun eğiticilerin oranı ise % 4.00'dür.

TABLO 34-Eğiticilerin Meslek Gruplarına Göre Dağılımı.

	Spor Akademisi Halk Oyunları uzmanlık ve Yrd.Uzmanlık öğrencisi veya mezun		Beden Eğitimi ve Spor Bölümünde ders olarak okuyan öğrenci veya mezun		Kültür Bakanlığının açtığı kurslardan sertifika alan		Kurum ve Kuruluşlarda halk oyunları öğrenip eğitcilik yapan		Herhangi bir eğitim görmeden eğitcilik yapan		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Öğrenci	2	33.33	1	33.33	2	100.00	20	43.48	7	38.89	32	42.67
Memur	3	50.00	-	-	-	-	7	15.22	3	16.67	13	17.33
İşçi	1	16.67	-	-	-	-	-	-	1	5.55	2	2.67
Çiftçi	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Serbest Meslek	-	-	1	33.33	-	-	16	34.78	5	27.78	22	29.33
Diğer Belirtiniz	-	-	1	33.33	-	-	3	6.52	2	11.11	6	8.00
Genel Toplam	6	100.00	3	100.00	2	100.00	46	100.00	18	100.00	75	100.00

Tablo 34'de eğitcilik yapan deneklerin % 42.67 oranının öğrenci, % 29.33 oranının serbest meslek, % 17.33 oranının ise memur olduğu görülmektedir. İşçi olup da eğitcilik yapanların oranı da % 2.67 olarak en düşük grubu oluşturmaktadırlar.

Buraya kadar sıralanan tablolar daha önce düzenlenen "Türk Halk Oyunları eğitim sistemimiz içinde yer edemediğinden, Türk Halk Oyunları eğiticileri ve öğrencileri yetişmemekte, bundan dolayı yeterli olmamaktadır" şeklindeki hipotezimizi kapsamaktadır.

TARTIŞMA ve SONUÇ

Araştırmanın bu bölümünde, Türk Halk Oyunları eğitici ve öğrencilerinin Türk Halk Oyunları hakkındaki görüş ve beklentilerini algılama biçimlerine göre incelemek amacıyla 510 denek üzerinde yapılan çalışmalardan elde edilen bulguların tartışılması ve bir sonuca varılması öngörülmüştür.

Türk Halk Oyunları ile aktif olarak ilgilenen öğrenci grubunun içinde buldukları konu hakkındaki algılamaların tesbiti için sorulan soruya % 32.42 gibi bir oranının herhangi bir fikrim yok diye cevap vermeleri düşündürücüdür. % 21.38'lik bir oranın da Türk, örf, adet ve yöre özelliklerinin müzik eşliğinde belli bir mizansen içinde oyun olarak sunulması şeklinde algıladığı, diğer seçeneklerin de milli kültürün yaşatılması, Türk folklorunun bir parçası, gelenek ve göreneklerin yaşatılması olarak sıralandığı gözlenmektedir(Tablo 1).

Bu bulguların, Halk Oyunları, müzik, edebiyat, kıyafet ve benzeri folklor ürünlerini bir arada yaşatan ve ayrıca insan ruhunu canlı bir ifade ile yansıtan en önemli ve zengin milli kültür değerlerimizden birisidir(21) tanımıyla doğrulandığı görülmektedir. Aynı soru eğitici deneklere sorulduğunda, elde edilen veriler doğrultusunda çoğunluğun % 36.00 oranı Türk, örf, adet ve yöre özelliklerinin müzik eşliğinde belli bir mizansen içinde oyun olarak sunulması şeklinde algıladıkları, % 28.00 gibi yüksek bir oranı da herhangi bir fikrinin olmadığını belirtmektedir(Tablo 2).

Halk Oyunlarının eğitimciliğini yapan deneklerin öğrettikleri konunun ne olduğunu bilmeden öğretebilmeleri şa-

şırtıcı olduğu kadar, eğitimsiz oluşlarından kaynaklanmaktadır diyebiliriz. Çünkü Spor Akademisi Beden Eğitimi ve Spor Bölümlerinde Halk Oyunlarının eğitimi gören eğitimcilerde konu ile ilgili herhangi bir fikrim yok diyenlerin oranı düşüktür.

Yöre oyunlarını ancak o yörenin insanının daha iyi oynayabileceği düşüncesiyle deneklerimizin kendi yöre oyunlarını bilip bilmedikleri araştırıldığında, elde edilen veriler % 69.43 oranın bildiği, % 30.57 oranın ise bilmediğini ortaya çıkarmıştır (Tablo 3). Deneklerin çoğunluğunun kendi yöre oyunlarını bilmesinin nedenine, o bölgede faaliyet gösteren kurum ve kuruluşların bulunduğu yöre oyunlarına daha çok ağırlık vermesindedir denilebilir. Ayrıca geçen yıllara kadar ilgili bakanlığın düzenlediği yarışmalarda, yöre oyunları ile iştirakin mecbur tutulması, festival, şenlik ve gösteri gibi faaliyetlerde tanıtım amacıyla o yöre oyunlarının tercih edilmesi de yöre oyunlarını bilenlerin oranını yükseltmiştir denilebilir.

Eğitici deneklerin de kendi yöre oyunlarını % 81.33 oranında bilmeleri yukarıdaki nedene dayandırılabilir (Tablo 4). Eğitimcilerin kendi yöre oyunlarını bilmeleri o yöre oyunlarının yaşamasına ve eğitimcilik yaptıkları başka yörelerdeki yerlere oyunlarının taşınmasına neden olacaktır. Böylece Zeybek oyunları bölgesinde Bar oyunları oynanacağı gibi, Halay oyunları bölgesinde de Kaşıklı oyunlar oynanabilecektir. Oyunlarımız bir olayın estetik bir biçimde hareket ve figürlerle müzik eşliğinde anlatım biçimidir. Oyuncuların oyuna tavır, üslup, estetik ve mimik gibi anlatım özelliğini verebilmeleri için, oyunun hareket ve figürlerinin ne anlama geldiğini bilmeleri gerekmektedir. Zira oyun anlatımdan uzak,

sade, amaçsız hareketlerden ibaret olacaktır.

Araştırmamız, öğrenci deneklerin % 29.88 oranı oyunlarındaki hareket ve figürlerin ne anlama geldiğini bildiğini, % 53.33 oranının ise yeterince bilmediğini ortaya koymuştur (Tablo 5). Ayrıca bu konuda uygulanan ankete eğitimcilerin verdiği cevaplarda bilenlerin oranı % 44.00, yeterince bilmeyenlerin oranı ise % 49.33'dür (Tablo 6). Oynadığı oyunda anlatmak istediği olayı bilmeyen eğiticinin, öğrencisine öğretmesi de mümkün değildir. Öğrencilerin tablo verilerinde yeterince bilmeyenlerin oranlarının yüksek çıkmasının nedenini eğitimcilerinin bilmemesine bağlayabiliriz.

Çocuklar ilk duyum ve algılarını aile çevresinde kazandığı gibi ilk alışkanlıklarını ve ruhsal hayatının bütün temellerini de burada kazanır(36). Bu düşünceden hareketle öğrencilerin Türk Halk Oyunları faaliyetlerine katılmalarında etkili olan nedenin ebeveyn veya kardeşlerin olabileceği düşünülmüş, doğruluk derecesinin isbatı için de deneklere soru sorulmuştur. Sonuçta ebeveynlerin etkisine çok düşük oranlarda, kardeşlerin etkisine ise %28.73 oranında cevap alınmıştır. Aile çevresinden hiç birinin etkili olmadığını oranı ise % 61.38 olarak belirlenmiştir (Tablo 7). Türk kültürünün bir parçası olan Türk Halk Oyunlarının aile ocağında öğrenilmesi gerektiği düşünülebilir. Fakat veri sonuçlarından anne babalardaki oranların düşüklüğü ve kardeşlerin oranının daha yüksek oluşu ana-babalardan çok kardeşlerin birbirini etkileyip yönlendirdiğini ortaya koymaktadır.

Buraya kadar incelenen tablolardan elde edilen veriler daha önce düzenlenen "Türk Halk Oyunlarının Türk milli kültürümüzün bir parçası olmasına rağmen, halkımız tarafın-

dan yeterince anlaşılammaktadır" şeklindeki hipotezimizi doğrular niteliktedir.

Türkiye'deki Türk Halk Oyunları faaliyetlerinin yeterli olmadığı, yaygınlaştırılabilmesi için de neler yapılması gerektiği hakkında bu işle aktif olarak ilgilenen öğrenci deneklerin görüşlerine başvurulmuş, elde edilen veriler % 20.92 oranında ilkokul düzeyinden başlanarak teşvik edici eğitim-öğretimin yapılmasının faydalı olabileceğini ortaya koymuştur(Tablo 8). Açık uçlu olarak düzenlenen bu sorudan elde edilen seçeneklerin oranlarının sıralanışından, bu konuda eğitim veren kurumların yaygınlaştırılması veya faaliyet gösterenlerin organizesinin devlet desteğiyle yapılması gerektiği anlaşılmaktadır.

Eğitici deneklerin Türkiye'deki Türk Halk Oyunları faaliyetlerinin nasıl yaygınlaştırılabileceği hakkındaki görüşlerini içeren tablo incelendiğinde, eğitimin ilkokuldan başlanması gerektiği % 26.67'lik oranla ilk sırada yer almış, % 18.67 oranla da konu ile ilgili eğitim veren kurumların çoğaltılması ve bunlara devlet desteğinin sağlanması ile ilgili seçenekler benzer oran olarak ikinci sırada yer almıştır (Tablo 9).

Türkiye'de veya çeşitli bölgelerde Türk Halk Oyunlarıyla ilgili yayınların ve faaliyetlerin bulunduğu, bunları takip eden deneklerin ise oranının % 4.83 olarak çok düşük olduğu gözlenmektedir. Bazen takip etme imkanına sahip deneklerin oranı % 48.05 olup, geriye kalan oranları da çok az takip edebilen veya takip etmeyen deneklerin oluşturduğu görülmektedir (Tablo 10). Takip edebilen örneklem grubunun oranının düşük olmasına konu ile ilgili yayınların az ve yetersiz oluşu, ulaşım zorluğu ve haberleşmenin iyi olmaması neden

olarak gösterilebilir.

Türk Halk Oyunlarının yaygınlaştırılabilmesi için, kitle iletişim araçlarının (TV, Radyo, Basın) faaliyetlerini nasıl düzenlemeleri gerektiği öğrenci deneklere sorulduğunda % 35.86 oranın Halk Oyunlarıyla ilgili eğitici yayınların arttırılması düşüncesinde, % 28.51 oranı ise öncelikle ilgi çekici, tanıtıcı yayınlar yapılmalıdır demektedirler. Şu an yapılanların yeterli olduğunu belirten deneklerin oranının % 1.61 çıkması, kitle iletişim araçlarında sadece yarışmaların olduğu zamanlarda gündeme gelen Halk Oyunlarının diğer zamanlarda ise yeterince gündeme gelmediğini vurgular niteliktedir (Tablo 11).

Türk Halk Oyunlarıyla ilgili düzenlenen bilimsel toplantılara öğrenci deneklerin katılım oranlarının yer aldığı tablo incelendiğinde, bilimsel toplantıların hepsine katılanların oranı % 3.22, katılmayanların oranı ise % 34.48'dir. Ayrıca haberi olmadığı için katılmayanların oranı da %39.54 olarak belirtilmiştir (Tablo 12). Bu tür toplantıların az düzenlenmesi, sadece Ankara-İstanbul gibi şehirlerde yapılması ve katılmak isteyenlere toplantı zamanı ve yerinin haber verilme çabasının gösterilmemesi sonucu oranlar bu şekilde çıkmıştır denilebilir. Eğitici deneklere de aynı sonuçları veren oranlar çıkmış, bilimsel toplantılara katılanların oranı % 6.67, katılmayanların oranı % 16.00 ve haberi olmadığı için katılmayanların oranı ise % 45.33 olarak belirtilmiştir (Tablo 13). Halk Oyunları ile ilgili gelişmelerden denekler ancak düzenlenen bilimsel toplantılar gibi, faaliyetlere katılarak haberdar olabilirler. Gelişmelerden haberi olmayan eğiticinin verimli çalışmaması tabii bir sonuçtur.

Buraya kadar incelenen tablolardan da anlaşıldığı

gibi, başlangıçta düzenlemiş olduğumuz "Geniş katılımlı bir teşkilatlanma ve organizasyon modelimiz olmadığı için ülkemizde Türk Halk Oyunlarının gelişimi konusunda halkımızın görüş istek ve beklentileri son derece sınırlı kalmaktadır" şeklindeki hipotezimizin doğrulandığı ortaya çıkmıştır.

Deneklerin Türk Halk Oyunlarına ilk kez başladıkları yerin önemi yönlendiricilik açısından çok önemlidir. Tablo 14'deki veriler incelendiğinde oranların yaklaşık % 30.00'u ilkokul ve lisede başladıklarını, ortaokul ve derneklerde başlama oranının ise % 12.18 ile benzer olduğu görülmektedir. Aile ocağında Halk Oyunlarına başlayanların oranı ise çok düşüktür. Örgün eğitim veren kurumlarda Halk Oyunlarına başlayanların oranının yüksek oluşu, bu tür sosyal faaliyetlere ağırlık vermeyen yaygın eğitim veren kurumlara uyarıcı nitelikte örnek bir sonuçtur.

Türk Halk Oyunlarıyla ilgili düzenlenen bilimsel toplantıların yeterli bulunup bulunmadığının tesbiti için örneklem grubunun düşünceleri alındığında % 94.02 oranının toplantıları yeterli bulmadığı, % 5,98 oranının ise yeterli bulduğu sonucu veri değerlerinden anlaşılmaktadır(Tablo 15). Toplantıların düzenlenmesinde amaç, Türk kültürünü bilim dünyasına tanıtmak, konuyla ilgili problemleri ortaya koymak ve bilgi alışverişinde bulunmaktır.

Bu tür bilimsel toplantılar Türkiye'de Üniversiteler ve ilgili bakanlıklar aracılığı ile yapılmalıdır. 1973 yılından beri Milli Föklor Araştırma Dairesi tarafından milletlerarası seviyede her beş yılda bir Türk foklorunun değişik sahalarında ise bir defa olmak üzere her yıl bilimsel toplantılar düzenlenmektedir(51).Bu tür toplantıların yetersizliği araştırmamız çerçevesinde elde edilen verilere göre

ortaya çıkmaktadır. Yakın tarihe kadar Türkiye'de Türk Halk Oyunları eğiticilerini yetiştiren kurumların olmaması geç kalınmış bir konudur. Bu doğrultuda, yeni açılan eğitici yetiştiren kurumların beklentilere göre olup olmadığının tesbiti için anket uygulanmıştır. Elde edilen bulguların % 60.00 oranı eğiticilerin Halk Oyunları ile ilgili Yüksek Okullarda yetiştirilmesini istemektedirler. Derneklerde ve Halk eğitim Merkezlerinde yetiştirilmelerini isteyen deneklerin oranı yaklaşık % 13.00 olarak görülmektedir (Tablo 16).

Türkiye'de eğitim kurumlarından yetişen eğiticilerin sayılarının az olması ve bu konuda ihtiyacın karşılanamaması diğer kurum ve kuruluşlardan yetişen eğiticilerin veya hiç eğitim görmeden eğiticilik yapanların bu açığı kapatmasına neden olmuştur. Ayrıca eğitim kurumlarından mezun eğiticilerin eğitimlerini bilimsel olarak yapmaları yüksekokuldan mezun eğiticilerin yüksek oranda istenmesine sebep olmuştur diyebiliriz. Herhangi bir eğitim sonucu eğiticilik yapan veya eğitim görmeden eğiticilik yapan eğiticilere aynı soru sorulduğunda Türk Halk Oyunları eğiticilerinin ilgili yüksek okullarda yetiştirilmesini % 60.00 oranında istemektedirler. Ancak Kültür Bakanlığının açtığı kurslardan yetişen eğiticilerin % 50.00 oranı eğiticilerin Halk eğitim Merkezlerinde ve Derneklerde yetiştirilmesini istemektedir. Kendilerinin yetişerek eğitici oldukları kurslardan yetişecek eğiticilere de hiç taraftar olmamaları dikkat çekicidir (Tablo 17). Araştırmamızdaki oranlara göre eğitici yetiştiren yüksekokulların ihtiyacı karşılayacak şekilde açılması gerektiğini söyleyebiliriz.

Buraya kadar incelenen tablolardan ortaya çıkan sonuçlar daha önce oluşturulan "Türk Halk Oyunları Kurum ve

kuruluşlarımız tarafından yeterli desteği görememektedir" şeklindeki hipotezimizi doğrular niteliktedir.

Boş zaman eğitimi daha çok kişi veya grupları bazı özel alanlarda beceri sahibi kılmaktadır(7).

Deneklerin boş zaman uğraşlarının ve bu uğraşların halk oyunları ile asgari müstereğinin olup olmadığının veya Halk Oyunlarına zemin hazırlayıp hazırlamadığının tesbiti için sorulan soruya % 26.90 oranı müzik dinlediğini, % 19.77 oranı gezdiğini, % 16.09 oranı spor yaptığını, % 14.94 oranı ise dostluk toplantılarına katıldığını belirtmişlerdir (Tablo 18). Oranları verilen bu boş zaman uğraşları Türk Halk Oyunlarının temelinde olan unsurlardır. Çünkü Halk Oyunlarımız bütün yörelerimizde müzik, hareket, ekip içinde dayanışma ve icra için çeşitli yerlere gidilmesi gibi unsurların bir arada bulunmasıyla uygulanır.

Değişik yaş gruplarında olan öğrenci deneklerin, Türk Halk Oyunlarının zamanla özünden uzaklaştırılıp uzaklaştırılmadığı görüşünde olup olmadıklarını araştırdığımızda % 65.98'lik bir örneklem grubu özünden uzaklaştırıldığı, % 34.02'lik bir grub ise uzaklaştırılmadığı görüşündedirler (Tablo 19). Sorumuzda Türk Halk Oyunlarının özünün bozulması derken, köy odalarında, meydanlarda ve aile meclislerinde oynanış şekliyle, sahneye uyarlanış şekli arasındaki fark kastedilmiştir. Yıllarca Türk Halk Oyunlarından uzak kalmış olan toplumumuzun geçmişteki hayat tarzının günümüze yansıtılmasının ne derece sağlıklı olduğu tartışma konusudur. Teknolojik gelişmeyle birlikte fertlerin düşünce yapılarındaki tutum da değişmekte ve Halk Oyunlarına da olumlu olumsuz yönleriyle yansımaktadır. Bu da tablodan elde edilen verilerin yukarıdaki oranlarda çıkmasına neden olmuştur diyebiliriz.

Halk Oyunları müzik eşliğinde anlatıma yönelik yapılan hareket ve figürlerden oluşmaktadır. Dolayısıyla müziğin ritmine göre hareket edebilmek için o yörenin müziğini de iyi bilmek gerekir. Halk Oyunlarında daha verimli olmak için müzik bilgisi eğitimine ne zaman başlanılmasına ilişkin düzenlenen soruya öğrenci deneklerin % 64.83 oranı Halk Oyunları öğrenimi ile beraber başlanılmalıdır demektedirler (Tablo 20). Aynı soru eğitimcilerde sorulmuş, eğitimcilerin de % 68.00 oranı öğrenimle beraber müzik bilgisi eğitimine başlanması gerektiğini belirtmişlerdir (Tablo 21). "Müzik bilgisi öğrenimine gerek yoktur" diyen deneklerin oranının eğitimci ve öğrenci deneklerde çok düşük olmasının nedeni bu konunun eksikliğinden kaynaklanmaktadır şeklinde yorumlanabilir. Çünkü Halk Oyunlarında müzik oyunla bütünleşen bir unsurdur. Ama maalesef bu unsur şimdiye kadar hiç dikkate alınmamış ve bu konu enstrumancıların keyfiyetine bırakılmıştır(9).

Halk Oyunları çalışmalarına başlamadan önce ısınma hareketlerinin yapılıp yapılmamasıyla ilgili hazırlanan tabloda öğrencilerin öğrenim durumlarının her seviyesinde uygunluğu % 93.56 gibi bir oranla kabul edilmiştir (Tablo 22). Oranın yüksek çıkması Halk Oyunlarındaki fiziki aktivitenin ağır oluşu ve ısınmanın faydalı olduğu düşüncesinin hakim olmasındandır denilebilir. Şöyle ki; ısınma ile oyuncunun zihni, kalbi, akciğer ve adaleleri yapacağı aktivite için hazır hale gelir. Psikolojik olarak daha iyi konsantre olur ve başarısı artar.

Isınmanın bu gibi faydaları gözönünde bulundurularak deneklere ısınmanın nasıl yapıldığı hakkında teknik bilginin verilmesi gerekmektedir. Isınmanın gerekliliğine ilişkin eği-

ticilerin görüşleri de alınmış, % 100.00'e varabilecek bir oran da ısınma hareketlerinin yapılması görüşünde birleşilmiştir(Tablo 23) Hareketlerin oluşması, esnekliğin sağlanması, iyi ısınmış bir adalenin yönlendirilmesiyle olur. Eğitimcilerin de bu düşünceden hareketle ısınmanın çalışmalarda mutlaka uygulanması gerektiğini benimsediklerini söyleyebiliriz. Performansı yüksek bir eğitimcinin ısınma hareketlerini bilinçli olarak çalışmadan önce öğrencilerine yaptırması başarıyı daha da arttıracaktır.

Tabii ortamlarında eğlenmenin, bazı sosyal ilişkilerin duygu anlatımının bir aracı olarak işlevini gören Halk oyunları, yapay bir ortam olan sahneye getirildiğinde artık hem oynayan hem izleyenler için araç olmaktan çıkmış amaç olmuştur.Bu durum ortamı ve işlevi değişen Halk Oyunlarımızda kaçınılmaz bazı değişikliklere yol açmaktadır. Yani, sahnede mutlak otantiklikten söz etmek çok zordur(11). Eğitimcilerin de bu düşüncüyü paylaşıp paylaşmadığını tesbit edebilmek için soru sorulmuş % 57.33 oranı sahnelemeyle birlikte yöresinde oynanış biçiminin (otantik) bozulduğunu, % 42.67 oranının ise bozulmadığını belirtmişlerdir(Tablo 24). Yüksek bir oranın yukarıdaki düşünce şekliyle uyum içinde olduğu görülmektedir.

Öğrenci deneklerin de yukarıdaki düşünceyle uyumunun tesbiti için sorulan soruda % 43.45'i sahnelemenin oyunlarımızı bozduğunu, % 56.55 oranı ise bozmadığını belirtmiştir (Tablo 25)Öğrenci deneklerin eğitimciler gibi yukarıdaki kaynak düşünceyle uyum içinde olmadıkları gözlenmiştir.Düzenlenen Halk Oyunları yarışmalarının Halk Oyunlarına olumlu katkısının olup olmadığı hakkındaki öğrenci deneklerin düşünceleri değerlendirildiğinde % 90.11 gibi yüksek oranı olumlu

katkısı olduğuna inanmaktadır (Tablo 26). Yarışma, rekabeti beraberinde getirir, ekiplerde başarı elde edebilmek için daha çok çalışma arzusunu arttırır. Ayrıca günümüzde yarışmaların uluslararası bir düzeyde olması gibi etkenler "yarışmaların Halk Oyunlarına olumlu katkısı vardır" düşüncesinde olan deneklerin oranının bu kadar yüksek çıkmasına neden olmuştur denilebilir.

Eğiticilere de yarışmaların Halk Oyunlarına olumlu katkısının olup olmadığı sorulmuş, % 77.33 oranı olumlu katkısının olduğunu, % 22.67 oranı ise olmadığını belirtmiştir (Tablo 27). Yarışmaların katkısına inanan eğiticilerin oranının yüksek çıkmasının nedeni, yarışmaların Halk Oyunlarının yaygınlaşmasında önemli rol oynadığı düşüncesinin hakim olmasıdır. Olumsuz katkısı olduğuna inanan deneklerin bu şekilde düşünmelerine, yarışmalarda oyunların zamanla sınırlandırılması, sınırlı bir alana sıkıştırılması ve adım yapılarının sahneye göre ayarlanırken özünün bozulmasına neden olmaktadır gibi sebepleri gösterebiliriz.

Halk Oyunlarında, oyun-müzik ve çalgı birbirinden ayrılmaz bir bütündür(37). Bu bütünlüğün olabilmesi için icradan önceki çalışmalarda müzik-oyun uyumunun sağlanması gereklidir. Bu uyumun sağlanabilmesi için deneklerimizin çalışmalarında müzikle birlikte ne oranda çalışıp çalışmadığının tesbiti araştırıldığında sürekli müzikle çalışan deneklerin oranı % 16.55'dir. Olumsuzu yakın oranlar ise, yani genellikle diyenler % 28.96, arasında diyenler ise % 46.67, hiç müziğin eşlik etmediğini belirtenler ise % 7.82'dir. (Tablo 28). Çalışmalarda başarı müzisyenle, ekibin beraberliği sonucu ortaya çıkar, yani müzisyen ekibin bir parçasıdır. Müzisyenlerin ücretlerinin yüksek olması ve müzisyenin yeter-

sizliği, olumsuz oranların yüksek çıkmasına neden olmuş, ayrıca okullarımızda müzik öğretmenlerinin halk çalgılarını çalamamaları da oranları etkilemiştir denilebilir.

Buraya kadar incelenen tablolar daha önce düzenlenen "teknolojik gelişimle birlikte Türk Halk Oyunlarının otantik yapısında ve fertlerin Türk Halk Oyunları hakkındaki düşüncelerinde de değişmeler söz konusu olmaktadır" şeklindeki hipotezimizi doğrulamaktadır.

Türk Halk oyunlarına katılımın yıllara göre tesbitini yapabilmek için son 20 yıllık süreç için hazırlanan soruda, 1979 yıllarına kadar katılımın ve bu aktiviteyi devam ettirenlerin oranının çok az olduğu görülmektedir. 1980 yılından sonra oranların yükselerek 1989 yılında %20.00'leri bulduğu gözlenmektedir (Tablo 29). Tablo incelendiğinde Türk Halk Oyunlarına katılımın yıllar itibarıyla devamlı bir uğraş olarak görülmediği, katılımın geçici aktiviteler olarak seyrettiği görülmektedir. Gelişmiş olan ülkeler bu tür konulara önem vermekte, bu aktivitelere katılanların uygun şekilde değerlendirilmesinin sağlanması için programlar geliştirmekte, hizmetler sunmakta ve devamı için imkanlar sağlanmaktadır. Halk Oyunlarının önemi göz önüne alınarak yetişen elemanların değerlendirilmesinin en iyi şekilde yapılıp, Halk Oyunlarına devamları sağlanmalıdır. Halk Oyunlarını alt eğitim kurumundan öğrenip gelen öğrenciye yeni başladığı üst eğitim kurumlarında çalışma yapılabilmesi için zemin hazırlanmalıdır.

Çeşitli kuruluşlarca düzenlenen Türk Halk Oyunları ile ilgili bilimsel toplantılara eğitimcilerin hangi statü ile katıldıklarının tesbiti için hazırlanan soruda % 5.33 oranı tebliğ sunmak için, % 45.33'ü izleyici olarak, % 42.67

oranı ise katılmadığını belirtmişlerdir (Tablo 30). Düzenlenen bilimsel toplantıların sıklığı ve bilimsel düzeyi konuya verilen önemi ortaya koyar. Toplantılara katılmayan eğitimcilerin oranının yüksek oluşuna, bu tür toplantıların az ve sadece belli bir kaç şehirde düzenlenmesi, ayrıca eğitimcilerin içinde bildiri sunabilecek eğitimcinin az olması neden olmuştur diyebiliriz. Eğitimciler Türk Halk Oyunları ile ilgili gelişmelerden, düzenlenen toplantılara iştirakleri neticesinde haberdar olabilirler. Eğitimcilerin bu tür toplantılara katılabilmelerini sağlamak amacıyla bu organizasyonların amaca yönelik yapılması gerekmektedir.

Türk Halk Oyunları faaliyetlerine katılımın arttırılması için katılan deneklerin katılmalarında en çok etkili olan nedenin bilinmesi şarttır. Bu düşünceden hareketle düzenlenen anket sorusuna örneklem grubunun yaşı ne olursa olsun verdikleri cevabın % 54.94 oranı sevdiği için bu faaliyete katıldığını belirtmektedir (Tablo 31). Yine bu tabloda milli kültürün yaşatılması için faaliyette bulunanların oranının yaş ilerledikçe yükselmesi, milli duyguların zamanla fertlerde olgunlaşarak ön plana çıktığını ortaya koymaktadır diyebiliriz. Eğitimci deneklerin de Halk Oyunlarına katılımlarındaki neden araştırıldığında, hangi seviyede olursa olsun sevdiği için katılanların oranı % 42.67 olarak görülmektedir. Milli kültürün yaşatılması için bu faaliyetlere iştirak edenlerin oranı ise % 28.00'dir (Tablo 32).

Öğrenci ve eğitimci deneklerin bu faaliyetlere katılımdaki asıl ortak nedeni herhangi bir çıkar değil, amatör bir ruhtur. Bu, küçümsenemeyecek gönüllüler ordusunun zaman geçirilmeden devlet mekanizmaları tarafından değerlendirilmesi gerekmektedir. Türk Halk Oyunlarının önemini göz önünde

bulundurarak eğitim sistemimiz içinde yer almasını istiyorsak, eğitici ordusunun da konu ile ilgili eğitimden geçmesini kabul etmemiz gerekmektedir. Eğitimin; bilimsel temellere dayalı, genel kültür, alan bilgisi ve öğretmenlik formasyonuna ilişkin yeterliliği veren eğitim kurumlarında yapılması şarttır.

Türk Halk Oyunları eğitimcilerinin konu ile ilgili ne tür bir eğitim gördüklerini araştırdığımızda, % 8.00 oranın Spor Akademisi uzmanlık veya yardımcı uzmanlık öğrencisi ile mezununun, % 4.00 oranını ise Beden eğitimi ve Spor bölümünde Halk Oyunlarını ders olarak gören öğrenci veya mezunlarının oluşturduğunu görmekteyiz. Ne yazık ki hiç bir eğitim görmeden eğiticilik yapanların oranı ise % 61.33'dür (Tablo 33). Çıkan yüzdelerden de anlaşılacağı üzere Türk Halk Oyunlarının eğitimini örgün ve yaygın eğitim veren kurumlarda tamamen pedagojik formasyondan uzak eğitimciler yürütmektedir denebilir. Ayrıca halen öğrenci olup da eğiticilik yapanların oranlarının % 42.67 gibi yüksek olması araştırmanın yapıldığı ilde bu faaliyetleri genelde öğrencilerin yürüttüğünü ortaya koymaktadır (Tablo 34). Öğrencinin öğrenciyi eğitmesi eğitim anlayışına ters düşen bir konudur. Eğitimin sağlıklı ve geleceğe yönelik olmasını istiyorsak, gerekli bütün değerleri en üst düzeyde kazanmış eğitici yetiştiren kurumların kurulmasını sağlamalıyız.

Buraya kadar sıralanan tablolar, daha önce düzenlenen "Türk Halk Oyunları eğitim sistemimiz içinde yer edinemediğinden, Türk Halk Oyunları eğitimcileri ve öğrencileri yetiştirmemekte, bundan dolayı yeterli olmamaktadır" şeklindeki hipotezimizi doğrular niteliktedir.

Sonuçta; Türk Halk Oyunları işlevleri bakımından uluslararası bir sosyalite olması nedeniyle dünyada ve Türkiye'de üzerinde durulması gereken ve araştırma konusu olabilecek, çok önemli bir branş haline gelmiştir. Bu düşünceden hareketle, Türk Halk Oyunlarının geliştirilip yaygınlaştırılabilmesi için araştırmamız çerçevesinde konunun içinde olan eğitici ve öğrencilerin, Türk Halk Oyunlarını nasıl algıladıkları, görüş, istek ve beklentilerinin ne olduğunun tesbiti yapılmıştır. Bu tesbitler doğrultusunda devlet desteğininin sağlanarak geç kalan çalışmaların bir an önce yapılması gerektiği vurgulanmıştır.

Elde edilen verilerden Halk Oyunlarımızın eğitici, otantiklik (özüne bağlılık-yöresellik), yozlaşma, kültürel açıdan uğradığı kayıplar, oyunlarımızın müziğinde bozulmalar, sahne düzenlemesi, kostüm gibi problemleri olduğu tesbit edilmiştir. Deneklerimiz, oyunların notasyonu, sistematik olarak derlenip arşivlenmesi ve geliştirilmiş öğretim metodlarının eksikliği olduğu öne sürülmüştür. Ayrıca bulgular neticesinde, deneklerin büyük çoğunluğunun Türk Halk Oyunlarının gerçek anlamını bilmedikleri ortaya çıkmış, aileden başlayan ve eğitim kurumlarında devam eden Halk Oyunları ile ilgili eğitimin yetersizliği başlıca neden olarak gösterilmiştir.

Türk Halk Oyunları ile ilgili sağlıklı eğitimin yapılabilmesi için yeterli alan bilgisi ve pedagojik formasyona sahip, çalıştığı kurumun ve öğrencilerin beklentilerine cevap verebilecek yapıda, eğitici kadrosunun bulunması gerekmektedir. Eğitim sistemindeki başarı ancak eğiticinin kalitesine bağlıdır.

Araştırmamız bu vasıflara sahip yükseköğretim mezunu eğitici kadrosunun eksikliğini ortaya çıkarmıştır. Ayrıca bulgulardan elde edilen verilerde eğiticinin icrada yeterli olmadığı, konunun bir ekip faaliyeti olduğu belirtilmiştir. Bu ekip içinde araştırmacı, kostümcü, dekorcu, makyajcı, müzik direktörü, sahne düzenleyicisi, teknisyen gibi uzmanların bulunması gerekmektedir. Deneklerimizde Halk Oyunları eğitime ilköğretim düzeyinde teşvik edici eğitim ve öğretimin yapılmasıyla başlanmalıdır düşüncesi hakimdir.

Bunların dışında Türk Halk Oyunlarının gelişip yaygınlaşabilmesi için;

- Amaca hizmet edebilecek tesis, saha, araç ve gerecin sağlanması,

- Kitle iletişim araçlarında (TV, Radyo, Basın) Türk Halk Oyunlarına daha çok yer verilmesi,

- Konuyla ilgili yayın, bilimsel toplantı ve faaliyetlerin artırılması,

- Uluslararası yarışma disiplini olması nedeniyle yarışma kriterlerinin amaca yönelik olarak yeniden düzenlenmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

Ö Z E T

Bu araştırmanın hazırlanmasındaki amaç, İzmir ilindeki Türk Halk Oyunlarıyla uğraşan eğitici ve öğrencilerin Türk Halk Oyunlarından ne beklediklerini, ne algıladıklarını ve konu ile ilgili görüşlerinin ne olduğunu ortaya koymaktır. Araştırmada, Literatür bilgileri ve uzman kişilerin görüşleri doğrultusunda hazırlanan Halk Oyunlarının anlamı, uygulanış biçimi ve değerlendirilmesini içine alan 26 soruluk anket hazırlanıp kullanılmıştır. Anketin hazırlanmasındaki amaç önceden tesbit edilen hipotezlerin doğrulanıp doğrulanmadığının ortaya konulmasıdır. Anketler, İzmir ilindeki konuyla ilgili faaliyet gösteren 24 kurum ve kuruluştaki 435 öğrenci, 75 eğitici olmak üzere toplam 510 denek üzerinde uygulanmıştır. Uygulanan bu anketlerden elde edilen algılama biçimleri ve veriler çapraz tablolar haline getirilerek bulguların tesbitine gidilmiştir.

Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre;

Türk Halk Oyunlarının nasıl algılandığının tesbiti için sorulan soruya öğrencilerin % 32.42'si, eğitimcilerin % 28.00 oranı bu konuda herhangi bir fikirlerinin olmadığını belirtmişlerdir. Yani Halk Oyunlarını, sadece çeşitli hareketlerin peşpeşe sıralanması olarak gördükleri gözlenmektedir. Geriye kalan yüksek oranın ise Halk Oyunlarını, Türk örf, adet ve yöre özelliklerinin müzik eşliğinde belli bir mizansen içinde sunulması olarak algıladıkları görülmektedir.

Araştırmadaki veriler örneklem grubunun Halk Oyunlarına başlamasındaki etkili olan nedenin, aileden kaynaklan-

madığını, arkadaş çevresinin ve eğitim kurumlarının tutumlarından kaynaklandığını ortaya koymuştur. Türkiye'deki Halk Oyunları faaliyetlerine yayın organlarında ve kitle iletişim araçlarında yeterli önemin verilmediğine, hatta halkımız tarafından bu konunun öneminin yeterince idrak edilemediğine dikkat çekilmektedir. Uluslararası bir yarışma branşı haline gelen Halk Oyunlarının özünden koparılmadan, bilimsel bir hazırlık dönemi sonrası sahnelenmesi gerektiği bulgularda belirtilmektedir. Bunun için de uzman eğitici kadrosuna ihtiyaç olduğu, eğitici yetiştiren kurumların azlığı nedeniyle eğiticinin yeterli olmadığı ve bu boşluktan eğitici olmayanların faydalandığı düşünülmektedir.

Bulgularda, deneklerin Halk Oyunları faaliyetlerine amatör bir ruhla sevdikleri için katıldıkları, bu potansiyelelin iyi değerlendirilmesi için de bu konuda ilgili kuruluşlara devlet desteğinin sağlanması gerektiği görülmektedir.

Araştırmanın sonucunda, millî kültürümüzün bir parçası olan Türk Halk Oyunları kişiye, aileye ve topluma sağladığı faydalar gözönüne alınarak geliştirilip yaygınlaştırılmalıdır. Yaygınlaştırılabilmesi için de konuyla ilgili temel eğitimden gelen öğrencilerin eğitilebileceği akademik eğitim veren Yüksekokullar açılmalı, buralarda yetişen eğitimcilere eğitim kurumlarından başka bu konuda faaliyet gösteren kuruluşlarda da görev verilmelidir. Geleceğe yönelik devlet desteğiyle kaybolma tehlikesiyle karşı karşıya kalan oyunlarımızın derlenip, bilimsel olarak literatüre geçirilmesi gereklidir diyebiliriz. Ayrıca konuya zaten duyarlı olan halkımızın da olaya iştiraki sağlanarak Türk Halk Oyunlarının gelişip yaygınlaştırılabileceği sonucuna varılmıştır.

ZUSAMMENFASSUNG

EINE UNTERSUCHUNG ÜBER DIE TÜRKISCHEN VOLKSTANZEN WIE ERFASSEN DIE LEHRER UND DIE SCHÜLER DIE VOLKSTANZEN

(Eine Probe in der Stadt İzmir)

Was denken die Volkstanzenlehrer und ihre Schüler über die Türkischen Volkstanzen? Das ist der Grund dieser Studiearbeit.

Diese Untersuchung ist eine Umfrage, die sechsundzwanzig Fragen enthält und von den Fachleuten vorbereitet worden ist.

Zweck dieser Umfrage ist es, ob die bisherigen Hypothesen stimmen oder nicht.

Die Fragen sind den fünfhundertzehn subjekten gestellt worden, die bei den vier undzwanzig verschiedene Institutionen und Behörden arbeiten.

Die Antworten dieser Umfrage sind in der tabellarischen form gezählt und gezeichnet worden, dass man damit neue Ergebnisse und Entdeckungen feststellen kann.

Nach den Ergebnissen dieser untersuchung haben das 32.42 Prozent der schüler und das 28.00 Prozent dar Lehrer keine Meinung geassert. Namlich halten sie die Volkstanzen nur für die rytmischen.

Bewegungen, die man in reihenfolge zeigt. Das übrige Prozent erfassen sie als eine musikalische Veran staltung die auch die sittlichen, lokalischen und nationalen Dimen sionen hat.

Mit dieser Untersuchung hat man festgestellt, dass die Triebkraft zum Lernen der Volkstanzen ist nicht die familie sondern die freunde und die schule. Die Presse und die Massenmedien in der Turkei zeigen den Volkstanzen leider keine genügende interesse.

Die Volkstanzen, die heute ein fach der internationalen Wettkampfen sind, sollen ohne von ihren stammen zuzerreißen wissenschaftlich studieren dafür braucht man natürlich die fachleuten, die neuen Erziehern und die neuen schulen.

Die Beteiligten dieser umfrage haben erklart, dass sie amateuren sind und beschäftigen sich mit den Volkstanzen, weil sie diese tanzen lieben. Dieses potential soll von dem staat und von den interessierten Institutionen unterstützt werden.

Die Türkischen Volkstanzen sind ein teil unserer nationalen Kultur. Sie sind für den menschen selbst und die Gessellschaft sehr nutzlich und sollen entwickelt und verbreitet werden.

Dafür brauchen wir die Grundschulen für die lerner und die akademischen Hochschulen für die Erziehern.

Mit der Unterstutzung und Hilfe der staat kann man die alten Volkstanzen wieder entdecken und eine literarische sammlung von allen Volkstanzen bilden.

K A Y N A K L A R

- 1- Akar, R. (1989): Türk Folkloru Çalışmalarının Dış Ülkelere Açılmasındaki Sorunları, Kültür Bakanlığınca Düzenlenen II. Milli Kültür Şurası Bildirisi, Ankara
- 2- Akgün, N. (1986): Egzersiz Fizyolojisi, Ege Üniversitesi Yayınları, No:2, Ege Üniversitesi Basımevi, İzmir, s.330.
- 3- Albayrak, N. (1983): Folklorumuz ve Erzincan, Ermat Matbaacılık, Erzincan, s.19
- 4- And, M. (1959): Kırk Gün Kırk Gece, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul s.23
- 5- And, M. (1974): Oyun ve Büyü, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul, s.13
- 6- Arseven, V. (1970): Türk Halk Müziğinin Ezgisel Yapısı Üzerine, Birinci Uluslararası Türk Folklor Kongresi Bildirisi, Ankara
- 7- Aşık, E. (1979): Kız Teknik Yüksek Öğretmen Okulu öğrencilerinin boş zaman etkinlikleri, Ankara, s.3.
- 8- Ataman, S.Y, (1975): 100 Türk Halk Oyunu, Tifdruk Matbaacılık, İstanbul, s.3
- 9- Atılğan, H. (1987): Türk Halk Oyunlarının Sahnelenmesinde Karşılaşılan Problemler Sempozyumu Bildirileri, Ankara, s.27.
- 10-Avşar, E. (1984): Halk Oyunları Müziği, Giysileri ve Düğün Gelenekleri ile Manisa, Arkadaş Matbaası, İzmir, s.11

- 11-Avşar, E. (1987):Türk Halk Oyunlarının Sahnelenmesinde Karşılaşılan Problemler Sempozyumu Bildirileri, Ankara, s.36.
- 12-Aydın, C. (1975), Okullarda Halk Oyunları,Karınca Matbaası, İzmir, s.9
- 13-Aydın, C. (1983): Halk Oyunları Tarihi, Türk Halk Müziği ve Oyunları Dergisi, sayı 5, s.210.
- 14-Aydın, C. (1985): Türkiye'de Spor Olarak Halk Oyunlarının Örgütlenmesi, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İzmir, s.48
- 15-Balaman,A.R,(1983): Gelenek Töre ve Törenler, Duyal Matbaacılık, İzmir, s.5
- 16-Başaran İ.E,(1978): Eğitim Psikolojisi II, Ayyıldız Matbaası A.Ş, Ankara, s.170
- 17- Baykurt, Ş. (1976): Türkiye'de Folklor, Ankara, s.120
- 18- Baymur, F. (1976): Genel Psikoloji 3. Baskı, İnkılâp ve Aka Basımevi, İstanbul, s.121
- 19- Coşkun K. (1987): Türk Halk Oyunlarının Sahnelenmesinde Karşılaşılan Problemler Sempozyumu Bildirileri, Ankara, s.67, 73.
- 20- Cönger, M. (1960):Türk Milli Oyunlarından Örnekler,Halkın Sesi Matbaası, Lefkoşa, s.5
- 21- Değerli, F. (1990): Türk Halk Oyunlarının Öğretiminde Karşılaşılan Problemler Sempozyumu Bildirileri, İstanbul, s.3.
- 22- Demirbolat,A.(1988): Toplum ve Spor, Kadioğlu Matbaası, Ankara, s.125
- 23- Doruk, Y. (1986): Türk Halk Müziği ve Halk Oyunları Üzerine,Karacaali Seçici Kurul Üyesi Yetiştirme Kurs Notu, Bursa, s.2,3

- 24- Erciş, P. (1990): Sosyal Psikolojinin Halk Bilimi ile İlgisi ve Halk Biliminin Gençliğin Eğitimindeki Rolü ve Önemi Üzerine Bazı Düşünceler, Milli Folklor Dergisi, Sayı 5, Ankara, s.42.
- 25- Erkal, M.E. (1986): Sosyolojik Açından Spor, Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı Yayınları, Yayın No: 30, Milli Eğitim Basımevi, s.7
- 26- Eroğlu, T. (1990): Folklor ve Halk Terimleri Üzerine, Milli Folklor Dergisi, Sayı 5, s.33
- 27- Eroğlu, T. (1985): Halk Oyunlarının Halk Bilimi Açısından İncelenmesi, Fırat Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi, Elazığ, s.20
- 28- Ersoy, G.K. (1986): Spor ve Beslenme, Milli Eğitim Basımevi, Ankara, s.8
- 29- Fişek, K. (1980): Spor Yönetimi, Ankara Üniversitesi, S.B.F. Yayınları, No:445, Siyasal Bilimler Fakültesi Basın Yayın Yüksekokulu Yayınevi, Ankara, s.58
- 30- Gazimihal, M.R. (1975): Türk Vurmalı Çalgıları, Ankara, s.10
- 31- Gazimihal, M.R (1951): Anadolu Halk Oyunları, Türk Folklor Araştırmaları Dergisi, Cilt II, Sayı, 25, s.386
- 32- Gillet, B. (1975): Spor Tarihi, Gelişim Yayınları, İstanbul s.10.
- 33- Günay, U. (1986): Tarihi Türk Kıyafetleri, İstanbul, s.6
- 34- Günışık, E. (1975): Yayınlanmamış Ders Notu, İstanbul, s.10

- 35- Kağıtçıbaşı,Ç. (1979): İnsan ve İnsanlar, 3. Baskı, Cem Ofset Matbaacılık A.Ş, İstanbul, s.157
- 36- Kanad, F. (1977): Kısaltılmış Pedagoji,Milli Eğitim Basımevi, İstanbul, s.110
- 37- Karabulut, M. (1990): Türk Halk Oyunlarının Öğretiminde Karşılaşılan Problemler Sempozyumu Bildirileri, İstanbul, S.26.
- 38- Krech, D. ve Crutchfield R.S. (1980): Sosyal Psikoloji, Çeviren:Erol Güngör, Ötüken Neşriyat, İstanbul, s.177,179,204,209
- 39- Meydan Larousse (1981): Folklor Maddesi, Cilt IV, İstanbul, s.741, 744
- 40- Morgan, C.T (1981): Psikolojiye Giriş Ders Kitabı,Çevirenler: Hüsnü Arıcı ve arkadaşları, Hacettepe Üniversitesi Psikoloji Bölümü Yayınları, No:1, Meteksan Ltd.Şti. Ankara, s.157,369,375,411,424.
- 41- Munn, N. (1975): İnsan İntibakının Esasları, Çeviren:Nahit Tander, Milli Eğitim Basımevi, Cilt 2, İstanbul, s.157
- 42- Ozankaya, Ö. (1986): Davranış Bilimlerine Giriş III, Anadolu Üniversitesi Yayınları,No:18,Anadolu Üniversitesi Basımevi, Ankara,s.183, 279,284.
- 43- Pressey, S.L ve Robinson, F.P. (1975): Psikoloji ve Yeni Eğitim, Çeviren: Hasan Tan, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul s.266.
- 44- Propp, V. (1990): Folklorun Yapısı, Folklorla Doğru Çeviren: Necdet Hasgöl, Boğaziçi Üniversitesi Matbaası, İstanbul, s.1,3.

- 45- Reijdsdorp, G. (1977):Gymnologie, Çeviren:Şevki Koç,Uitgeverij Het Spectrum, Utrecht, s.30.
- 46- Sümer, F. (1972), Oğuzlar, Ankara, s.47.
- 47- Şenel, S. (1986): Sahne Düzenlemesi ve Sahne Kullanımı, Karacaali Seçici Kurul Üyesi Yetiştirme Kurs Notu, Bursa, s.1
- 48- Şenel, S. (1984) Halk Oyunlarında Sahne Düzenlemesi ve Sahne Kullanımı, Türk Halk Müziği ve Oyunları Dergisi, C.II, Sayı 9, Ankara, s.340,2
- 49- Şenol, A. (1989), Türk Halk Oyunları Hizmetlerinin Yeniden Düzenlenmesi, Kültür Bakanlığınca Düzenlenen II, Milli Kültür Şurası Bildirisi, Ankara.
- 50- Tan, N. (1985): Folklor (Halkbilimi) Hakkında Genel Bilgiler, Dilek Matbaası, İstanbul, s.7, 119
- 51- Toygar, K. (1987): Türk Halk Oyunlarının Sahnelenmesinde Karşılaşılan Problemler Sempozyumu Bildirileri, Ankara, s.7
- 52- Turhan, M. (1970): Cemiyet İçinde Fert,Devlet Kitapları, İstanbul, s.225
- 53- Uçan, S. (1977): Beden Eğitimi ve Öğretimi, Yaygın Yüksek Öğretimi yayını, Ankara, s.4
- 54- Yeni Türk Ansiklopedisi (1985): Cilt II, İstanbul,s.4226
- 55- Yörükoğlu, A. (1986): Gençlik Çağı, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, Ankara, s.61

**TÜRK HALK OYUNLARI KONUSUNDA YAPILAN
BİLİMSEL BİR ARAŞTIRMA İÇİN
BİLGİ TOPLAMA FORMU**

A Ç I K L A M A

Bu araştırmanın amacı İzmir ilindeki Türk Halk Oyunları eğitici ve öğrencilerinin Türk Halk Oyunları hakkındaki görüş, düşünce, beklenti ve eğilimlerini ortaya koymaktır.

Araştırmada elde edilen bulgular kesinlikle araştırmanın amacı ve bilimsel çalışmaların dışında kullanılmayacaktır.

Vereceğiniz cevaplar doğru, içtenlikli olduğu ölçüde değer kazanacaktır. Soruları dikkatle okuyarak, görüşünüze uygun olan cevapları vermenizi veya parantezlerden birini işaretlemenizi rica eder, yardımlarınız için şimdiden teşekkür ederim.

Aydın ÇELEBİ
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
Sağlık Bilimleri Enstitüsü
Spor Anabilim Dalı
Yüksek Lisans Öğrencisi

S O R U L A R

SORU 1- Cinsiyetiniz?

- 1.( ) Bayan   2.( ) Bay

SORU 2- Yaşınız aşağıdaki gruplardan hangisine girmektedir?

- 1.( ) 7-11 Yaş   2.( ) 12-14 Yaş   3.( ) 15-18 Yaş
4.( ) 19-24 Yaş   5.( ) 25 Yaş ve yukarısı

SORU 3- Öğrenim durumunuz?

- 1.( ) İlkokulda okuyorum   2.( ) İlkokulu bitirdim
3.( ) Ortaokulda okuyorum   4.( ) Ortaokulu bitirdim
5.( ) Lisede okuyorum   6.( ) Liseyi bitirdim
7.( ) Yükseköğretimde okuyorum
8.( ) Yükseköğrenimi bitirdim

SORU 4- Mesleğiniz?

- 1.( ) Öğrenci   2.( ) Memur   3.( ) İşçi
4.( ) Çiftçi   5.( ) Serbest Meslek
6.Diğer.Belirtiniz?

SORU 5- Türk Halk Oyunlarına kaç yılında başladınız?

(19.....)

SORU 6- Türk Halk oyunları çalışmalarına ilk kez nerede başladınız?

- 1.( ) Ailemde   2.( ) İlkokulda   3.( ) Ortaokulda
4.( ) Lisede   5.( ) Yüksekokulda   6.( ) Dernekde
7.( ) Halk Eğitim Merkezinde
8.Diğer. Belirtiniz?

SORU 7- Ailenizde sizden başka Türk Halk Oyunları çalışmış olan var mı?

- 1.( ) Babam
- 2.( ) Annem
- 3.( ) Kardeşim
- 4.( ) Hiçbiri
- 5.Diğer Belirtiniz?

SORU 8- Boş zamanlarınızda en çok severek yaptığınız uğraş hangisidir?

- 1.( ) Gezmek
- 2.( ) Okumak
- 3.( ) Müzik dinlemek
- 4.( ) Spor yapmak
- 5.( ) TV seyretmek
- 6.( ) Dostluk toplantıları
- 7.Diğer. Belirtiniz?

SORU 9- Türk Halk Oyunları faaliyetlerine katılmanızdaki en çok etkili olan neden nedir?

- 1.( ) Sevdiğim için
- 2.( ) Maddi menfaat sağlamak için
- 3.( ) Yurt dışına çıkabilmek için
- 4.( ) Milli kültürümüzün yaşamasına katkıda bulunabilmek için
- 5.( ) Sosyal çevremi genişletebilmek için
- 6.( ) Boş zamanlarımı değerlendirebilmek için
- 7.Diğer. Belirtiniz?

SORU 10-Türk Halk Oyunları denilince ne anlıyorsunuz? Kısaca belirtiniz?

SORU 11- Kendi yörenizin Türk Halk Oyunlarını biliyormusunuz?

1.( ) Evet   2.( ) Hayır

SORU 12- Oynadığınız Türk Halk Oyunlarında hareket ve figürlerin ne anlama geldiğini biliyormusunuz?

1.( ) Biliyorum   2.( ) Yeterince bilmiyorum

3.( ) Bilmiyorum   4.( ) Öğretilmedi

5.( ) Öğretilmesine gerek yok.

SORU 13- Türk Halk Oyunları çalışmalarına başlanmadan önce ısınma hareketlerinin yapılmasını uygun buluyormusunuz?

1.( ) Evet   2.( ) Hayır

SORU 14- Yapılan yarışmaların Halk Oyunlarına olumlu katkısı olduğuna inanıyormusunuz?

1.( ) Evet   2.( ) Hayır

SORU 15- Türk Halk Oyunlarının zamanla özünden uzaklaştırıldığı görüşüne katılıyormusunuz?

1.( ) Evet   2.( ) Hayır

SORU 16- Türk Halk Oyunlarında sahne düzenlemelerinin oyunlarımızın yöresinde oynanış biçimini bozduğunu söyleyebilirmisiniz?

1.( ) Evet   2.( ) Hayır

SORU 17- Türkiye'de Türk Halk Oyunları faaliyetlerinin yaygınlaştırılabilmesi için neler yapılabilir? Kısaca belirtiniz.

SORU 18- Türk Halk Oyunları ile ilgili yayınları ve faaliyetleri takip edebiliyormusunuz?

- 1.( )Hepsini   2.( )Bazen
3.( )Çok azını   4.( )Takip etmiyorum

SORU 19- Kitle iletişim araçlarının (TV-Radyo-Basın) Türk Halk oyunlarına katkısı nasıl arttırılabilir? Kısa-
ca belirtiniz?

SORU 20- Türk Halk Oyunları çalışmalarınıza müzik eşlik ediyormu?

- 1.( ) Her çalışmada   2.( ) Genellikle
3.( ) Arasına   4.( ) Hiç Etmiyor

SORU 21- Müzik bilgisi öğretimine Türk Halk Oyunları çalışmalarında ne zaman başlanmalıdır?

- 1.( ) Halk Oyunları öğretimine başlanmadan önce
2.( ) Öğrenimle beraber
3.( ) Oyunlar öğrenildikten sonra
4.( ) Müzik öğrenimine gerek yoktur.

SORU 22- Türk Halk Oyunları eğitimcileri nerelerde yetiştirilmelidir?

- 1.( ) Derneklerde   2.( ) Halk Eğitim Merkezlerinde
3.( ) İlgili Bakanlığın açacağı kurslarda
4.( ) Halk Oyunlarıyla ilgili Yüksekokullarda
5.Diğer. Belirtiniz?

SORU 23- Türkiye'de düzenlenen Türk Halk Oyunlarıyla ilgili bilimsel toplantıları yeterli buluyor musunuz?

- 1.( ) Evet   2.( ) Hayır

SORU 24- Türk Halk Oyunları ile ilgili bilimsel toplantılara ne oranda katılıyorsunuz?

- 1.( ) Hepsine katılırım
2.( ) Bazılarına katılırım
3.( ) Haberim olmuyor   4.( ) Katılmıyorum

** Aşağıdaki sorulara yalnız eğitimciler cevap vereceklerdir.

SORU 25- Türk Halk Oyunları ile ilgili ne tür bir eğitim gördünüz?

SORU 26- Türk Halk Oyunları ile ilgili bilimsel toplantılara ne olarak katılıyorsunuz.

- 1.( ) Tebliğ sunmak için   2.( ) Organizatör olarak
3.( ) İzleyici olarak   4.( ) Katılmıyorum
5.Diğer.Belirtiniz?

ÖZGEÇMİŞİM

10.06.1958 Erzincan doğumluyum. İlk ve orta öğrenimi mi Erzincan'da, lise öğrenimimi İzmir Mithatpaşa Endüstri Meslek Lisesi'nde yaparak 1977 yılında mezun oldum. Lise öğrenimim sırasında okulumuzun ve İzmir Halk Eğitim Merkezi'nin Halk Oyunları ekiplerinde görev yaptım.

1978 yılında Manisa Gençlik ve Spor Akademisi'ni kazanıp "Müsabaka Organizasyonları" konusunda mezuniyet tezi vererek 1982 yılında mezun oldum.

Sırasıyla Erzincan Eğitim Yüksekokulu'nda Beden Eğitimi ve Spor Öğretim Görevliliği, askerlik dönüşü İzmir Fatih Kollleji'nde Beden Eğitimi öğretmenliği, 1986 yılında Dokuz Eylül Üniversitesi'nde antrenörlük görevi, 1987 yılında yine aynı üniversitede Beden Eğitimi ve Spor Okutmanı olarak göreve başladım halen bu görevi sürdürmekteyim. Ayrıca İzmir bölgesi Türk Halk Oyunları Seçici Kurul Üyesi olarak görev yapmaktayım.

AYDIN ÇELEBİ